

Yeni Sovyet Barış Girişimi ve Onu Yaşama Geçirme Savaşımı

Peter Boyçuk

*Kanada Komünist Partisi MK, Merkez Yürütme
Komitesi yedek üyesi, BSS Yazı Konseyi üyesi*

SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı ve SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümü dolayısıyla Berlin'de açıkladığı yeni Sovyet barış girişimi, tüm dünyanın dikkatini üstünde topladı. Halklar bu girişimi, tüm barışçı insanların dirimsel çıkarlarını yansıtan Sovyet politikasının ilkeli ve insan-
cıl niteliğinin yeni bir doğrulaması olarak görüyorlar. Getirilen yeni öne-
riler, sosyalizmin geleneksel barış ve barış içinde birarada yaşama poli-
tikasına bağlıdır. Bunlar, Avrupa'da ve dünyada barışa, askersel yumuşa-
mayla birlikte yumuşamayı ileri götürme çabalarına önemli bir katkıdır.
Bu bakımdan, DAC'nden 20.000 Sovyet askeri, 1.000 tank ve bir miktar
askersel malzemenin Sovyetler Birliği tarafından tekyanlı olarak geri çeki-
leceğini; ve Sovyetler Birliği'nin – NATO, Batı Avrupa'ya orta menzilli
nükleer füzeler yerleştirme tasarısından vazgeçerse – ülkenin batı yöre-
lerindeki orta menzilli füzelerin sayısını azaltmaya hazır olduğunu belir-
ten maddeler özel bir dikkat noktası oldu.

Sovyetler Birliği'nin askersel yumuşama yönündeki eski önerilerini daha
da ilerleten yeni Sovyet girişimi, dünyaya askersel cepheleşme gibi tehlike
dolu bir yoldan uzaklaşmak için yeni bir olanak sunuyor. Bu girişim, bur-
juva politikacı ve ideologlarının sık sık görmezden geldiği ya da çarpıttığı
şu gerçeği bir kez daha kanıtlıyor: Sovyetler Birliği'nin kimseyi tehdit
ettiği yoktur; O, silâhsızlanmayı savunmakta ve aslında yumuşamanın çı-
karları yönünde tek yanlı önemli adımlar atmak istemektedir. Barışsever
ülkelerin halkları, en başta, yeni Sovyet önerileri arasında, SSCB'nin nü-

leer silâh yapmayan, satın almayan ve ülkesinde bulundurulmasına izin vermeyen ülkelere karşı bu tür silâhları asla kullanmayacağı yolundaki güvencenin yeralmasına büyük değer biçiyorlar.

Batılı hükümetlerin askersel yumuşama konusunda yaklaşımlarına bakınca, Sovyet önerilerinin değeri apaçık ortaya çıkıyor. Kimi burjuva liderleri barışı arzuladıklarını söyleyip duruyorlar, ama hareketleri hiç de silâhlanmayı sınırlandırma olmuyor. Batı, Sovyetler Birliği ve Varşova Antlaşması ülkelerinin Avrupa'da askersel yumuşamayı amaçlayan sayısız önerisine hâlâ karşı çıkıyor. Gerçekten de NATO, silâh yığma çabasını sürdürüyor. 1976 ile 1978 arasında, NATO'nun yıllık askersel harcamaları 148.300 milyon dolardan 188.400 milyon dolara çıktı. NATO, askersel bütçelerin büyüme hızını daha da yükseltmeyi planlıyor. Pentagon ve NATO generalleri, Batı Avrupa hükümetlerini, ülkelere önceden yerleştirilmiş bulunan üslerdeki silâhların yanısıra, yeni orta menzilli nükleer füzeler yerleştirilmesini kabule zorluyorlar. Başka bir deyişle, bu silâhlar Sovyet topraklarında bulunan hedefleri vurabilecek durumda olduğu için, hem SALT-2'yi büyük ölçüde geçersiz kılacak, hem de Avrupa'daki askersel dengeyi bozacak ⁽¹⁾ silâhları yerleştirmek istiyorlar. İngiliz tutucuları, Batı Alman intikamcılarını ve gerici Fransız politikacılarıyla generaller, hükümetlerine büyük bir baskı yaparak, yeni füzeler sayesinde askersel üstünlük kazanmak isteyen Pentagon ile NATO'nun kirliliği planlarını kabul etmeye zorluyorlar. Tüm bu tehlikeli çabaları, sözümona Sovyet tehlikesi çevresinde yaygına koparak ve NATO'nun taktik nükleer silâhlarını «yenileme», «çağdaşlaştırma» ya da «yetkinleştirme» gereği üzerinde inatla durarak kamufle edilmeye çalışılıyor. ⁽²⁾ Bununla birlikte, söz konusu olan eski silâhların modernleştirilmesi değil, «Frankfurter Rundschau»nun ⁽³⁾ haklı olarak belirttiği gibi, silâhlanma yarışının yeni bir niteliğe kavuşturulmasıdır. Batı Avrupa'yı ABD'nin nükleer stratejisinin bir ileri mevzisine dönüştürme planı, muazzam tehlikeler taşımaktadır. Uygulandığı takdirde, bu plan, kıtadaki yoğun nüfuslu ülkeleri dolaysız bir darbeye açık bırakacak ve sosyalist ülkeleri güvenliklerini güçlendirmek için yeni önlemler almak zorunda bırakacaktır. Bu planın yürürlüğe konması, Avrupa ve dünya halklarının karşısındaki tehlikeyi büyütecek ve silâhlanma yarışının son derece ağır yükünü daha da ağırlaştıracaktır. ⁽⁴⁾

(1) Avrupa'da bir dengenin varolduğunu NATO Genel Sekreteri Josef Luns gibi fanatik bir silâhlanma yarışını yanısıra, Hollanda radyo ve televizyonuyla yaptığı bir görüşmede itiraf etmişti. Ne ki bu, onun, yine aynı görüşmede, NATO'nun nükleer silâh yığmağını «modernleştirme» konusunda ısrarla durmasını engellemedi. — P. B.

(2) Daha fazla ayrıntı için bkz. Sovyet Barış Komitesi'nin «Yirminci Yüzyıl ve Barış» bülteni, Ekim 1979. Bülten Rusça, İngilizce, Fransızca, Almanca ve İspanyolca basılıyor. — P. B.

(3) «Frankfurter Rundschau», 9 Ekim 1979.

(4) Uluslararası Metal İşçileri Sendikası, SALT-2 koşulları yerine getiri-

Bu durum birçok burjuva politikacı ve propagandacısını da Sovyet önerilerinin sınırsız önemini teslim etmek zorunda bırakıyor. Etkili Paris gazetelerinden «Le Monde», Sovyet yönetiminin duyurduğu önlemlerin, Orta Avrupa'da silâh ve silâhlı güç indirimi konusunda Viyana'da sürdürülen görüşmelerdeki kilitlenmeyi çözmenin yolunu açabileceğini yazdı (5) Sosyal Demokrat Parti başkanı Willy Brand, Batı'nın, konuyla ilgili görüşmelere başlama fırsatını kaçırsa, büyük bir hesap hatası yapmış olacağını söyledi.

Aklı başında, gerçekçi düşünlü Batı Avrupa politikacıları, Sovyetler Birliği'nin girişimine içtenlikle karşılık vermenin, önerileri incelemenin ve hiçbir şekilde bu önerileri boş gevezelikle boğuntuya getirmemenin zorunlu olduğunun farkındadırlar. Onlar, bu önerileri reddetmenin, kıtanın güvenliğini düşsel askersel üstünlük umutları uğruna feda etmek demek olduğunun bilincindedir. Ne var ki, gelişmeler bazı ABD ve NATO çevrelerinin önerilerin önemini hafifseme ya da yoksayma eğiliminde olduğu gibi bir izlenim veriyor. Yeni Sovyet girişiminin açıklanmasından birkaç gün sonra Beyaz Saray'da basın mensuplarını toplayan Başkan Carter, önerileri ilginç ve ümit verici diye tanımladı; ancak bu arada önerilerin önemini küçültmeye de kalkıştı. Carter, ABD'nin Batı Avrupa'ya yeni nükleer füzeler yerleştirme planını yaşama geçirmekte ısrar etti.

Bu yazıda dikkat çekmemiz gereken bir nokta da, SALT-2 konusunda ABD Senatosu'nda sürüp giden tartışma ve anlaşmanın onayını, Avrupa'ya yeni orta menzilli füze sistemleri yerleştirme koşuluna bağlama yolundaki inatçı çabalarıdır. Avrupa, emperyalizmin bu evrensel tasarımlarında bir ayrıca da değildir. ABD'nin Japonya'daki varlığı büyüyor. Pekin'in saldırgan emelleri körükleniyor, 100.000 kişilik bir «yıldırım tepki» cezalandırma gücü oluşturuluyor, ABD Hint Okyanusuna yeni bir filo salıyor, vb. ... SALT-2'nin imzalanmasından sonra bile yeralan bu gelişmelerin, güveni sarsarak, SALT-3'ün imzalanması perspektifini ortadan kaldıracığı, dahası ABD-Sovyet ilişkilerini destabilize edebileceği, evrensel güvensizliği artırabileceği ve savaş tehlikesini büyütebileceği açıktır.

İngiltere, Batı Almanya, Fransa, Belçika ve öbür ülkelerin savaş yanlısı gericipleri arasında, Sovyet önerilerine kulak asılmamasını isteyen ve NATO'nun tüm silâh yığma planlarının hızla uygulanmasında ısrar edenler vardır. Bunlar, Sovyet önerilerini «propaganda» diye karalayarak, Sovyetler Birliği'nin silâh yapımı ve yeni istemlerle baskı altına alınabileceği

lirse, 1.800.000 yeni iş alanı açılabilceğini tahmin ediyor. Halkları, özellikle gelişme yolundaki ülke halkları, Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinin askersel bütçelerinde % 10 indirim yaparak, buradan sağlanan paranın bir kısmını bu ülkelerin kalkınma fonlarına yatırması yolundaki eski Sovyet önerisinin kabulünden de büyük yararlar görecektir – Editör.

(5) Le Monde», 9 Ekim 1979.

izlenimini uyandırmaya uğraşıyorlar. Pekin hegemonyacıları da Batı Avrupa ve ABD'yi daha hızlı silâhlanmaya çağırarak, bu kervana seve seve katılıyorlar.

Yumuşama ve işbirliğinin bugünkü ortamında Sovyet girişiminin, tüm gericileri güç bir duruma düşürdüğü yadsınamaz. Belçika komünistlerinin günlük gazetesi «Le Drapeau Rouge», Leonid Brejnev'in Berlin'deki demecinin militaristlerin Batı Almanya, Hollanda ve Belçika'ya yüzlerce en modern «orta menzilli» ABD füzesi yerleştirilmesinin sözümona mutlak bir zorunluk olduğunda ısrar etmelerini zorlaştırdığını yazdı ⁽⁶⁾ Sovyetler Birliği'nin iyi niyetli girişimi silâhlanma yarışını körükleyenlerce kendi tehlikeli tasarımlarını haklı göstermek amacıyla yaydıkları Sovyet karşıtı karalama kampanyaları ve «Sovyet tehdidi» efsanelerinin içyüzünü ortaya sermiştir. Bu hareket, uluslararası ilişkilerde evrimin, çatışma ve savaş tehdidiyle değil, daha barış dolu bir yaşam, daha büyük güvenlik perspektifiyle ve daha fazla maddesel ve tinsel yarar yaratma olanağıyla sağlanabileceğini bir kez daha gösterdi. Ama bu perspektifin somutlaşması için, hükümet düzeyinde yapılan yapıcı girişimin, «aşağıdan», demokratik yığın hareketleri ve barış ve ilerlemeye değer veren herkes tarafından desteklenmesi gereklidir.

Çeşitli ülkelerdeki emekçiler ve demokratik barış hareketinin, yani kısa bir süre önce Nötron bombasının yapımı ve Avrupa'ya yerleştirilmesi planlarını bozguna uğratanların, yeni Pentagon ve NATO planlarını da şiddetle reddedecekleri kuşkusuzdur. Avrupa ve dünya halklarının bu planların gerçekleşmesinde hiç çıkarı yoktur; ayrıca halklar, şimdiki Pekin yönetiminin harpçi önerilerine uymaya da niyetli değildir. Zaten silâhlanma yarışında yeni devrin yükünü taşıyacak olan, halklardır. Geçen Ekim ayında Silâhsızlanma için Eylem Haftası'nı yükselten uluslararası kamuoyunun savaşıklık ve Belçika'da düzenlenen Avrupa silâhsızlanma ve güvenlik forumunda cınlayan güçlü, ABD'nin «Avrupa stratejik» füzelerine «hayır» sesleri, halkların Sovyet önerilerine yapıcı bir yanıt verilmesini talep ettiklerini ve yumuşamanın, silâhsızlanmanın ilerlemesini istediklerini gösterdi.

Komünistler her zaman barış savaşçılarının ön cephesinde yer alıyor. Ülkelerinin ulusal çıkarları ve işçi sınıfı ile öbür emekçilerin enternasyonalist ereklelerinden yola çıkan komünistler, silâhlanma yarışına son verilmesini savunuyor; silâhsızlanma, yumuşama, barış içinde birarada yaşama ve karşılıklı yarara dayanan işbirliği çağrısında bulunuyor ve emekçileri, ilerici dünya kamuoyunu NATO'nun iğrenç planlarını suya düşürmek ve Avrupa'ya yeni nükleer füzeler yerleştirilmesini önlemek için harekete geçiriyorlar. Komünistler, yeni Sovyet önerilerini Avrupa'nın ve

⁽⁶⁾ «Le Drapeau Rouge», 10 Ekim 1979.

dünyanın geri kalan bölümünün barış yolunu tutmasına olanak sağlayan bir itki olarak değerlendiriyorlar.

Komünist ve İşçi Partileri'nin 1969 Toplantısı, üzerine düşen muazzam sorumluluğun ve uluslararası ortamın son derece karmaşık oluşunun bilinciyle, «farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birarada yaşamasının günümüzde gerçekçi bir konu» olduğunu güvenle belirtti. (7) Doğal ki, savaş tehlikesini tümüyle ortadan kaldırmak çok zordur. Ama bu görevin bugün kesinlikle somut, gerçekçi bir hedef haline gelmiş olması mantıksaldır. Barış ve barış içinde birarada yaşama savaşımları, gezegen üzerinde lâıyk olduğu yere ulaşan yeni, sosyalist formasyonun tarihsel iyimserliğinin, sonul utkusuna ulaşmak için savaşa hiç gereksinimi olmayan işçi sınıfının tarihsel iyimserliğinin bir yansımasıdır. Sosyalist ülkelerin dünya halklarını güvensizlik ve korku ortamından kurtarma, şimdiki ve gelecek kuşaklara güvenlik ve daha ileri sosyal-ekonomik gelişme için güvenilir olanaklar güvenceleme yönündeki içten arzularının yeni bir kanıtı olan yeni Sovyet önerileri, bu gerçeğin bir başka göstergesidir.

Not: Pentagon'un Avrupa'ya orta menzilli nükleer füze yerleştirme planı, insanı, yabancı topraklarda bulunan yaklaşık 2.500 ABD askersel üs ve başka kuruluşu hakkında bir kez daha düşünmeye yöneltiyor.

Bu yılın başlarında, 2 milyon kişilik Amerikan ordusunun dörtte biri, 498.700 asker bu üslerde eğitim görüyor. Bunların büyük çoğunluğu Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin burnunun dibinde, Avrupa'dadır. Dahası, bu güçlerin sayısı sürekli artmaktadır.

Yurtdışındaki ABD Askerleri

	1978	1979	Artış
FAC	224.500	234.300	9.800
İngiltere	20.500	22.300	1.800
İtalya	10.200	12.100	1.900
Türkiye	4.900	5.100	200
Öteki Avrupa Ülkeleri	21.300	21.700	400
Altıncı Filo	31.700	34.800	3.100
Toplam	313.100	330.300	17.200

(7) Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı 1969, Peace and Socialism Publishers, Prag 1969, s. 48.

izlenimini uyandırmaya uğraşıyorlar. Pekin hegemonyacıları da Batı Avrupa ve ABD'yi daha hızlı silâhlanmaya çağırarak, bu kervana seve seve katılıyorlar.

Yumuşama ve işbirliğinin bugünkü ortamında Sovyet girişiminin, tüm gericiileri güç bir duruma düşürdüğü yadsınamaz. Belçika komünistlerinin günlük gazetesi «Le Drapeau Rouge», Leonid Brejnev'in Berlin'deki demecinin militaristlerin Batı Almanya, Hollanda ve Belçika'ya yüzlerce en modern «orta menzilli» ABD füzesi yerleştirilmesinin sözümona mutlak bir zorunluk olduğunda ısrar etmelerini zorlaştırdığını yazdı ⁽⁶⁾ Sovyetler Birliği'nin iyi niyetli girişimi silâhlanma yarışını körükleyenlerce kendi tehlikeli tasarımlarını haklı göstermek amacıyla yaydıkları Sovyet karşıtı karalama kampanyaları ve «Sovyet tehdidi» efsanelerinin içyüzünü ortaya sermiştir. Bu hareket, uluslararası ilişkilerde evrimin, çatışma ve savaş tehdidiyle değil, daha barış dolu bir yaşam, daha büyük güvenlik perspektifiyle ve daha fazla maddesel ve tinsel yarar yaratma olanağıyla sağlanabileceğini bir kez daha gösterdi. Ama bu perspektifin somutlaşması için, hükümet düzeyinde yapılan yapıcı girişimin, «aşağıdan», demokratik yığın hareketleri ve barış ve ilerlemeye değer veren herkes tarafından desteklenmesi gereklidir.

Çeşitli ülkelerdeki emekçiler ve demokratik barış hareketinin, yani kısa bir süre önce Nötron bombasının yapımı ve Avrupa'ya yerleştirilmesi planlarını bozguna uğratanların, yeni Pentagon ve NATO planlarını da şiddetle reddedecekleri kuşkusuzdur. Avrupa ve dünya halklarının bu planların gerçekleşmesinde hiç çıkarı yoktur; ayrıca halklar, şimdiki Pekin yönetiminin harpçi önerilerine uymaya da niyetli değildir. Zaten silâhlanma yarışında yeni devrin yükünü taşıyacak olan, halklardır. Geçen Ekim ayında Silâhsızlanma için Eylem Haftası'nı yükselten uluslararası kamuoyunun savaşkanlığı ve Belçika'da düzenlenen Avrupa silâhsızlanma ve güvenlik forumunda cınlayan güçlü, ABD'nin «Avrupa stratejik» füzelerine «hayır» sesleri, halkların Sovyet önerilerine yapıcı bir yanıt vermesini talep ettiklerini ve yumuşamanın, silâhsızlanmanın ilerlemesini istediklerini gösterdi.

Komünistler her zaman barış savaşçılarının ön cephesinde yer alıyor. Ülkelerinin ulusal çıkarları ve işçi sınıfı ile öbür emekçilerin enternasyonalist ereklelerinden yola çıkan komünistler, silâhlanma yarışına son vermesini savunuyor; silâhsızlanma, yumuşama, barış içinde birarada yaşam ve karşılıklı yarara dayanan işbirliği çağrısında bulunuyor ve emekçileri, ilerici dünya kamuoyunu NATO'nun iğrenç planlarını suya düşürmek ve Avrupa'ya yeni nükleer füzeler yerleştirilmesini önlemek için harekete geçiriyorlar. Komünistler, yeni Sovyet önerilerini Avrupa'nın ve

(6) «Le Drapeau Rouge», 10 Ekim 1979.

dünyanın geri kalan bölümünün barış yolunu tutmasına olanak sağlayan bir itki olarak değerlendiriyorlar.

Komünist ve İşçi Partileri'nin 1969 Toplantısı, üzerine düşen muazzam sorumluluğun ve uluslararası ortamın son derece karmaşık oluşunun bilinciyle, «farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde birarada yaşamasının günümüzde gerçekçi bir konu» olduğunu güvenle belirtti. (7) Doğal ki, savaş tehlikesini tümüyle ortadan kaldırmak çok zordur. Ama bu görevin bugün kesinlikle somut, gerçekçi bir hedef haline gelmiş olması mantıksaldır. Barış ve barış içinde birarada yaşama savaşımı, gezegen üzerinde lâıyk olduğu yere ulaşan yeni, sosyalist formasyonun tarihsel iyimserliğinin, sonul utkusuna ulaşmak için savaşa hiç gereksinimi olmayan işçi sınıfının tarihsel iyimserliğinin bir yansımasıdır. Sosyalist ülkelerin dünya halklarını güvensizlik ve korku ortamından kurtarma, şimdiki ve gelecek kuşaklara güvenlik ve daha ileri sosyal-ekonomik gelişme için güvenilir olanaklar güvenceleme yönündeki içten arzularının yeni bir kanıtı olan yeni Sovyet önerileri, bu gerçeğin bir başka göstergesidir.

Not: Pentagon'un Avrupa'ya orta menzilli nükleer füze yerleştirme planı, insanı, yabancı topraklarda bulunan yaklaşık 2.500 ABD askersel üs ve başka kuruluşu hakkında bir kez daha düşünmeye yöneltiyor.

Bu yılın başlarında, 2 milyon kişilik Amerikan ordusunun dörtte biri, 498.700 asker bu üslerde eğitim görüyor. Bunların büyük çoğunluğu Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerin burnunun dibinde, Avrupa'dadır. Dahası, bu güçlerin sayısı sürekli artmaktadır.

Yurtdışındaki ABD Askerleri

	1978	1979	Artış
FAC	224.500	234.300	9.800
İngiltere	20.500	22.300	1.800
İtalya	10.200	12.100	1.900
Türkiye	4.900	5.100	200
Öteki Avrupa Ülkeleri	21.300	21.700	400
Altıncı Filo	31.700	34.800	3.100
Toplam	313.100	330.300	17.200

(7) Uluslararası Komünist ve İşçi Partileri Toplantısı 1969, Peace and Socialism Publishers, Prog 1969, s. 48.

ABD'nin Asya ve Pasifik'te sayısız askersel üssü, 142.400 askeri vardır.

Japonya	50.000
Güney Kore	41.600
Filipinler	14.400
Guyam	8.400
Yedinci Filo	25.900
Öbürleri	2.100
TOPLAM	142.400

Bermuda, Diego Garcia, Kanada ve bölgedeki öbür üslerde 10.000 Amerikan subay ve eri vardır. Panama Kanalı bölgesi, Porto Riko ve Küba'daki Guantanamo'da 16.000 asker üslenmiştir.

Yabancı topraklarındaki ABD askersel üsleri ve öteki kuruluşları, emperyalist saldırı politikasının başta gelen bir aracı ve uluslararası gerginliğin ana kaynağıdır. Bu üslerin coğrafi dağılımı açıklayıcıdır. Bu olgu, barışa karşı, dolayısıyla da ABD üslerinin bulunduğu ülke halklarının güvenlik ve yaşamalarına karşı bir Sovyet tehdidi değil, bir ABD tehdidinin varlığını açıkça göstermeye yeterlidir. Winston Churchill, bunu daha 1951 yılında itiraf etmişti. Churchill, İngiltere'nin, bir Amerikan üssüne yer vermekle, kendisini bir hedef, belki de hedefin odağı haline gelme riskine soktuğunu unutmaması gerektiğini söylemişti.

Bir Politik Düşünür Olarak Lenin

Fyodr Konstantinov

Akademisyen, SSCB Felsefe Topluluğu Başkanı

Dünya çapında politik önder ve düşünürlerin, genel kural olarak toplumsal yaşam sahnesinde, nitel bakımdan yeni sorunlarla yüklü kritik dönemlerde ortaya çıktığını tarihteki birçok örnekte görebiliriz. Böylesi her dönem, kendi karakterine, gereksinim ve görevlerine uygun, kendine özgü bir tarihsel birey tipi üretir. En büyük sınıf savaşları, sosyalist devrimler ve ulusal kurtuluş hareketleri çağında, işçi sınıfının ve tüm öbür emekçilerin istem, özlem ve umutları, bir dahi düşünür ve yeni tip bir Marksist partinin kurucusu ve önderi olan Lenin tarafından dile getirildi.

Lenin'in yaşayıp çalıştığı dönem – Nisan 1980'de 110. doğum yıldönümü anılacak – son derece büyük bir önem taşır. Bu, insanlığın, devrimci çağımızın büyük başarılarına yolu açan tarih öncesinden, gerçek anlamda tarihine doğru ilerlemeye başladığı dönemdir. Bu dönemde toplum yaşantısı, çözümü yüz milyonlarca insanın yazgısına bağlı olan bir yığın sorun sunmaktaydı. Lenin, ileri gelen bir düşünür, iktisatçı ve toplum-bilimciydi. Onun toplumsal yaşamın en çeşitli yönleri hakkındaki derin bilgisi ve bunlara bilimsel yaklaşımı, Lenin'i en büyük politik düşünürler arasına yerleştirdi.

Bir politik düşünür olarak Lenin, genel politika kavramından çağdaş politik yaşantının somut sorunlarına varıncaya dek çok geniş bir sorunlar yelpazesini çözümledi ve çözüme kavuşturdu. Lenin, sınıflar ve politik partiler arasındaki savaşımın çeşitli yanlarını, devrimci hareketin strateji ve taktiklerini inceledi; savaş, barış ve devrim diyalektiğini, politik bloklar ve bağlaşımlar sorununu, burjuva demokratik devrimlerin sosyalist devrimlere dönüşme perspektiflerini, uluslar arasında ilişkiler ve milliyetler sorununu çözümledi. Lenin, Marksist politika biliminin temel ilkelerini geliştirdi ve bilimsel tabana oturttu; belli başlı önermelerini işledi.

Bugün dost-düşman hiçkimse, Lenin'in yaşamı, çalışmaları ve mirasının muazzam bir tarihsel ve politik öneme sahip olduğunu yadsıyamaz. Hiçbir ciddi burjuva politik düşünürü, Lenin'in en büyük politikacılardan biri olduğunu itiraf etmemezlik yapamaz. Lenin'in adı ve çalışmaları, 20. yüzyılda dünyanın politik haritasını kökünden değiştiren olaylarla bağlıdır. Ama Lenin'i, devrimi «esinlendirme»yi ve bir «tarihsel anormallik» arzeden bir toplumun politik organizasyonunu yaratmayı başaran parlak ama yapayalnız bir politikacı gibi tanıtmaya çabalarına sık sık rastlıyoruz. Lenin'in tarihsel rolünün bu iradeci yorumu gerçeğin tam karşıtıdır. Çünkü, ilk

olarak, Lenin'in teorik ve pratik çalışmalarının tümü, her zaman halkın, yığınların tarihin ve politikanın öznesi olduğunu söyleyen Marksist ilkeyi dayanak almıştır. İkinci olarak, Leninizm'le bağlı olan çağı öteki çağlardan ayıran nokta, büyük halk yığınlarını harekete geçirerek, onları tarihin bilinçli yapıcılar haline sokmuş olmasıdır.

Lenin her zaman, toplumsal dönüşümlerin derinliğinin geniş emekçi yığınların politik yaşama aktif katılmalarına, politik kültür düzeylerinin yüksekliğine bağlı olduğunu ısrarla belirtmiştir. O, politik faaliyetin dar bir politikacı çevresi için mesleksel uzmanlık alanı olduğu, yığınların erkin ana merkezine «zoraki getirilmesi»nin yıkıcı sonuçlar doğuracağı yolundaki elitçi görüşlere karşıydı. O, yığınların toplumsal yaşama katılmasının, ilerici toplumsal değişikliklere ulaştıracak bir devrimci politika için vazgeçilmez bir koşul olduğuna inanıyordu. Böylece, Lenin'in politik düşüncesi, politik parti ve liderler ile yığınlar arasındaki — burjuva politika anlayışına göre çözülmez olan — çelişkinin üstesinden geldi. Lenin, teoride ve pratikte, gerçek devrimci partilerin ve önderlerin işçi sınıfı ile bağlaşıkları üzerinde örgütleyici etkisi ne denli güçlü olursa, ilerici değişikliklerin de o denli derin ve başarılı olacağını kanıtladı.

Lenin, yığınların yaratıcı girişkenliği olmaksızın, işçi sınıfının politik erki kazanamayacağını; toplumun ekonomik yapısını dönüşüme uğratarak, sosyalizmi kuramayacağını vurgulamıştır. Şöyle yazıyordu: «Sosyalizm tepeden buyurulmaz. Onun ruhu mekanik bürokratik yaklaşımı yadsır; canlı, yaratıcı sosyalizm yığınların kendi ürünüdür.» (!) Sovyet devletinin ve öteki sosyalist toplumlar ülkelerinin deneyimleri bu ilkeyi doğrulamıştır.

Lenin, işçi sınıfı hareketinin devrimci deneyimini topladı ve yığınları politik inka ilkelerini, bilimsellikle bu temel üzerine oturttu. Lenin, yığınların bilincini politik bakımdan etkileme, ajitasyon ve propaganda, Parti'nin önder ve örgütleyici rolü ve emekçilerin devrimci girişkenliğine ilişkin bilimsel kavramları işledi.

Lenin devrimci politik düşüncesinin felsefi ve yöntemsel ilkelerini belirledi. Felsefi düşünceler yalnızca bilimsel olgular değil, sınıf savaşında, iki dünya sistemi arasındaki savaşta güçlü bir silâhtır. Ama felsefenin, bir politik düşünce ve eylem yöntembilimi olarak taşıdığı kapasiteden ötürü, toplum yaşantısı üzerinde daha da büyük bir etkisi vardır. İlerici felsefe her zaman politikayla, sınıfların ve partilerin savaşlarıyla bağlantılı olmuştur. Bu bağlantıyı en belirgin haliyle devrimci çağların öngünleri ve sırasında görüyoruz. Nitekim, 18. yüzyılın büyük Fransız materyalistleri ve aydınlarının felsefesi, ateist ve anti-klerikal (*) yönüyle, serfliği ve laik klerikal despotizmi yadsımasıyla, gerici fikirlere karşı yürüttüğü savaşımlla,

(!) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 26, s. 288.

(*) Klerikalizm: Politikada kilisenin nüfuzu — Çn.

Fransızların kafalarını yaklaşmakta olan burjuva devrimine hazırladı. Almanya'da, Kant'dan Hegel'e ve Feuerbach'a değin klasik Alman felsefesi, 1848 burjuva devrimine yolu açan etkenlerden biri oldu. Lenin'in geliştirdiği Marksizm felsefesi, ilk utkan sosyalist devrimin ve tüm dünya çapında işçi sınıfının barış, demokrasi ve sosyalizm savaşının ideolojik ve teorik n-gereğiydi. Milyonlarca insan tarafından benimsenen Marksist felsefe, çağımızda insanlığın gelişimi ve komünizme doğru ilerlemenin kudretli bir maddesel gücü olmuştur.

Emperyalizm ve proletarya devrimleri ağında, Lenin, toplumda ekono-mik, politik ve tinsel oluşumların yeni şiddetlenmesi hakkında bilgi edin-mek için Marksist devrimci yöntembilimi yaratıcılıkla kullanırken, Marksist teorinin önermelerinden destek aldı. Lenin'in geliştirdiği diyalektik ve tarihs-el materyalizm öğretisi, toplumsal yaşamın temel sorunlarını zmede fel-sefi temel haline gelmiştir.

Lenin'in politik düşünce ve eylem yöntembilimi, tarihsel gelişmenin nes-nel yasalarının bilgisi ve genelleştirmesine dayanır. Lenin, bu yntembili-min üzerinde temellendiği materyalist diyalektiğin geliştirilmesine paha biilemeyecek katkılarda bulunmuştur. Lenin'in politik düşünüşünün ayırde-dici bir özelliği de, gerçekliğin tarihsel ve teorik açıklamasını bağdaştır-mak, tarihsel bir mantıksal yaklaşımları uyumlaştırmaktır. Bu, teoriyi fosil-leşme ve dogmatikleşmeden koruyarak, onun tarihsel gerçeklikteki değiş-meleri sürekli yansıtmasını olanaklı kılar.

Lenin'in politik düşüncesi, onun bilimsel politik zmlleme ve toplum-sal bilgilenme yönteminden, toplumsal gelişme eğilimleri ve perspektifleri bilimsel titizlikle araştırmasından ve toplumun antagonist sınıfsal örgüt-lenmesinin kaçınılmazlıkla ortadan kaldırılarak, yerine sosyalizm ve kom-nizmin kurulacağını anlamasından kaynaklanan derin bir tarihsel iyim-serlikle doludur. Lenin, bilimsel öngörü ilkesini komünist politik çalışmanın başlıca ilkelerinden biri yaptı ve yöntemsel planlı toplumsal gelişme ilke-lerini işledi. Sosyalizm ancak bilimsel öngörme ve planlama temelinde kurulabilir ve sosyalist toplumun gelişimi buna dayanarak gvencelene-bilir.

Devrimci teori ile devrimci pratiğin organik birliği, Lenin'in politik alış-malarının ayırdedici özelliğidir. O'nun toplumsal yaşama yaklaşımı, bilim-sel nesnellik ile sınıfsal ve partisel bir yaklaşımın sıkı birliğiyle karakterize olunur. Lenin, Marksist partilerin strateji ve taktiklerini, dünya devrimci sürecinin perspektiflerini bu anlayışla inceledi.

Marksist felsefe, yeni bir devrimci sınıfın – proletaryanın – kapitalizme onu kutsayan burjuva ideolojisine karşı politik ve teorik savaşının zetlen-mesi olarak ortaya çıktı ve ilerici felsefi düşüncenin en iyi geleneklerini miras aldı. Marks, Feuerbach'ın felsefi materyalizme ve idealizme, dine ve

mistisizme karşı savaşımını destekledi; ama politikaya çok az önem vermesini zayıf yanı olarak değerlendirdi. Marks, Arnold Ruge'ye gönderdiği bir mektupta (13 Mart 1843) şöyle yazıyordu: «Feuerbach'ın aforizmaları bana yalnızca doğaya çok fazla, politikaya ise çok az eğilmesi bakımından yanlış gibi geliyor. Oysa ki, günümüz felsefesinin doğruya ulaşmasının tek yolu bu bağlaşmadır.» (2) Marks'ın Feuerbach'a ilişkin onbirinci tezi, felsefenin yeni görevi olarak, yalnızca dünyayı yorumlamak değil, aynı zamanda dünyanın devrimci dönüşümünü ileri götürmeyi formüle ediyor. Felsefe, devrimci politikayla bağ kurması, toplumun felsefi bilgisinin yayılması ve felsefi materyalizmle diyalektiğin birleşmesi sayesinde düşsellikten kurtularak, etkili, aktif, yaratıcı ve dönüştürücü bir güç haline geldi.

Bu felsefe ile politikayı birbirine bağlama geleneğini Lenin de sürdürdü. Lenin'in teorik çalışmalarının tümü devrimci pratikle sıkı sıkıya bağlıydı. Lenin Marksist teori ile devrimci pratiğin birliğini her zaman baş yasa olarak gördü. O, teoriyi ve onun üzerinde bilimsel politikayı geliştirme çabalarını, sınıf savaşının, ideolojik savaşın pratik görevleriyle sıkıca bağladı. Ama O, aynı zamanda, devrimci savaşın pratik deneylerini teorik açıdan özümsemenin de ustasıydı. Lenin, dünya devrimci sürecinin ürettiği yeni öğeleri, özellikle Ekim Devrimi'ni derin bir felsefi çözümlemeye geçirdi ve ardıcıl devrimci Marksizm ışığında yeni sorunlara yanıt getirdi.

Tarihsel gerçeklikte yeralan keskin değişiklikler, Lenin'i, artık işçi sınıfı savaşımının yeni koşullarına uymayan bir dizi ömrünü doldurmuş teorik önermeyi gözden geçirmeye yöneltti. Bundan medet uman Lenin'in düşmanları, onu «ortodoks» Marksizm'den uzaklaşmakla, «revizyonizm»le suçladılar. Ne ki, Lenin'in, yaşamını dolduran bazı önermeleri gözden geçirmesi tümüyle yaşayan bir devrimci öğreti olarak Marksizm ruhuyla ve değişen nesnel koşullardan kaynaklanan devrimci savaşımın yeni görev ve gereksinimlerinin ışığında olmuştur.

Lenin, çağımızın ayırdedici özelliklerini meydana getiren bir dizi yeni toplumsal oluşumu açığa çıkartarak çözümledi ve bir sürü önemli soruna teorik çözümler getirdi. Lenin'in emperyalizm çağında eşitsiz ekonomik ve politik gelişme yasasını bulması ve yeni sosyalist devrim teorisine, sosyalizmin önce tek bir ülkede utkuya ulaşabileceği öğretisine ve öbür önde gelen teorik vargılarına ulaşabilmesi, onun değişen gerçekliği kavramak ve dönüştürmek için, sınıf savaşının ve strateji ve taktiklerini işlemek için materyalist diyalektik ilkelerini ve önermelerini bir yöntem olarak kullanması sayesinde olanaklı olabilmıştır. Lenin'in tarihsel materyalizmin önerme ve kategorilerini yaratıcılıkla uygulaması ve geliştirmesi de aynı rolü oynamıştır: Bunlar, evrensel diyalektik materyalizm ilkelerinin toplumsal

(2) Karl Marks ve Friedrich Engels, Toplu Yapıtlar, c. 1, s. 400.

yaşamın özgöl koşullarına uyarlanmasıdır. Son olarak, Lenin'in, Marksist-Leninist öğretinin temel bir bileşeni olan bilimsel sosyalizm teorisini geliştirmesi de pratik görevlere bağımlıydı.

Lenin'in tüm mirasını şu iki yanlı yaklaşım belirler: Teorinin geliştirilmesi ve pratiğin yakıcı sorunlarına yanıt aramak. Lenin'in yapıtlarının her biri, bilim ve felsefede ileri gelen yeni olguların, yeni toplumsal oluşumların ve süreçlerin derin bir çözümlemesini ve özetini içerir; ama aynı zamanda her yapıt toplumu ilerletmenin perspektif, eğilim ve doğrultularını, yaklaşmakta olan politik olaylara yaklaşımı belirler, savaşım için doğru belgiler saptar ve etkinlikli eylem kılavuzları verir.

20. yüzyılın burjuva ideologları, birçok kez Marksizm'in yaşamını doldurduğunu ilân etmişler, Marksizm'in her yönünün Lenin tarafından geliştirildiğini görmezden gelmişlerdir. Lenin'in eleştiricileri, Lenin'in yapıtlarını kaleme almasından bu yana yarım yüzyılı aşkın bir zaman geçtiği için, onun da günümüzde hiçbir ilişkisi kalmadığını ileri sürüyorlar.

Gerçekten de son birkaç onyılıda pekçok büyük olay meydana geldi. Dünya değişti, durmadan da değişiyor. Ama bu değişmeye Marksizm-Leninizm'in ortaya çıkardığı nesnel yasalar yön veriyor. Leninizm son birkaç onyılın yeni oluşumlarını yansıtır çözümleyerek ve devrimci çağımızın tarihsel deneyimini toparlayarak, kendini sürekli geliştirip zenginleştiriyor.

Leninizm, onu üreten koşullar ve sorunlar hâlâ ortada bulunduğu için, ömrünü doldurmuş olamaz. Durduğu yerde öylece kalmayıp, sürekli yeni deneyimlerle zenginleştiği için, Leninizm'in yaşamını doldurması olanaklı değildir. Devrimci materyalist diyalektik, Marksizm-Leninizm'in ruhu olagelmıştır ve öylece kalmaktadır. O, devrimci teorinin aralıksız geliştirilmesini ısrarla ister. Dogmatizm, revizyonizm gibi, Leninizm'in düşmanı olmuştur ve hâlâ da öyledir. Lenin'in devrimci düşünce ve devrimci eylem mirası, günümüzün tinsel ve politik yaşamında hâlâ capcanlı bir oluşum ve tükenmez bir ilerici fikirler kaynağıdır.

Lenin'in öğretisinin yaratıcı niteliği, bugün komünistlerin teorik ve pratik politik çalışmalarında dile geliyor.

Leonid Brejnev, Lenin'in yüzüncü doğum yıldönümüne ilişkin bir raporunda şöyle diyor: «Leninizm, çağdaş dünyanın en ileri ve en etkili ideolojisi, geleceği ellerinde tutanların yenilmez ideolojisidir. Başka hiçbir insanın yapıtları Lenin'inkiler denli geniş bir okur kitlesine sahip olmamıştır. Onun yapıtları dünyanın 117 lisanında yayımlanmıştır. Onun kitapları, yüz milyonlarca basılmıştır. Bu yapıtlar, bütün ülkelerde, bütün kıtalarda yaşayan insanlar tarafından okunuyor, onların yaşama ve savaşmalarına yardımcı oluyor.» Bugün dünyamızda toplumsal ilerlemenin tüm seyri ve ideolojik savaşım doğrultusu, Leninizm'in tükenmez gücünü ve zamanımızda SBKP ile öbür Komünist ve İşçi Partileri tarafından yaratıcılıkla geliştirilen Lenin'in fikirlerinin etkisini gözler önüne seriyor.

Bunalıma Son Vermenin Yolu

Nicolas Şauî

Lübnan Komünist Partisi Başkanı

Lübnan Komünist Partisi'nin Dördüncü Ulusal Kongresi'nin sonuçlarını, yeni seçilen Merkez Komitesi bir basın toplantısıyla açıkladı. Basın toplantısı yalnızca çok sayıda yerli ve yabancı ajans temsilcisi değil, aynı zamanda Lübnan'ın tüm ilerici ve yurtsever parti liderlerinin ve bir dizi tanınmış halk adamının da katılımıyla yapıldığı için, kendi başına önemli bir politik olay niteliği taşıyordu. Filistin Direnişi'nin farklı örgütlerinin yöneticileri, başta da FKO Yürütme Komitesi Başkanı Yaser Arafat'ın hazır bulunması, toplantının önemini daha da artırıyordu.

Kongre'nin uyandırdığı ilgi, Parti'nin Lübnan'lı ve Filistin'li yurtseverler arasındaki saygınlığının yanıltıcı olmayan bir göstergesidir. Bu ilgi, yurtseverlerin LKP'nin gerek Lübnan, gerekse Arap ulusal kurtuluş hareketinde izlediği genel politika hattına değer ve onay verdiklerinin kanıtıdır.

İlkeli ama esnek politik yolgösterici çizgiler, silâhlı savaşım da içinde olmak üzere çeşitli savaşım biçimlerini kullanması, İsrail'in Lübnan topraklarına yönelik saldırılarını püskürtme savaşına katılması, içerdeki faşistlerin komplolarına karşıkoyması ve ülke savunmasında, Filistin davasını ilerletmekte, öbür Arap ulusal sorunlarının çözümünde yaptığı özveriler, LKP'ni bir öncü güce dönüştürmüştür. Parti'nin Lübnan politikasındaki rolü ve saygınlığı büyüyor. LKP geniş bir yurtsever birliğin üyesi ve Arap ulusal kurtuluş hareketinin ileri bir kolu olarak faaliyet gösteriyor. Dördüncü Kongremiz bu gerçeğin de göstergesi oldu.

LKP Merkez Komitesi'nin Kongre toplama kararını komünistler yüksek bir kişisel sorumluluk duygusu ve muazzam bir coşkuyla karşıladılar. Üçüncü Kongre'den bu yana yedibuçuk yıl geçti (Ocak 1972). Lübnan'daki savaş ve süregiden İsrail saldırısı Dördüncü Kongre'nin öngörülen zamanda toplanmasını önledi. Ama karmaşık iç politik durum ve ulusal güvenliğe yönelik sürekli tehdit, Kongre'nin toplanmasını önleyen engelleri oluştururken, aynı zamanda onu zorunlu da kılıyordu. Komünistler, yeni gelişmeler ve süreçler karşısında, politik çizgilerini belirleme ve ileri götürme zorunluğunu duyular.

Geçtiğimiz yedi küsur yılda Üçüncü Kongre'nin ve MK'nin kararlarını yolgösterici alan Lübnan komünistleri, iki zorlu sınavdan geçtiler. İlk olarak, Lübnan savaşı öncesi yıllarda genel demokratik savaşımında deneyim

kazandılar. Bu Parti'nin yığınlar arasındaki politik çalışmalarında güçlü bir atılım dönemi oldu. Daha önceleri esas olarak kent ve kır emekçilerinin, daha iyi yaşam ve çalışma koşulları istemlerini destekleme eylemlerinin (bu eylemler, sosyal-ekonomik bunalıma bağlı olarak genişleyip yoğunlaştı) örgütlenmesinde yoğunlaşan bu faaliyet, sözkonusu dönemde bu çerçeveyi aştı. Parti, o sıralar doruğuna çıkmış bulunan demokratik özgürlükleri koruma ve Lübnan politik sisteminde bir demokratik reform gerçekleştirme savaşına katıldı. Bütün öteki yurtsever güçlerle birlikte Filistin direniş hareketinin savunmasını üstlenen Parti, Lübnan gericiilerinin hareketi boğma yönündeki inatçı girişimlerine karşıydı.

Komünistlerin girdiği ikinci sınav, kendilerine ve tüm Lübnan halkına yerli gericiiler tarafından dayatılan savaş, İsrail'in saldırılarına karşıkoy-ma veya doğrudan doğruya İsrail'in ya da onun ajanı Saad Haddad'ın işgal ettiği güney bölgelerini kurtarma savaşıydı. Yığinsal silâhlı savaşım, en çetin kesimlerde ideolojik ve politik dayanıklılığını ortaya koyan Parti ve Parti üyeleri için her zaman bir okul olmuştur.

Komünistler bu sınavlardan geçerek, halkla en sıkı bağlarını koruyan ve halkın gereksinim ve düşüncelerine duyarlıkla tepki gösteren bir güç haline geldiler. Bütün Parti üyeleri yüksek bir moral ve sorumluluk üstlenme, en zorlu durumlarda inisiyatifi ele alma yeteneği gösterdiler. Öteki güç ve müfrezelerle bağlaşmanın önemini her zamankinden daha iyi kavradılar ve onlarla ilişkileri geliştirme, eylemleri eşgüdümlü kılma yollarını bulmayı öğrendiler. Komünistler kendi alanlarında ve çalışma bölgelerinde önder oldular; ne çabalarını, ne de canlarını esirgemedi, LKP'nin tüm Lübnan emekçilerinin, tüm yurtsever ve demokratlarının partisi olarak etkinlik ve saygınlığını tesis ettiler. Yüzlerce savaşkan ve uyanmış genç, Parti saflarına katıldı. Kadrolarımızın sayısal gücü ve politik bilincinin artışıyla birlikte, kolektif çalışma ve Parti içi demokrasi gelişti.

Tüm bunlar Dördüncü Kongre hazırlıklarını etkiledi. LKP'nin 55 yıllık tarihinde temel belgeler üzerinde bu denli ayrıntılı ve derin bir tartışma olmamıştır (tüm Parti üyeleri katıldı). Tartışma sonuçları, Kongre'ye George Hauli'nin sunduğu MK Raporu'nda özetlendi. Tartışma Parti üyelerinin eğitimi için değerli bir katkı oldu; çünkü o kolektif iradeyi ve Komünistlerin savaşımında daha ileri gelen bir rol oynamaları gerektiği inancını dile getiriyor, onların Lübnan ve öbür Arap halkları karşısındaki özel sorumluluğunu vurguluyordu. Tartışma, komünistlerin yerel düzeydeki deneyimleriyle, araştırma ve değerlendirme girişimleriyle, çeşitli çalışma alanlarında yaşamaya geçirdikleri öteki önlemlerle ve tüm bunların politik vargılar çıkarmak için kullanımıyla canlı, dolaysız bir bağ kurulmasına yardımcı olması bakımından da ayrı bir değer taşıyordu.

Kongre hazırlıkları, çalışmaları ve sonuçları Parti'nin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine dayanan ideolojik, politik ve örgütsel

birliğini gözler önüne serdi. Kongre'nin sunulan belgeleri onaylamasından sonra, Parti'nin yönetim organlarının seçimiyle ilişkili olarak söyledikleri mi burada kıvançla yinelemek isterim. «Komünist Partisi», demiştim, «gücünü her zaman birliğinden almıştır. Partimiz, benim saflarına katıldığım 46 yıl öncesinden bu yana en büyük birlik içinde olduğu bugün ne kadar da güçlüdür. Kongremizin bugün somutladığı bu birlik ne kadar da öv-güye değerlidir»

Kongre belirlediği hedeflere ulaşmanın başkoşulunun, yaratıcı Marksizm-Leninizm ilkelerine şaşmazca bağlı, güçlü politik konumlarda yer alan, gerileme ya da yalıtılma tehlikesinden uzak, sağ ve «sol» revizyonizme karşı uyanık ve her milliyetçi sağ eğilime karşı koymaya her an hazır olan savaştan bir yığınsal Komünist Partisi'nin varlığı olduğunu vurguyla, derin bir inançla yineledi. Lübnan komünistleri, Leninist ilkeleri savunan bir partinin saflarında döğüşmekten ve onun geleceğine katkıda bulunabilmek, onun gelişimine ayak uydurabilmekten kıvançlıdır.

Kongre'nin dünyada ve Ortadoğu'daki duruma ilişkin ayrıntılı çözümlemesi Parti'nin uluslararası ve bölgesel düzeydeki görevlerinin belirlenmesine olanak verdi. «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nda anlatılan (!) tahminlerimizi yinelemekten kaçınarak, Dördüncü Kongre'nin, yumuşamanın halkların savaşını «dizginlediği» yolundaki uydurma bir gerekçeyle çağımızın gerçeklerini, başta da Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci sürecindeki rolünü ve tutumunu çarpıtan Arap dünyasındaki sağcı, gerici güçleri şiddetle kınadığını belirtmek isterim. Bu güçler böylelikle emperyalizm önünde gerilemelerini ve halklarının çıkarları aleyhindeki anlaşmalara boyun eğmelerini haklı göstermeye ve Arapların haklı davasının utkusu için dirimsel bir etken olan Arap-Sovyet dostluğunu ilerletecekleri yerde, gevşetmeye çalışıyorlar.

Doğal olarak Kongre, Arap dünyasındaki durum üzerinde özenle durdu. Emperyalizm, Arap ulusal kurtuluş hareketinin özellikle 1960'lar ve 1970'lerde kaydettiği kazanımları boşa çıkarmak ve tüm bölgenin bundan sonraki gelişimini petrol tekelleri ve öbür uluslararası şirketlerin çıkarları yönüne, genel olarak emperyalizmin, özel olarak da ABD emperyalizminin bölgesel ve global stratejik çıkarları yönüne kanalize etmek için bu yörede saldırılarını sürdürüyorlar.

Bu plan, Carter, Begin ve Sedat arasında fiili bir askersel pakt biçimine bürünen Camp David'de yaşama geçirildi. Daha ileri adımlar atmak için emperyalistler, Pakt'a karşı olan birleşik Arap cephesinde çatlıklara, yani tehlikeli ABD-İsrail-Mısır blokuna yeni ortaklara gerek duyuyorlar. Bu olmazsa, Camp David girişimi bozguna uğramaya mahkumdur.

Buna göre, Kongre, LKP'nin çizgisini şöyle tanımladı: Ana darbe Camp

(!) Bkz. George Haui ve Nikola Şauı, BSS, Temmuz ve Eylül 1979.

David politikasına indirilecek; açık ya da örtülü niyetlerine bakmaksızın, anti-emperyalist, dinsel gerekçelerle mi, yoksa bölgedeki durumdan, herhangi bir ülkedeki güçler dengesinden kaynaklanan politik nedenlerle mi, ya da Mısır'ın ABD ve İsrail'le işbirliğinin yüküzcüleştirici koşullarının herkesin bildiği Arap gerici çevrelerini Sedat'ın yolunu izlemek bir yana, onu açtıktan açığa desteklemekten alıkoyduğu için mi, olduğuna bakmaksızın, bu politikaya karşı çıkan bütün öteki güçlerle ortaklaşa hareket etmek zorunludur.

Camp David komplosunda somutlanan emperyalist saldırıyı bozguna uğratabilmek için, bugünkü elverişli politik güçler dengesini korumak amacıyla muazzam bir çaba harcamak gerekiyor. Kongre, bunun her türlü kibirlenme belirtisini, bağlaşıklar arasında nitel bakımdan yüksek, stratejik ölçütlere göre ayırım ve seçme yapma girişimlerini altetmek anlamına geldiğini vurguladı. Böylesi bir ayırım şu anda cephenin belirleyici sektöründe harekete geçirilebilecek olan güçler yelpazesini daraltır.

Kongre, Camp David'e karşı direnişin, komplonun tehlikeli niteliğine, ABD yönetimi, İsrail ve Sedat'ın planlarının vahimliğine ve haince amaçlarına karşılıklı olarak bir düzeye henüz ulaşmamış bulunduğunu belirtti. Partimiz, en başta Arap halklarının ve ulusal davamızın baş düşmanı ABD emperyalizmine karşı titiz ve kesin bir tutuma ve aynı zamanda emperyalizme, onun saldırgan politikasına karşı doğal bağlaşığımız olan Sovyetler Birliği ve öbür sosyalist ülkelerle dostluğu güçlendirmek için aynı ölçüde titiz ve kesin bir çabaya dayanan kapsamlı ve etkili bir direniş programının gerektiğini bildirdi. Bu program, Arapların ortak ulusal savaşının bir bileşeni olarak, Filistin ve Lübnan halklarının savaşına tam destek sağlanmasını öngörmelidir. Demokratik ilkeler üzerinde, tüm anti-emperyalist sınıfları, toplumsal katmanları ve politik güçleri birleştiren, tüm Araplar'ın ulusal cephesi kurularak, gerici planlara karşı daha geniş bir halk direnişi örgütlemek yolunda adımlar atılmalıdır.

Bu direnişin etkisi Arap ulusal kurtuluş hareketinin genel durumundaki gelişmeye bağlı olacaktır. Kongre, bu hareketin, sınıf savaşının şiddetlenmesi ve bunun ürünü olarak toplumda bugünkü sınıfsal bağlaşıma güçleri arasında ve bunların herbirinin kendi içindeki ayrışmanın hızlanmasıyla karakterize olunan yeni bir aşamaya girdiğini belirtti.

Anti-emperyalist bağlaşıklıklarda küçük burjuva unsurların başını çektiği belirli bir sınıfsal ve politik güçler dengesi dönemi artık sona ermek üzeredir. Ancak bu, bağlaşıklıkların yönetimine katkıda bulunan ve önemli politik, ekonomik ve toplumsal kazanımlar, utkular kaydeden, ilerici bir konumda yeralan toplumsal katman ve unsurların tarihsel önemini ya da rolünü ortadan kaldırmaz.

Öte yandan, şu ya da bu ülkedeki değişikliklerin derinliği farklı olmak-

la birlikte, tüm olarak bu katman ve unsurların politikası kapitalist gelişme yasalarıyla hiçbir zaman çatışmaya düşmemiştir. Bu politikaya, idealist düşler ve metafizik anlayışlarla zincirlenmiş, dinsel fanatizmden, anti-demokratik ve anti-komünist duygulardan etkilenmiş dar bir dünya görüşü ve yalpalamalar, damgasını vurmuştur. Bu politika, sınıf savaşının «ortadan kaybolduğu» gibisinden görüşlerle, ya da onu «kontrol altında tutma» ve «üçüncü bir yol» olanağı türünden kavramlarla doludur. Bu fikir ve kavramlar çoğu kez işçi sınıfına, onun partisi ve ideolojisine karşı düşmanlığa dönüşüyor. Eski devlet aygıtının olduğu gibi korunması tutucuları ve karşıdevrimcileri güçlendirmiş, onlar da ülkede gerçekleştirilen görece olarak ilerici önlemlere sekte vurmuşlardır. Ulusal devlet içinde, çıkarları ve ayrıcalıkları nesnel olarak burjuvaziyle çakışan bir askersel ve sivil bürokrasi meydana gelmiştir.

Üçüncü Kongre, devrimci sürecin nesnel eğilim ve sınıfsal ayrışma ile sınıf savaşının kızışmasının etkisi altında, ilerici rejimler içinde ve tüm Arap ulusal kurtuluş hareketinde bir sağ kanadın serpilmekte olduğunu belirtti. Emperyalizm ve siyonizmin aktif eyleme geçtiği 1970'li yıllarda bu olgu, hareketi bir bunalım içine düşürdü; Üçüncü Kongre, bu bunalımı bir yönetim bunalımı olarak niteliyor. Şimdiki aşamada bunalım, desteklediğimiz anti-emperyalist rejimler için ciddi bir tehdit düzeyine varmıştır. Bunalımın gelişmesinde, önce Mısır'da, çıkarlarını Sedat'ın temsil ettiği sınıfsal ve politik güçler lehine bir durum değişikliğine yolaçan etmenlerin ortaya çıktığı görülüyor.

LKP, ancak erkin tek elde toplanması eğilimine son verilir ve Arap ulusal kurtuluş hareketinde yeni aşamaya karşı ana seçenek, yani yeni tip bir bağlaşma kurma seçeneği saptanırsa, bu yönetim bunalımının aşılabileceğini söylüyor. Tarafların ortak çıkarlarının, ancak bunların demok-rasi ve karşılıklı güvene, yığınları örgütlemeye, enerjilerini ortaya çıkarmaya, politik bilinçlerini yükseltmeye ve politik kararalma mekanizmasına katılımlarını artırmaya dayanan yeni bir çizgi izlemeleri halinde karşılanabileceği bilinci, bu bağlaşmanın temelini oluşturmalıdır. Bu tür bir bağlaşıklıkta önceden saptanmış bir yönetici güç olmayacak; birliğin gücü ve etkisi, işçi sınıfının oynadığı rolün büyümesiyle ve bağlaşmanın politika ve çalışmalarını proletaryanın çıkarlarını, aynı zamanda onunla dava birliği yapan toplumsal katmanların çıkarlarını yansıtırma ölçüsüyle orantılı olarak artacaktır.

Dördüncü Kongre, bu bağlaşıklığın her Arap ülkesinde iç görevlerin başarıyla yerine getirilmesi ve tüm potansiyellerinin Arap ulusunun ortak savaşımı için seferber edilmesinde ana etken olacağını bildirdi. Tüm Arap halkları düzeyinde böyle bir bağlaşıklık, Arap ulusal kurtuluş hareketinin, ihanet politikasına karşı koyarak, tam kurtuluşa, toplumsal ilerleme ve birliğe ulaşmasını olanaklı kılacaktır.

Kongre'nin Ortadoğu'da ve Arap kurtuluş hareketindeki duruma ilişkin tanımı, Lübnan'daki gelişmeleri incelemek için bir başlama noktası işlevini gördü.

1969'dan beri Lübnan, ABD emperyalizminin Arap dünyası üzerinde kontrolü yeniden ele geçirme amacına yönelik genel bölgesel stratejisine karşı ana savaşım ve cepheleşme alanı olmuştur. Bunun birkaç nedeni vardır. Birincisi, Lübnan hükümeti ile FKO arasında Kahire anlaşmasının imzalanmasından ve 1970 Ürdün olaylarından (2) bu yana Filistin Direnişi'nin esas olarak Lübnan topraklarında üslenmiş olmasıdır. Emperyalist-siyonist komplonun başlıca hedefinin bağımsız bir güç olan bu üs alanını ortadan kaldırmak ve onun tüm anti-emperyalist, anti-siyonist Arap hareketi üzerindeki harekete geçirici etkisini yoketmek olduğu herkesçe biliniyor. Bir başka neden de, Filistin Direnişi'yle bir savaş bağlaşıklığı kuran ve son yıllarda gözlemlendiği gibi, silahlı savaşta onunla güçbirliği yapmaya hazır olan Lübnan yurtsever hareketinin varlığıdır. Üçüncü bir neden ise, Suriye üzerinde dolaylı-dolaysız askersel politik baskı kurmaya elverişli olan Lübnan'ın coğrafi durumudur. Kongre, bu yüzden, emperyalizm ve siyonizmin bugüne dek Lübnan'ı, Camp David politikasını başarıya ulaştırmada elde edilmesi gereken merkezsel kesim saydığını belirtti.

Emperyalizm ve siyonizmin bölgemiz, başta da Lübnan üzerindeki amaç ve planları geçici olarak Lübnan büyük burjuvazisinin emelleriyle içiçe geçti. 1975'den bu yana, komünistlerin ve bağlaşıkları yurtsever, demokratik güçlerin birlikte, birkaç yıllık genel demokratik savaşımında her alanda önemli başarılar kazandığı, buna karşılık gerici büyük burjuvazinin politik etki ve saygınlığını yitirmekte olduğu açığa çıkmıştır. Toplumsal ve ekonomik bunalımın derinleşmesinden günden güne daha büyük ölçüde etkilenen kalabalık küçük ve orta burjuva grupları, gerici burjuvaziden kopup uzaklaşmaya başladılar. Bu grupların desteğini yitimesi, işçi sınıfı ve halkın savaşımındaki atılım, Lübnan yurtsever güçleriyle Filistin Direnişi arasındaki bağlaşıklık, erki konusunda korkuya kapılan gerici büyük burjuvaziye zora başvurmaya ve kanlı bir içsavaş dayatmaya sürükledi.

Partimiz, Lübnan gericilerinin İsrail'le birlikte giriştikleri silahlı eylemin amacını, siyonist damgalı bir faşist yalıtılma planı olarak niteledi. Bu plan, Ortadoğu bunalımının teslimiyetçi bir çözümünü benimsetme ve bölgeyi emperyalizm ve siyonizmin kontrolünde komünal ve ırksal grupların birbirleriyle savaştığı bir bölgeye dönüştürme amacını taşıyan emperyalizm, siyonizm ve Arap gericiliğinin genel komplosunun bir parçasıdır. Bu plan sunuları öngörüyor: Bir, Lübnan'ı toprak ve mezhep esasına

(2) 1970'de Ürdün hükümetinin askersel birlikleri, Filistin Direnişi'nin ana güçlerinin bulunduğu üslere baskın yapıp dağıttı. — *Editör*.

göre parçalamak ⁽³⁾; iki, ülkenin ulusal bağımsızlığına son vermek; üç, Lübnan'ı Arap dünyasından yalıtılmak; dört, Lübnan'da bir faşist rejim kurmak (bu amaçla çeşitli topluluklar arasında kan banyosu kışkırtıldı, tinsel ve fiziksel teröre başvuruldu); beş, tekelci sermaye tarafından kol işçileri, uzman ve büro işçileri, köylüler, sanatkarlar ve öbür küçük üreticiler, kent ve kır orta katmanları, aydınlar, gençler, öğrenciler ve kadınların çıkarlarına karşı bir sınıfsal saldırı açmak.

LKP'nin Dördüncü Kongresi, faşist yalıtılma planının bozguna uğratılmasının yalnızca olanaklı değil, kaçınılmaz olduğunu vurguladı. Ne var ki, faşistler, ellerindeki silâhları kullanabildikleri sürece, silâhlı savaşımdan vazgeçmeyeceklerdir. Onları askersel bozguna uğratmak, politik yenilgilerinin zeminini oluşturmak demektir; bu, savaşımlı barışçı demokratik bir kanala çevirmeye olanak verecektir. Partimizin tüm çabası bu amaçın başarısına yönelmiştir. Bununla birlikte, LKP'nin bir politik çözüm sağlamak için ortaya çıkacak bütün başka yollara yaklaşımı olumlu olacaktır.

Kongre, Partimizin başını çektiği ve halk arasında güçlü bir destek gören yurtsever hareketin ardıcıl savunma savaşının karşısında, faşist yalıtılma planının ardındaki güçlerin bugün kendilerini bir çıkmazda bulduklarını bildirdi. Finans oligarşisinin bazı bölümleri de içinde olmak üzere, burjuvazinin giderek çoğalan kesimleri, kontrolden çıkarak, bağımsız bir varlık sürdüren planın, tüm bölgeyi hedefleyen genel emperyalist-siyonist tasarının bir parçası olarak ısrarla dayatılmasının taşıdığı tehlikeyi farkediyorlar. Onlar, faşizmin ülkede yönetimi ele almasının «serbest pazar ekonomisi» üzerindeki sonuçlarından korkuyorlar. Lübnan burjuvazisi, en önemli egemenlik aygıtının – devlet – güçsüzleşmesi ve faşist planının mezhep çatışması biçiminde yansımasına bağlı olarak, kendi saflarındaki bölünmeden ve genel sonuç bakımından Arap dünyasındaki çıkarlarına yönelik tehlikeden korkuya kapılıyor.

Kongre, bugünkü hükümetin, Lübnan burjuvazisini sınıfsal çıkarları temelinde yeniden birliğe kavuşturmak istediğine dikkat çekti. Hükümet, açık ya da örtülü bir askersel diktatörlüğe dayanan güçlü bir otorite kurma seçeneği üzerinde çalışıyor. Bunun, faşist planı ta başından beri destekleyen ve gerçekleştirilmesine katkıda bulunan aynı güçler, yani emperyalist, siyonist ve gerici güçler tarafından desteklenmesini bekliyor. Egemen çevreler bu planları kurarken, kendilerini muazzam sıkıntılara düşüren uzayıp giden bunalımın sona ermesini isteyen yığınların özlemlerini sömürüyorlar. Ama büyük burjuvazi güçsüz olduğu sürece, dolaysız askersel yönetimin kurulmasının yine kendi çıkarlarıyla çelişmesi kaçınılmazdır.

(3) Lübnan gericileri, kendi kışkırttıkları iç çatışmaya bir mezhep çatışması görünüşü vermek için, farklı İslam Hristiyan mezheplerine bağlı dinsel topluluklar arasındaki antagonizmalardan yararlanmak, aralarında bölünmeler çıkarmak için olanca güçleriyle çalıştılar. – *Editör.*

Egemen çevrelerin faşist yönetim tasarısını uygulamaya kalkışarak kendilerini soktukları çıkmazdan kurtulma planları devletin savaş öncesindeki sosyal-ekonomik politikasının izlerini taşıyor. Bu, bir çıkış yolu göstermek şöyle dursun, tüm politik ve toplumsal çelişkileri şiddetlendiren başka bir bunalım etkenidir. Kongre, bu nedenle, faşist yönetim planlarına karşı çıkan ve uygulanmasını engelleyen güçlerin, resmi makamların seçenek olarak ileri sürdükleri askersel diktatörlüğe de karşı koyacaklarını vurguladı. Ve sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinin artması, tekeli eğilimlerin gelişmesiyle birlikte gittikçe daha fazla sayıda küçük ve orta burjuvanın finans kapitalden uzaklaşması hızlandıkça, bunalıma demokratik bir çözüm getirme yanlılarının sosyal-politik yelpazesi daha da genişleyecektir.

Dördüncü Kongre, Merkez Komitesi'nin şu vargısını destekledi: Faşist yalıtılma planına karşı direniş, Lübnan sorununu, ulusal bağımsızlık ve kurtuluş savaşımının sorunu haline getirmiştir. Vargıda, bu nedenle Parti'yi ideolojik, politik ve pratik bakımdan yurtsever ulusal cephenin öncü gücüne dönüştürme zorunluluğuna işaret ediliyor. Biz, anti-emperyalist Arap ulusal kurtuluş hareketinin şimdiki aşamasının, işçi sınıfı partisinden ulusal davanın somut sorumluluğunu üstlenmesini istediği inancındayız.

Burjuva ideologları her zaman komünistleri bu savaşımın dışında tutmaya çabalamışlardır. Komünistlerin yalnızca sınıf savaşında çıkarları bulunduğu onların değişmez savı olmuştur. Oysa, Marksizm-Leninizm, ulusal sorunları çözmeyi amaçlayan her programın sınıfsal bir program olduğunu savunur. Dolayısıyla işçi sınıfı bu alanda kendi politikasını belirlemek zorundadır. Bu politika, ulusal ve toplumsal kurtuluşu birbirine bağlayarak, halkın ulusal özlemlerinin karşılanması, herhangi bir burjuva kesiminin programından sınırsız ölçüde daha büyük bir etkinlik gösterecektir. Genel kural olarak şu ya da bu burjuva kesiminin yönetiminde yolalan Arap ulusal hareketinin tüm seyri bunun doğruluğunu gözönüne seriyor.

Dördüncü Kongre, günümüz Arap dünyasının ana çelişkisinin – ulusal kurtuluş hareketi ile emperyalizm arasındaki çelişki – bugün ulusal sorun görünümünde yansıdığını belirtti. MK'nin Kongre'ye sunduğu raporda şöyle deniyor: «Her Arap ülkesini kurtarmak, Filistinli Arap halkın yasal haklarını yaşama geçirmek, Arap birliğini sağlamak, ulusal değer ve kaynakları canlandırmaktan oluşan ulusal sorun, bu nedenle sınıf savaşımının odağında yer almaktadır.» Parti, tüm anti-emperyalist savaşımın baş hedef aldığı bu görevlere ilişkin konumunu saptıyor. Kongre, faşist yalıtılma planına karşı genel bir ulusal program önererek, şu temel noktaları formüle etti:

1. Lübnan'ın yurttaş ve toprak bütünlüğünün korunması, her türlü bölücü girişimlerle savaşılması,

2. Lübnan'ın ulusal bağımsızlığının korunması, İsrail egemenliğinden ya da herhangi bir biçimde baskıdan kurtarılması,

3. Lübnan'ın Arap dünyasına dahil edilmesi. Bu en başta, kararlı bir İsrail karşıtı tutumda ve İsrail'le işbirliği eden herkesin ulusal davaya ihanetle mahkum edilmesinde; Filistinli yurtseverler için af çıkarılması ve korunmalarında, özgürlüğüne kavuşturulacak Filistin topraklarında kendi ulusal devletlerini kurmalarına yardımcı ve destekçi olmakta ve başta Suriye olmak üzere, Arap ülkeleriyle her alanda işbirliğini ilerletmekte kendini gösterecektir.

4. (a) Her biçim altında faşist diktatörlüğe karşı savaşarak; demokratik özgürlükleri koruyup Lübnan halkının tüm sınıf ve katmanlarına, bütün politik güçlere ve basına, tüm yığın örgütlerine yaparak;

(b) Öbürlerinin yanı sıra, tüm yurttaşların hak ve ödev eşitliğini önleyen dinsel ve komünist ayrılıkların silinmesini, yasama ve yürütme organları arasında, Cumhurbaşkanı ile hükümet arasında normal bir yetki paylaşımının sağlanmasını, erkin Cumhurbaşkanı'nın elinde yasadışı olarak toplanmasına son verilmesini, dinsel, komünal, toplumsal ya da politik ayrımlar gözetmeksizin, demokratik esaslar üzerinde askersel ve sivil yönetim organlarının oluşturulmasını, İsrail ajanlarının bu tür organlarının dağıtılmasını öngören bir asgari demokratik reformlar programını yaşama geçirmek suretiyle, Lübnan toplumunun politik sistemini yenibaştan örgütleyerek demokratik bir Lübnan yaratmak.

Dördüncü Kongre, bu aşamada faşist egemenliğe, askersel diktatörlük dayatmalarına ve İsrail saldırılarına karşı ulusal direniş programının, bütün ulusal demokratik ve ilerici güçlerin birliğini hedef alan bir asgari program olduğunu belirtti. Bu, LKP'nin Üçüncü ve Dördüncü Kongreleri'nin belirlediği stratejik görevin – Lübnan'da sosyalizme geçiş yolunu açacak bir ulusal demokratik yönetim kurma görevi – yerine getirilmesi yönünde bir ilerleme olacaktır.

Ulusal direnme programı, halk güçlerinin haklarını ve Lübnan'ın güvenliği, toprak bütünlüğü ve bağımsızlığını savunmak için verdikleri çetin ve uzun süreli savaşımın başarısı için olabildiğince sıkı bir birlik içine girmelerini gerektiriyor. Yurtsever hareketin kontrolünde bulunan bölgeleri korumak, buralardaki bozguncu girişimleri ve düşman güçlerin politik ya da askersel saldırılarını boşa çıkarmak hiç oyalanmadan başarılması gereken öncül bir görevdir. Bir başka görev de, yığınları, Güney Lübnan'ı İsrail işgalinden kurtarmak ve hain Haddad'ın ilân ettiği kukla «devlet»i süpürüp atmak için savaşa kaldırmaktır. Son olarak, ülkedeki tüm faşistleri ezip yalıtılmak ve böylelikle ulusal düzeyde ve tüm Arap dünyasında güçler dengesinin elverişli olduğu bir zamanda tam bozguna uğratmaya hazırlanmak zorunludur.

Parti, bu hedeflerin üzerinde ısrarla dururken, Lübnan yurtsever hareketindeki rolünü artırmak ve hareketin birliğini daha da sağlamlaştırmak için vargücünü harcayacaktır. Parti, sınıfsal, ideolojik ya da dinsel ayırım yapmaksızın, faşist yönetime ve askersel diktatörlüğe karşı olan bütün parti, güç ve politikacılar arasında oluşacak geniş bir ulusal cephe kurulmasını istiyor. Parti, Lübnan yurtsever hareketi ile Filistin Direniş Hareketi arasındaki bağlaşmayı güçlendirme ve ABD-İsrail-Sedat bağlaşmasına karşı çıkan tüm Arap güçleriyle işbirliği ve eşgüdümü ilerletme çabalarını sürdürecektir. Kongre, ulusal direnme programını başarıya ulaştırmak için, dünya demokratik kamuoyunun, sosyalist topluluğun ve onun öncüsü Sovyetler Birliği'nin en yüksek desteğinin gerektiğini vurguladı.

Bu görevleri yerine getirmek için, yığın Partimizin etkililiğini ve örgütsel birliğini sürekli olarak sağlamamız gerekiyor. LKP Dördüncü Kongresi'nden sonra yayımlanan bir politika bildiriminde şunlar belirtiliyor: «Partimiz yüzlerce üyesinin canı-kanı pahasına, savaşlarda çelikleşmiştir. Partimiz bugün Güney Lübnan'da ülke savunucularının ön cephesinde bulunan yeni kahraman savaşçı kuşaklar yetiştiriyor. . . . Parti, Üçüncü Kongreden bu yana gücünü artırmıştır. Bugün saflarında en yetkin, en ileri işçi, köylü, genç, öğrenci, kadın ve devrimci aydınları barındırmaktadır. Parti'nin etkisi her alana, Lübnan'ın tüm kent ve köylerine yayılıyor. Hiçbir şey onun ilerleyişini durduramaz. Yapısı ve bileşimi sayesinde, Parti yığınların gerçek ulusal birliğini somutlamakta ve yarının demokratik, Arap, bağımsız ve birleşik Lübnan'ının parlak bir prototipini oluşturmaktadır.»

Lübnan'lı komünistleri, İkinci ve Üçüncü Parti Kongreleri'nin kararlarını titizlikle yaşama geçirmişlerdir ve Dördüncü Kongremizin saptadığı tarihsel görevlerin başarılmasında aynı titizlik ve ardıcılığı göstereceklerinden emin olarak, iyimserlikle doludurlar.

80'li Yılların Eşiğinde ABD

John Pittman

ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi, BSS Yazı Kurulu üyesi

80'li yıllarda ABD hangi doğrultuda gelişme gösterecektir? 100 milyon Amerikalı emekçi için ne gibi perspektifler görülmektedir? Bu konuda Amerikan komünistleri hangi hedefleri gözetiyorlar?

23–26 Ağustos'ta Detroit'te (Michigan) toplanan ve Parti'nin kuruluşunun 60. yıldönümüyle çıkan ABD Komünist Partisi 22. Ulusal Kongresi bu soruları yanıtladı. Sağlık nedeniyle Kongreye katılamayan ABD KP Genel Sekreteri Gus Hall tarafından kaleme alınan ve O'nun adına okunan temel politik rapor oy hakkına sahip 369 delegenin oybirliğiyle onaylandı. Kongre, bir dizi kararla birlikte, temel politika kararını, «Afrika kökenli Amerikalıların Savaşını Üzerine» «başlıklı kararı ve Parti'nin yeni program taslağını kabul etti. Kongrede benimsenen tüm kararların oybirliğiyle alınması, üç ay süren bir ön tartışmanın sonucuydu.

Bir bütün olarak bu belgelerin, yukarda belirtilen sorunlara ilişkin Parti'nin konumunu ortaya koyduğu ve yığınların savaşımının tüm alanlarında Parti'nin çalışma planını gösterdiği söylenebilir. Yine bu belgeler, devlet-tekelle kapitalizminin egemenliği bağlamında ABD'nin yeni gelişme karakteristiklerinin bir çözümlemesini yapmaktadır. Eylem programlarında formüle edilen ilkeleri gözönünde tutarak fabrikalarda, atölyelerde, bürolarda ve konutlarda elde edilen deneyimden güç alan delegeler bu çözümlemeyi onayladılar. ABD'nin bugünkü gelişmesinin özellikleri şöyle tanımlanmaktadır:

- Emekçilerin sömürülmesi, sınıfsal kutuplaşma ve kapitalist sistemin asalaklaşması daha yüksek düzeylere varıyor;
- Tekellerin ve bankaların çıkarlarını karşılamak için emekçilerin sömürülmesinde ve ezilmesinde devletin rolü güçleniyor;
- Radikalleşme hızlanıyor ve sınıfsal çatışmanın şiddetlendiğinin belirtileri artıyor; yığınların savaşımında yeni bir dalga yükseliyor;
- Amerikan işçi sınıfına özgü yeni özellikler ortaya çıkıyor; ki bunların başlıcası ideolojik, politik ve kültürel planlarda artan sınıfsal birliktir;
- Ulusal ve ırkçı baskı gören halk katlarının eşitliği uğruna yürütülen savaşım da yeni bir görünüm sunuyor;
- Amerikalıların çoğunluğu tekelle sermayenin iki partisinin politik

etkisinden kurtulma ve yeni bir yığmsal politik parti kurma yönünde açığa çıkan bir eğilim gösteriyor;

– Uluslararası sahnede ortaya çıkan yeni gelişmelerin ışığında savaş ve barış sorunu gözden geçiriliyor ve emekçilerin enternasyonalist bilinci yükseliyor;

– ABD Komünist Partisi'ni Marksist-Leninist bir kitle partisine dönüştürmek yolunda yeni açılımlar doğuyor.

Bugünkü Durum

Gus Hall yoldaş, ABD'nde bugünkü durumu, yeni 80'li yılların eşğindeki durumu şöyle nitelendirdi: «çok önemli ... başlıca dönüm noktalarından biri ... halkın çoğunluğu varolan durumu reddeder ve hoşnutsuzluğunu belirtirken, bu durumu nasıl değiştireceğini açık seçik göremiyor ... yığınların çileden çıktığı ve eyleme geçmeye hazır olduğu, ama bunu nasıl ve kime karşı yapacağını bilemediği bir dönem». (1)

«Bugün, her belirleyici dönemde olduğu gibi», diyor Gus Hall, «ilerlemek için büyük potansiyel olanaklar vardır», ama buna koşut olarak «gizli bir gerileme tehlikesi vardır: gerici sağ güçlerin yığınların hoşnutsuzluğunu ve savaşkanlığını kendi çıkarları doğrultusunda kullanarak bundan yararlanmaları tehlikesi.»

Gus Hall, kesinlikle şöyle belirtti: «bu durumu değiştirebiliriz ve bugünkü dönüm noktasının ardından ülkemizin izleyeceği yolun seçiminde birincil bir rol oynayabiliriz.»

Dört gün süren kongre boyunca söz alan Parti yöneticileri ve birçok delege bu düşüncenin anlamını açıkladılar; Parti'nin durumunun raporundaki değerlendirmesini doğruladılar: «Parti, her zaman ideolojik bakımdan güçlü, politik bakımdan birlik içindedir.»

ABD Komünist Partisi'nin ulusal başkanı Henry Winston'un dediği gibi, «bizde savaşkan bir işçi sınıfı ..., savaşkan bir ruh vardır ...» dolayısıyla Parti'nin sayıca hızla büyümesi beklenebilir. (2) ABD Komünist Partisi MK üyesi, Irkçı ve Politik Baskılara Karşı Ulusal Savaşım Birliği başkan yardımcısı, Lenin Barış Ödülü sahibi Angela Davis'in görüşüne göre, Kongre, «insanlar kârdan daha önemlidir!» belgisi altında geniş bir kampanyanın başlangıcını, tartışmasız bir biçimde işçi sınıfının utkularıyla taçlanacak olan bir dönemin başlangıcını kaydetti. (3)

(1) Gus Hall, ABD KP Genel Sekreteri, «ABD KP 22. Ulusal Kongresi'ne Temel Politik Rapor», 23–26 Ağustos 1979, Cobo Hall, Detroit. Bu yazıda, Gus Hall'ün raporunda yapılacak tüm alıntılar bu yayındadır.

(2) «Daily World», 30 Ağustos 1979.

(3) Agy.

harcamalara karşı çıkıyor ... çünkü insanlar tereyağ isterken, yeteri kadar silâhla birlikte tereyağına da sahip olamayacağımıza inanıyorlar.»

Halkın büyük bölümünü temsil eden barış güçlerinin cephesini kurmak için günümüzde nesnel koşullar toplanmıştır.

Toplumsal yaşamın öbür alanlarında, insanların çoğunda bir bilinçlenme ve barışın savunulması yolunda nesnel koşulların biraraya geldiği gözleniyor. Çok sayıda insan politik bağımsızlıktan ve enflasyona, vergi yağmacılığına, ırkçılığa son verilmesinden yana çıkıyor. Vietnam'da Amerikan emperyalizminin yenilmesi, Watergate skandalı, CIA ve FBI'nin halkların haklarını çiğnemeleri gibi geçmişin olaylarından çıkarılan dersleri insanların belleğinden silmek için tekeli sermayenin harcadığı büyük çabalara karşın, hükümete ve şirketlere karşı savaşım yürütenlerin sıralarında radikalleşme sürekli büyüyor.

Raporda şöyle deniyor: «Amerikalıların çoğunluğu günümüzde şirketlere, tekellere ve devlete kararlı bir biçimde karşı çıkmaktadırlar.»

Amerikan emekçilerinin tüketimin darkafalı köleleri, edilgen seyirciler oldukları ya da orta, tutucu ve hatta sağcı sınıfın konumlarına bağlanmaya yöneldikleri yolundaki tekellerin hesabına kitle iletişim araçlarınınca geniş ölçüde yayılan bir düşünceye karşın, birçok delege, halkın içinde buna taban tabana zıt bir eğilimin varolduğunu çürütülmez biçimde kanıtladı. Kongre'den önceki aylarda delegelerin tanık oldukları olaylar şu sonuca varmaya olanak sağladı:

«Kelimenin en geniş anlamında, henüz oluşum aşamasında olanlar da içinde, yığınların ruh hali ve halkçı akımlar halkın çoğunluğunun iradesini dile getiriyor. Bu değişimlerin etkisiyle düşünce akımlarının yol gösterici eksenine değişime uğruyor. Günümüzde edilgen ve tutucu çoğunluk ortadan kalkmıştır. Onun politik dokusu da değişmiştir. Öfke ve düş kırıklığı Amerikan yaşantısındaki bu yeni ana akımın ayırıcı özellikleridir.»

Radikaleşme Süreci

Kongre, ilerici değişimlere elverişli radikalleşmenin derin bir çözümlemesini yaptı. İşçi sınıfının radikalleşmesi, «güncel gerçekliklerin özü» olarak nitelenen bu sürecin temelini oluşturuyor. Ülkenin sendikal merkezlerinden gelen 134, belli başlı sanayi sektörlerinden gelen 82 ve sanayi ve tarımın öteki kesimlerinden gelen 71 temsilciden oluşan delegeler, bu sürecin birinci nedenini kolaylıkla ortaya koydular: Devletle işbirliği ederek tekellerin emekçileri acımasızca soyması. Bu soygunun boyutları kapitalist gerçekliğin daha önceden bilinen görünümüne yeni bir yön ekliyor: Zenginler daha çok zenginleşirken, yoksullar daha da yoksullaşıyorlar. Rapor'da şöyle belirtiliyor:

– Tekellerin yıllık net kârları günümüzde 150 milyar doları buluyor. Son on yıl içinde şirketlerin kârları üç kat artarken, üretimin artış hızı hemen hemen sıfır noktasında kaldı.

– 1965'den bu yana, işçilerin gerçek ücreti yavaş yavaş düştü. 1979'da, 1964'ün düzeyinde kaldı. Bu yılın ilk dört ayında işçilerin gerçek ücreti % 3,5 azaldı.

– Gıda maddeleri, giysi, konut kiralari, ulaşım ve sağlık ücretleriyle ilgili olarak enflasyon, halen % 18,5'e ulaşmaktadır.

– Gerçek ücretin sürekli ve mutlak düşüşü, zamanımızda yeni bir olgudur. Amerikan işçi sınıfının ağır biçimde sömürülmesinin sonucunda artı-değer hızla yükselmektedir. Dörtüncü koşan enflasyon sömürüye dayalı sistemin yeni bir ögesidir.

– Devletin oynadığı olumsuz rol sayesinde şirketlerin kârları üç kat artmıştır. Grevlerin durdurulması; polisin uyguladığı kaba önlemler; devletin tekellere yaptığı sübvansiyonlar; şirketlerin vergilerini indiren, emekçilerinkini ise yükselten vergi sisteminde sürekli reform; ücretlere tavan koyan, ama buna koşut olarak artı-değerin artış temposuna hız kazandıran «gelir politikası» gibi hukuksal kararlar da kârların artmasına olanak tanımıştır.

«Bu olgular», diye işaret ediyor Gus Hall, «şimdiki aşamada nesnel olarak sınıf savaşının düzeyini» gösteriyor. 80'li yılların eşliğinde, ekonomi, bozulma tehlikesi taşıyan ve kuşkusuz ciddi bir ekonomik bunalıma varacak olan bir gerileme içinde bulunduğu sırada, sınıflar savaşı şiddetlenecek, radikalleşme ve bunun sonuçları giderek büyüyecektir.

Değişim Halindeki Emek Gücü

Delegelerin, Amerikan Komünistleri'yle enternasyonalist dayanışma gösterilerinin sonucu olan coşkunluğunu paylaşan kimi konuşmacılar, bu ülkenin emek gücünün uluslararası karakterinin önemini vurguladılar. Yalnızca Kongre'deki delegelerin bileşimi bile ABD işçi sınıfının çokuluslu ve çokırklılı karakterini yansıtıyordu. Kongreye, oy hakkı olmayanlar da içinde, 96 Afrika kökenli Amerikalı, 15 Meksika kökenli Amerikalı, 77 Yahudi, Amerika'nın esas yerlisi olan 9 Kızılderili ve birçok Asya ve Avrupalı etnik grubun temsilcileri olan 385 kişi katıldı. Radikalleşme, sınıf bilincine varma, bölgesel ayrılıkların ortadan kalkması nedeniyle işçi sınıfının ideolojik-politik birliği yüksek bir düzeye ulaşmıştır.

«Bu değişiklikler, örgütlü olmayan işçilerin sendikalara girmesini, yeni olumlu eylem programlarının boy vermesini, sınıf bilincinin derinleşmesini, sınıfsal politik bağımsızlığın yükselmesini ve işçi sınıfının yeniden öne atılmasını sağladı» diyor G. Hall.

Bu yeni durumun özelliklerini gözönüne alarak, delegeler, işçilere bu alanda el uzatmak için gerekli önlemleri onayladılar. Merkez-sol güçlerin birliği için savaşmak, sanayide yığınsal örgütlenme biçimlerini geliştirmek, kitle hareketleri için temel oluşturmak ve sanayi işçileri konusuna özel bir dikkat göstermek zorunluğunu belirttiler. Kongre, işçi sınıfının tekellerin saldırısına karşı, ırkçılığa ve aşırı sağ güçlerin gerici önlemlerine karşı etkili bir savaşım yürütmesi açısından, Parti'nin bu yöndeki eylemlerini temel görev olarak belirledi.

MK Politik Büro üyesi James Jackson, ırkçılığa karşı, hak eşitliğini elde etmek amacıyla yürütülen somut ve olumlu eylemlerin açılımlarından söz etti. Afrika kökenli Amerikalılar'ın hak eşitliği savaşımı üzerine bir karar tasarısının delegelerin dikkatine sundu. «Bu savaşımı başarıya ulaştırmak için işçi sınıfının birliğini güçlendirmek zorunludur», diye sürdürdü J. Jackson. Çünkü, «işçi sınıfı ulusal baskı altındaki halkların yazgısında belirleyici bir etkidir.»⁽⁶⁾

Delegeler, işçi sınıfının birliğini pekiştirmenin önemini iyice anladıklarını kanıtladılar. Özellikle yoğun bir biçimde sömürülen göçmen işçilerin ve genç işçilerin haklarını savunma hakkındaki kararları, Asya ülkelerinden ve Pasifik bölgesinden gelen işçiler karşısında Parti'nin izlediği politikayla ilgili kararları ve Amerika'nın esas halkı olan Kızılderililer'in savaşımı hakkındaki kararı kabul ettiler.

Kongre, işçi sınıfının ve onun büyük savaşkan gücünün birliğini pekiştirmenin bağımsız politik eylemlere hız vermek açısından zorunlu olduğuna işaret etti. 1980 Kasım ayında yapılacak olan başkanlık seçimleri dolayısıyla, Kongre, şöyle bir karar aldı: Parti, uğraşlarını yeni bir savaşım yapısı oluşturmaya yöneltmelidir. Demokrat Parti'nin seçimlerde göstereceği aday – Başkan Carter ya da senatör Kennedy – kim olursa olsun, bu yeni yapının temel doğrultusu politik bağımsızlık olacaktır.

«İki partili sistemimiz, halkın çoğunluğu için bir açmazdır» diyor G. Hall.

Yine G. Hall'ün belirttiğine göre, üyeleri arasında Kongre'den kişiler de bulunan Afro-Amerikan ve İspanyol karması bir politik grubun oluşması ve Yurttaş Partisi'nin ortaya çıkışı, halkın çoğunluğunda, iki partili sistemden politik bağımsızlığa doğru kayışın güçlendiğini gösteriyor.

Gus Hall, seçim kampanyalarının kitleler arasında propaganda yapma olanağını verdiğini ve aynı zamanda politik erkin elde edilmesine ve en iyi adayın seçilmesine giden yolu açtığını gözönüne alarak, bu kampanyaları planlı biçimde örgütlemenin zorunluğunu vurguladı. «Özellikle sendikalarda, politik niteliğe sahip bağımsız anti-tekelci hareketlerin oluş-

(6) «Daily World», 30 Ağustos 1979.

masını özendiriyoruz ve gerek tabanda, gerekse ulus çapında birlik için çalışıyoruz.»

Gus Hall şöyle sürdürüyor raporunu:

«İşçi sınıfının ezilen ulusal azınlıklar, kadınlar ve gençlerle bağlaşıklığı görüşümüzü değiştirmemiz ve bu bağlaşmayı gerek eyaletlerde, gerekse kentlerdeki politik erki ele geçirmeyi hedef alan seçim planının somut temeli biçimine dönüştürmemiz gerekiyor. ... Seçim kampanyaları çok ciddi biçimde ele alınmalıdır.»

Özgür Seçimler İçin Savaşım

Seçim kampanyalarının iyi örgütlenmesi, Parti'nin tam yasallığa kavuşması olanağını içermektedir. Delejelere, ABD'nde seçimlerin özgür olmadığını gösteren yeni kanıtlar sunuldu. Sözelimi, ülkenin 50 eyaletinden 30'unda aday gösterme hakkını elde etmek gibi sıradan bir hedef, ABD KP'nin büyük uğraş vermesini gerektirmektedir. Federal hükümetin eylemleri ve anti-demokratik kısıtlamalar (29 eyalette, komünistlerin seçimlerde aday göstermesini yasaklayan yasalar yürürlüktedir) Parti'ye karşı yönelmiştir. Siyasi polis, komünistlerin çalışmalarını kösteklemeye devam ediyor. 1936'dan bu yana FBI, Partimiz hakkında 26 milyon sayfalık bir dosya tutmuştur. Dosyanın 90.000 sayfası, 1976'dan bu yana, yani Carter'in Beyaz Saray'a gelmesinden sonra hazırlanmıştır. Tüm bu belgeler de, henüz tamamlanmamış soruşturmalar yer almaktadır. Kongre, komünistlerin seçimlere katılmasının bağımsız politik eylemler için savaşımında yaşamsal önem taşıyan bir öge olduğundan, Parti'nin seçim savaşımında yer almasını kararlaştırdı.

«Kuruluşundan bu yana, altmış yıldır Partimiz yasallığa kavuşmak için geniş bir kavga veriyor» diye belirtiyor G. Hall. «Böyle davranmamızın nedeni, kendi bencil çıkarlarımızı karşılamak için değildir. Tersine, bu savaşım, tüm yurttaşların demokratik özgürlüklerinin korunup geliştirilmesi için savaşımın temel etkenidir.»

Delegeler, savaşım tarihinin çeşitli dönemlerini anımsatarak, altmış yıllık varlığı boyunca Partimizin elde ettiği başarıları sıraladılar. Eylül 1919'da doğuşundan bu yana Parti'nin ülkenin yaşantısındaki bütün önemli sorunların çözülmesine yönetici güç olarak ya da etkinlikle katılarak katkıda bulunduğu vurgulandı. Parti'nin savaşımının sürekliliği bakımından bu yıldönümünün önemine dikkati çeken Kongre, kuruculardan 32 delegeye saygılarını sundu. Bu ruh içinde, Kurtuluş için Genç İşçiler Birliği üyeleri, bu emektar savaşçılara çiçekler verdiler.

Kongre, Merkez Komitesi'nin ve Ulusal Konsëy'in seçimine geçti. Merkez

Komitesi, oybirliğiyle Parti'nin yöneticilerini seçti: Henry Winston-Ulusal Başkan; Gus Hall-Parti Genel Sekreteri. Winston, Kongre çalışmalarının değerlendirmesini çıkararak kapanış konuşmasını yaptı.

Ertesi gün, ABD'nin en büyük ikinci konferans salonu olan Cobo Hall'de bir toplantı yapıldı. Ülkenin değişik eyaletlerinden Detroit'e gelerek toplantıya katılan 8.000 Amerikalı emekçi, G. Hall ve A. Davis'in konuşmalarını dinlediler. Sağlık nedeniyle toplantıya katılamayan G. Hall'ün konuşması, O'nun adına okundu. Her iki konuşmada da, Chrysler Corporation yönetiminin Detroit'teki fabrikasını kapatma kararı almasıyla aile reislerinin işsiz kalması sonucunda, 6.000 ailenin durumuna dikkat çekildi. Bu önlem, sürekli büyüyen işsizler ordusunun kanıtı olduğu gibi, en sorumsuz ve en acımasız olanlarla birlikte Amerikan şirketlerinin tümünce uygulanan politika çerçevesinde alınmıştı.

Angela Davis, tüm kadınların, Araplar'ın ve Afrika kökenli Amerikalılar'ın daha önce işten çıkarılmış olduğunu belirterek şöyle dedi:

«Bu işletmenin kapanmasını önlemek için elimizden gelen herşeyi yapıyoruz.» (7)

G. Hall, konuşmasında, fabrikanın kapanmasını önlemek için Michigan yetkililerinin alabilecekleri önlemleri gösterdi. «Köklü değişiklikler için zamanın geldiğini» söyleyen G. Hall, «fiyat artışlarına, yüksek vergilere ve olağanüstü kiralara karşı yapılacak gösterilerle bir protesto hareketinin öncüleri olacak ... ve seçim kampanyasına etkin biçimde katılacak» (8) olan bir halk komiteleri ağını tüm ülkede oluşturmak için toplantıya katılanları yığınsal bir kampanya örgütlemeye çağırdı.

Toplantı, pratik olarak 22. Ulusal Kongre'nin çalışmalarını ve Parti'nin 60 yıldönümü kutlamalarını sona erdirdi. Delegeler, ABD KP'ni bir kitle partisine dönüştürmeye elverişli nesnel koşulların ortaya çıktığı inancıyla Kongre'den ayrıldılar.

(8) Agy.

(7) Agy.

Ardıcıl Yurtserer ve Enternasyonalistler

David Henin

İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri, Politik Büro üyesi

İsrail Komünist Partisi bu yıl 60. yıldönümünü kutluyor. Onyıllar boyunca Yahudi ve Arap komünistler, İngiliz emperyalist egemenliğine ve onun siyonist ve Arap gerici yardakçılara karşı illegal ve legal koşullar altında yürütülen çetin savaşlarda, Komünist Partisi tarafından eğitildiler. İsrail devletinin kurulmasından bu yana geçen 31 yıldır İsrail Komünist Partisi, resmi İsrail politikasının doğrultusunu baştan belirleyerek, barış yönüne, ABD emperyalizmine bağımlılığa karşı, demokrasi ve toplumsal ilerleme yönüne çevirmek için çalışıyor.

Bu dönüm noktasında, Parti tarihimizin bazı aşamalarını anımsatmak istiyorum. 1919'da, Filistin'de bir grup devrimci, Sosyalist İşçi Partisi'ni kurdu. 1921'de, Parti'nin adı Filistin Komünist Partisi olarak değiştirildi. 1948 yılında, İsrail devletinin kurulmasıyla, Parti İsrail Komünist Partisi oldu. (1)

Filistin Komünist Partisi, dünya tarihinin yeni bir çağında meydana geldi. Rusya'daki Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve Marksizmi geliştiren Lenin'in öğretileri, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfına ve ulusal ve toplumsal kurtuluş için savaşan sömürge halklarına yeni çevrenler açtı. Bu, Filistin de aralarında olmak üzere, çeşitli ülkelerde Marksist-Leninist partilerin kurulmasını etkileyen güçlü bir etkeni. Başta belirli ideolojik açıklık ve ardıcılık yokluğuna karşın, Filistin'deki yeni parti, ilk andan başlayarak İkinci Enternasyonal'le arasına çizgi çekti ve Ekim Devrimi'nin yanında kesin bir yer aldı, Lenin'in Partisi Bolşevik Partisi'ni bir devrimci işçi partisi modeli olarak benimsedi.

FKP'nin 1923 Temmuzundaki Beşinci Kongresi, Parti'de Marksist-Leninist ideolojinin pekişmiş olduğunu gösterdi. Kongre, Parti'nin amaç ve görevlerini açık seçik belirledi; Filistin'in bağımsızlığı için, İngiliz sömürge yönetiminden kurtulmak için savaşmayı başlıca görev olarak saptadı. İngiliz emperyalizmi, siyonist hareketin ve gerici Arap çevrelerinin yardımıyla, bir «ayırbuður» politikası izledi. Bu, zaman zaman Filistin'de Yahudiler'le Araplar arasında kan banyolarının doğmasına yolaçtı. Beşinci Kongre, Parti'nin Arap kurtuluş hareketine ve siyonizme karşı tutumunu tanımladı. Karar şöyleydi: «Arap ulusal hareketinde İngiliz emperyalizmine karşı sa-

(1) Ürdün Haşimi Krallığı'na geçen Filistin topraklarında yaşayan komünistler, Ürdün'deki komünist unsurlarla birlikte, Ürdün Komünist Partisi'ni kurdular.

vaşın temel etkenlerinden birini buluyoruz. Bu yüzden, emperyalizme karşı savaşı sürdürdüğü sürece bu hareketi her yoldan desteklemeyi ödev sayıyoruz.» Siyonizme ilişkin karar ise şöyleydi: «Siyonizm, Yahudi burjuvazisinin özelemlerini gerçekleştiren bir harekettir. ... Siyonizm, politik alanda İngiliz emperyalizminin yanında saf tutmuş, yazgısını emperyalist işgalcilerle bağlamıştır.» Siyonist harekette yeralan bütün partilerin İngiliz Mandası'nı savundukları, Filistin'de anti-emperyalist Arap ulusal hareketinin ulusal bağımsızlık savaşına karşı İngiliz yönetiminin yanında saf tuttıkları anımsanacaktır.

Filistin Komünist Partisi, Yahudi ulusal azınlığının haklarını da güvene veren açık seçik bir ulusal bağımsızlık programına sahip olan tek politik örgüttü, Beşinci Kongre'den sonra Parti, ülkede Yahudiler'le Arapları birleştiren biricik parti oldu.

Filistin Komünist Partisi, 1924 yılında Komünist Enternasyonal'e kabul edildi.

Filistin Komünist Partisi, Yahudi ve Arap emekçilerinin İngiliz egemenliğine, onun sömürgeci «ayır-buyur» politikasına karşı, siyonizmin ideolojisi ve pratiğine karşı, Arap fellahlarının (köylüler) topraklarından kovulmasına ve Arap işçilerinin işyerlerinden atılmasına karşı, ortak savaşımına adanmıştı. Parti, aynı zamanda, İngiliz emperyalizminin Filistin'de uyguladığı «ayır-buyur» politikasına katkıda bulunan, yabancı egemenliğine boyun eğen ve Yahudi halkla hak eşitliğini öngören demokratik planlara yanaşmayan Arap gericiliğine karşı da savaştı. Siyonist gericilik, Yahudi komünistlerini «Arap ajanlığı»yla suçlarken, Arap gericiliği de Arap komünistlerini «siyonist ajanlığı»yla suçluyordu.

1921'den 1942'ye dek Parti, yıllarca çetin yeraltı koşullarında faaliyet gösterdi. İngiliz makamları ve yandaşları, komünistleri koğuşturarak, onları zindanlara tıktı, işkenceden geçirdi, katletti ve sürgüne yolladı. 1924 Nisanında, siyonist yöneticiler, Histadrut Konferansı'nda, komünist bloku sendikalardan atmaya kararlaştırdılar. Bu karar, ardıcıl bir savaş sonundu, 1944'de kaldırıldı.

2.000'den fazla komünist, ülkeden sürüldü; bunların çoğu doğrudan doğruya sürüldükleri faşist ülkelerde gizli polisin eline düştü. İngiliz yöneticilerinin Parti'ye ve yönetim kadrolarına vurmak, onu zayıflatarak güç ve etkisinin gelişmesini önlemek için başvurdukları en zalimce ve tehlikeli yol buydu.

Acımasız terör ve şovenizm atmosferi ortamında Parti, saflarında boy veren Yahudi ve Arap milliyetçi sapmalarına, oportünist eğilimlere karşı bir kaç kez ideolojik ve politik savaş yürütmek zorunda kaldı. Bu sapmalar, Parti'nin Marksist-Leninist temellerini, enternasyonalist özünü, Yahudi-Arap birliğini, Sovyetler Birliği'yle, SBKP'yle, Ortadoğu'nun ve dün-

yanın ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşı güçleriyle dayanışmasını yık-
maya yönelmişti. Bunlar, Leninist parti örgütü ilkelerine, özellikle de
demokratik merkeziyetçiliğe vuruyorlardı. Bu tür sınavlardan, daha sonraki
dönemde, 1965 yılında bir grup milliyetçi dönek Parti'yi doğru yolundan
saptırmaya yeltendiği, ama tam bir bozguna uğradığı zaman da geçtik. (2)

Partimizin tarihsel deneyimi, ulusal soruna ancak Marksist-Leninist bir
yaklaşımın, ancak sınıfsal bir yaklaşımın çeşitli halklar arasındaki karşıt-
lığın üstesinden gelmeye, ortak savaşmaları için taban yaratmaya, ulusal
gurur ve haklara karşılıklı saygı ilişkileri kurmaya olanak sağlayacağını
öğretti.

Partimiz, ulusal sorun konusunda her zaman uyanık olmuştur. Bunu
durum gerektiriyordu. 1922'de Yahudi nüfusu toplam Filistin nüfusunun
% 13'ünü, 1931'de ise % 18'ini oluşturunuyordu. Nazizmin erke geçmesiyle
Almanya'dan göç başlayınca göçen Yahudilerin bir kısmı ülkemize geldi.
İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Filistin'deki Yahudiler 650.000'i buldu
(1948). Bu sayı toplam nüfusun üçte birini meydana getiriyor ve kapitalist
sınai gelişmenin merkezinde, bir yandan burjuvazinin, öte yandan da
sanayi proletaryasının gelişiminin merkezinde yer alıyordu. Bu durumda,
bir zamanlar tek uluslu olan ülke, iki uluslu hale gelmiş oluyordu. Filis-
tin'de Arap ulusunun yanısıra bir de Yahudi ulusu gelişti.

Ulusal sorunda Leninist ilkelere bağlı kalan Komünist Partisi, Filistin'de
ortaya çıkarak onu iki halklı hale getiren yeni koşullarda bu ilkeleri ya-
şama geçirdi. İngiliz Mandası'nı ortadan kaldırma ve İngiliz ordusunu
kovma savaşında, Filistin ulusal sorununun, kurtuluştan sonra her iki hal-
kın kendi yazgısını belirleme hakkının tanınmasını temel alan çözümü için
yeni bir program hazırladı.

Faşizm üzerindeki utku, Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun
güçlenmesi, bir dünya sosyalist sisteminin doğması, emperyalizmin sömür-
ge sisteminin çökmesi, halkların Ortadoğu'da ve öbür bölgelerindeki ulu-
sal kurtuluş savaşının yoğunlaşması ve emperyalizmin dünya çapında genel
zayıflaması sonucunda, dünyada yeni bir ortam meydana geldi; tüm bu
etkenler ülkemizde İngiliz emperyalizminin güçsüzleşmesine, Yahudi ve
Arap yığınların yabancı egemenliğine, İngiliz yönetimine son verme ve
ulusal bağımsızlık istemlerinin güçlenmesine yolaçtı. Gerçekten de, Bir-
leşmiş Milletler Genel Kurulu, 29 Kasım 1947'de İngiliz Mandası'nı kaldır-
ma, İngiliz ordusunun ülkeyi terketmesi ve Filistin'i iki bağımsız, demokra-
tik devlete – Yahudi ve Arap devletleri – ayırma kararını verdi. Bu kara-
rın temelinde, Filistinli Arap ve Yahudi halkın kendi yazgısını belirleme
hakkının tanınması yatıyordu.

(2) Partimizden ayrılan ve daha sonra küçük bir yeni siyonist partiye
(SHELL I) katılarak yokolup giden, siyonizm yanlısı Mikunis-Sneh gru-
bundan söz ediyorum.

İsrail halkı bu hakkı gerçekleştirdi ve devletini kurdu, buna karşılık Filistin'in Arap halkının kendi yazgısını belirleme ve ulusal bağımsızlık hakkı gerçekleşmedi ve önemli bir kesimi göçmen yaşantısı sürmeye başladı; bu, emperyalizm ve yordakçılarının açtığı 1948–1949 savaşının sonucuydu.

Komünist Partisi, BM kararını desteklediğini bildirdi, bu kararı yaşama geçirme savaşından yana saf tuttu, İsrail devletinin kurulmasını savundu ve BM Genel Kurulu'nun kararı uyarınca Filistin Arap devletinin kurulmasından yana tavır aldı. Komünist Partisi, aynı zamanda, Filistin Arap devletinin kurulmasını engellemeye çalışan siyonist yayılma eğilimlerine de karşı durdu. Parti, Filistin'in Arap kesimini İsrail ile Ürdün arasında bölme konusunda bağlanan Bun Gurion-Abdullah anlaşmasına karşı çıktı.

Filistin sorunu hâlâ İsrail-Arap çatışmasının merkezel sorunudur. Filistinli Arap halkın, kendi bağımsız devletini kurma hakkı da içinde olmak üzere, kendi yazgısını belirleme hakkı gerçekleşmeden Ortadoğu çatışmasına çözüm bulunamayacağını, barışın kurulamayacağını, savaşların dinmek bilmeyeceğini komünistler her zaman söylemişlerdir ve söylerler.

Filistinli Arap halkın ulusal hakları gerçekleşmeden, İsrail halkının güvenliği sağlanamaz ve bir devlet olarak İsrail'in bölge halkları ailesiyle eşit haklarla bütünleşmesi de sağlanamaz. Barış tüm bölge halklarına yarar getirecek, ulusal bağımsızlıklarını pekiştirerek toplumsal ilerleme savaşına katkıda bulunacaktır.

İsrail-Arap çatışmasının sürmesi ve geniş kapsamlı, hakça bir çözümün önlenmesi, ülke halklarının bağımsızlığı, doğal serveti ve kanı pahasına milyarlar vuran petrol ve silâh tekellerinin çıkarlarını gözetten emperyalizmin, özellikle de ABD emperyalizminin işine geliyor. ABD emperyalizmi bölge devletlerini stratejik planlarına ayak yapmaya uğraşiyor.

Barış, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme davasına bağlı olan Komünist Partimiz, 1956 yılında Mısır'a karşı bağlanan üçlü anlaşmayı (İngiltere-Fransa-İsrail) ve İsrail hükümetinin 1967 yılında Mısır, Suriye ve Ürdün'e karşı başlattığı saldırı savaşını kınayan tek İsrail partisiydi. Bu savaşın amacı, Mısır ve Suriye'deki anti-emperyalist rejimleri yıkmak, Arap halklarının anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketlerine bir darbe indirmek ve Filistin sorununu ortadan kaldırmaktı. Savaş, kendisine tam bir destek veren ve bugüne dek İsrail egemen çevrelerinin ilhakçı politikasını körüklemeyi sürdüren ABD emperyalizminin yağmacı çıkarlarına hizmet ediyordu.

İsrail'in 12 yılı aşkın bir süredir Arap toprakları üzerindeki işgali, işgal bölgelerindeki baskı ve İsrail'in sömürge yerleşim bölgeleri kurması, İsrail halkının kendisine vurmuştur ve vurmaktadır. 1973 Ekim Savaşı, İsrail halkı arasında can kaybına, askersel harcamaların getirdiği dayanılmaz bir

yüke (toplam bütçenin üçte ikisi), dış borçların artmasına (bu yıl 14 milyar doları aşacak; yeni doğan bebekler de içinde, kişi başına 3.500 dolardan fazla), fiyatların muazzam yükselmesine, 1979'da % 100'lük bir hıza ulaşacak olan enflasyona, eşine rastlanmadık bir politik, ekonomik ve tinsel bunalıma yol açmıştır.

ABD'nin kanatları altında İsrail ile Mısır arasında ayrı bir anlaşma olarak imzalanan Camp David anlaşması, İsrail-Arap çatışmasının geniş kapsamlı ve hakça çözümünü önleme amacına yöneliktir. Bu anlaşma, ABD emperyalizminin stratejik amaçlarına, bölgemizde bir askersel blok kurma ve İsrail ile Mısır'da, İran körfezi ve Afrika halklarının ulusal hareketine karşı askersel hava ve deniz üsleri dikme amaçlarına hizmet ediyor. Bu anlaşma, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeleri hedef alıyor.

Sina Yarımadası'nın üç yıl içinde geri verilmesine karşılık olarak ve Mısır'ın egemenliğine konan bazı kısıtlamalarla, Sedat, İsrail işgalinin «Begin'ci özerklik» biçiminde sürmesine, Filistinli Arap halkın kendi yazgısını belirleme ve Batı Yakası ile Gazza Kıyı Şeridi'nde kendi bağımsız devletini kurma hakkının yadsınmasına destek vermiştir. Camp David anlaşmasının ardında Lübnan'a karşı bir saldırı politikası yürütülüyor: Filistin göçmen kampları, Güney Lübnan'ın köy ve kentleri havadan, denizden ve karadan bombalandı. Güney Lübnan aslında İsrail işgali altındadır. Begin hükümeti, Filistin hareketini, FKO'nü yoketmek için çırpınıyor.

Begin hükümeti, İşçi Partisi gibi ve ondan daha fazla, Filistin hareketinde ve Arap dünyasında gerçekçi bir tavrın güç kazanmasını kendi politikası ve amaçları için bir tehlike sayıyor.

Öte yandan, İsrail'in varolma hakkını tanımayan şovenist bildiriler ve İsrail'in sivil halkına zarar veren eylemler, İsrail'deki egemen çevrelerin ve dünya siyonist hareketi yöneticilerinin Arap düşmanı, şovenist politikasına yardımcı oluyor. Tüm İsrail komşularının ve FKO yönetiminde ağır basan güçlerin hakça ve kalıcı bir barış kurulmasını onaylamaları, resmi İsrail politikasını, uluslararası arenada ve İsrail'in içinde iflasa uğrattıyor; bu barış hem Filistin'li Arap halkın hem de İsrail halkının ulusal haklarını güvenceleyecektir.

Sovyetler Birliği, Filistin'de İngiliz egemenliğinin son bulması ve İngiliz ordusunun ülkeden çekilmesi için kefeye tüm ağırlığını koydu. Ülkenin her iki halkına, Yahudilere de Araplara da bağımsızlığını tanıyan ve iki bağımsız devletin – bir Yahudi devleti, İsrail ile Filistin Arap devleti – kurulmasını öngören 1947 BM kararının benimsenmesinde SSCB önde gelen bir rol oynadı. Sovyetler Birliği, Filistin'de savaşın sona erdirilmesini ve BM kararının tastamam uygulanmasını istedi.

1948 başlarında, BM'in Filistin sorununa ilişkin 1947 yılındaki kararını geçersiz kılmak amacıyla ABD hükümeti tarafından önerilen Filistin üye-

rinde İngiliz-Amerikan vekaletini önlemek için harekete geçen yine Sovyetler Birliği'ydi. Sovyetler Birliği, 1948'de İsrail devletinin kurulmasını savunmakla ve onunla diplomatik ilişkiye girmekle, emperyalist yanlısı gerici Arap dünyasının savladığı gibi «Arap düşmanı bir politika» izlemiş değildir. Aynı şekilde, 1967'de İsrail tarafından işgal edilen Arap toprakları için Arap halkının verdiği savaşı ve Filistin'in Arap halkının kendi yazgısını belirleme, kendi egemen ve bağımsız devletini kurma hakkını desteklerken, Sovyetler Birliği, «İsrail düşmanı bir politika» gütmemektedir. SSCB, eskiden olduğu gibi, şimdi de Ortadoğu konusunda, uluslararası arenadaki tüm öbür sorunlarda olduğu gibi, ilkesel Leninist bir politika yürütmektedir.

İsrail-Arap çatışmasına ve Filistin sorununa, Filistinli Arap halk ve İsrail devleti de içinde, ilgili bütün tarafların yasal ulusal haklarının tanınması temelinde kapsamlı, hakça ve kalıcı bir çözüm öneren Sovyet barış politikası, İsrail yönetici çevrelerini paniğe düşürüyor. Onlar, Sovyetler Birliği'nin bu tutumunu, topraklarını genişletme ve işgal altındaki Arap bölgelerini ilhak etme emelleri için bir engel olarak görüyorlar. İsrail hükümetlerinin ve siyonist hareket yöneticilerinin 1967 Haziran savaşından bu yana iyice yoğunlaşan anti-sovyet kampanyalarının bir nedeni de budur.

Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin geliştirilmesi, dostluk bağlarının kurulması, İsrail halkı da içinde, tüm bölge halklarının ulusal çıkarları için dirimseldir; çünkü bu, Ortadoğu'daki tüm halkların güvenliğine, ulusal bağımsızlığına ve barış davasına hizmet edecektir. Bu yüzden, İsrail Komünist Partisi, her türlü anti-sovyetizmle savaşın, enternasyonalist olduğu kadar, yurtsever bir görev de olduğunu savlıyor. Bu savaşım Partimiz'in değişik bir İsrail için, barış, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerlemeden yana bir İsrail için verilen genel savaşımın ayrılmaz bir parçasıdır.

İsrail Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde uluslararası komünist hareketin güçlendirilmesine katkıda bulunmayı, barış davası, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizmi ilerletmeyi enternasyonalist bir ödev sayıyor. Partimiz, ister sağdan ister «sol»dan gelsin, oportünizmin her belirtisiyle savaşıyor. Bugünkü Çin yönetiminin politikasını anti-sosyalist buluyoruz; çünkü bu politika Ortadoğu'da ve tüm dünyada en aşırı ve gerici emperyalist güçlere yardımcı oluyor. Bu politikanın en zararlı belirişi, sosyalist Vietnam'a yapılan saldırı olmuştur.

İsrail Komünist Partisi, komünist ve işçi partilerinin, bütün anti-emperyalist ve ilerici güçlerin savaşıyla dayanışmasını dile getiriyor ve onlarla dostluk bağlarını sıkılaştırmak ve genişletmek için uğraşıyor.

İsrail Komünistleri, işçilerin ve gecekondu bölgelerinde oturanların haklarını, Arap halkın ulusal ve insan hakları eşitliğini savunma, ayrımcılığa ve halkın topraklarından kovulmasına karşı, demokratik özgürlükleri sa-

vunma ve İsrail politik yaşamının faşistleştirilmesine karşı, kadınların hak eşitliğini ve gençlerin haklarını savunma savaşının ön safında yer alıyorlar.

Hakça ve kapsamlı bir barış savaşımını Parti'nin şu aşamadaki stratejik amacı olarak belirleyen, Yahudi ve Arap işçi ve emekçilerinin çıkarlarını şaşmazca savunan Parti, barış, demokrasi ve emekçilerin çıkarları uğrunda savaşa cephe birliğini kurmak için, ideolojik ayırım gözetmeksizin, tüm gerçekçi düşünen güçleri biraraya topluyor.

1976 Aralığında toplanan İsrail Komünist Partisi'nin 18. Kongresi'nin girişimiyle, 1977 Martında, komünistlerin yanısıra çeşitli ilerici Yahudi ve Arap çevrelerinin de katıldığı Demokratik Barış ve Eşitlik Cephesi (DFPE-DBEC) kuruldu; Mayıs 1977'deki Knesset (Meclis) seçimlerinde, Cephe, tüm oyların % 4,6'sını aldı (1973 seçimlerinde Parti'nin oy oranı % 3,4'dü). Cephe, Knesset'de 120 sandalyeden 5'ini elde etti. (3) Aynı yıl Histadrut (sendikalar) Kongresi seçimlerinde de Cephe listesi önemli bir başarı kazandı; Histadrut Yürütme Komitesinde üye sayısının 4'den 6'ya çıkardı.

Parti ve Demokratik Barış ve Eşitlik Cephesi'ndeki bağlaşıkları, 1978 sonundaki belediye seçimlerinde, özellikle Arap halkı arasında son derece başarılı oldu. Demokratik Cephe'nin yirmi temsilcisi vali ve yerel meclis başkanlığına seçildi (önceki seçimlerde bu sayı dokuzdu); ve 37 kent ve köyde 112 üye yerel seçimlere girdi (daha önce 23 yerleşim bölgesinde girmişlerdi). (4) Parti, Likud hükümetinin izlediği ulus ve işçi karşıtı politikaya seçenek olabilmesi için Cephe'yi genişletmeye ve güçlerin billurlaşmasını sağlamaya çalışıyor.

İsrail'de, Filistin sorunu çözülmeden, Filistin'in Arap halkının İsrail'in yanında kendi bağımsız devletini kurma hakkıyla birlikte, kendi yazgısını belirleme hakkı tanınmadan barış ve güvenliğin sağlanamayacağını, İsrail'in şiddetlenen ekonomik ve toplumsal sorunlarına çözüm bulamayacağını anlayan insanların sayısı giderek çoğalıyor.

Bugün Begin hükümetinin ve hükümette yeralan ve eski hükümetlere de katılmış olan tüm partilerin önüne bir iç bunalım dikiliyor. Begin hükümetine duyulan güvensizlik büyüyor; 1977'ye dek erkte kalan İşçi Partisi yönetimine gösterilen güvensizlik sürüyor.

Begin başkanlığındaki Likud hükümeti, İsrail'de bugüne dek yönetime geçen en gerici hükümettir. Onun yönetimde kalması barış, demokrasi ve işçi hakları için herzamankinden daha büyük bir tehlike oluşturacaktır. İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Temmuz 1979 Plenumu, Likud

(3) Ayrıntılı bilgi için bkz. Emile Tourna, «Aşırı Sağ Erkte: Nedenleri, Sonuçları», BSS, Ağustos 1977 – Editör.

(4) Bkz. Tefik Tobi, «İsrail'deki Son Yerel Seçimlerden Çıkan Politik Dersler», BSS Şubat 1979. – Editör.

hükümetini devirerek, yeni bir seçime gidilmesi savaşında tüm güçlerin birleştirilmesini istedi. Partisine bakmaksızın, barışı arzulayan ve politik gerçekçilikten yana tüm Yahudi ve Arap çevrelerinin, tüm böylesi kişilerin geniş bir demokratik cephesini kûrmak, Likud hükümetinin ve ilhak peşinde koşan, Filistinli Arap halkın ulusal haklarını yadsıyan İşçi Partisi'nin şimdiki yöneticilerinin politikasının karşısındaki seçenektir.

İsrail Komünist Partisi'nin gücü, Marksizm-Leninizm öğretisini yolgösterici almasından ve bu öğretiyi İsrail'in özgül koşullarına uyarlamasından gelir. Parti'nin gücü, Yahudi ve Arap komünistlerini saflarında biraraya toplanmasından gelir. Onun gücü, enternasyonalist ve yurtsever politkasından gelir.

Partimizin gücü, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle, uluslararası komünist ve işçi hareketiyle, Ortadoğu'da ve dünyada anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketiyle dayanışmasından gelir.

Partilerinin 60. yıldönümünü kutlayan İsrail komünistleri, Ortadoğu'da hakça bir barış savaşını, bölge halkları arasında işbirliği ve dostluğa dayanan yeni bir ilişkiler sistemi kurma uğraşını ve İsrail halkına sosyalist bir gelecek sağlama savaşını yoğunlaştırmak için çabalarını artırıyorlar.

Pratiğe Dönük

Josef Schleifstein

*Marksist Araştırmalar Enstitüsü Direktörü
(Frankfurt-on-Main, Federal Alman Cumhuriyeti)*

● Enstitünüzü okurlarımıza tanıtmaya gerek yok. Ünlü ve saygın bir Marksist araştırmalar kurumu olan Enstitünüz onuncu yılını kutladı. Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca Enstitü'nün en önemli araştırmalarını ve bugünkü çalışmalarının genel çizgisini tanımlar mısınız?

● J. Schleifstein: Enstitümüzün on yılı aşkın bir süredir yürüttüğü çalışmalar kısaca şöyle tanımlanabilir: Araştırmacı arkadaşlarımız, çalışmalarını FAC'nin ekonomik gelişmesi ve işçilerin, öteki emekçilerin toplumsal ve ekonomik koşulları üzerinde yoğunlaştırdılar. İdeolojilerarası savaşta işçi sınıfının bilincinin gelişmesi konusunda bir dizi önemli inceleme yaptık. Tüm bunlar, Enstitü'nün kendi yayınlarıyla, ayrıca birçok çalışma arkadaşımızın popüler bilimsel yapıtlarıyla kamuoyuna açıklandı. Okurlarımızın sayısı hakkında Enstitü yapıtlarının FAC'nde ve yurtdışında 700 kitapçıya dağıtılması bir gösterge olabilir.

Ama elbette ki en önemlisi, araştırmalarımızın ve tüm Enstitü çalışmalarının ürünlerinin, ülkemizde sendika ve işçi sınıfı hareketinin pratiğinde nasıl yansıdığıdır. Bunu değerlendirmek çok zordur; ama çalışmalarımızın en önemli yanı budur. Biz çalışmalarımızı halkın günlük gereksinimleriyle, işçi sınıfı hareketinin somut ve en yakıcı sorunlarıyla en sıkı biçimde bağlamayı amaçlıyoruz.

Son dönemde yayımladığımız yapıtlar arasında, FAC'nin 1950'ler ile 1970'lerdeki sınıfsal ve toplumsal yapısının üç ciltlik bir incelemesini, FAC'nin ekonomik durumuna ilişkin araştırmaları, devrevi fazla üretim bunalımının bir çözümlemesini sayabiliriz. Birçok kitapta ülkemizde toplumsal çatışmanın çeşitli yönleri, başta da grev savaşımı inceleniyor. Enstitü, 1960 sonlarıyla 1970 başlarındaki anti-emperyalist hareketin ilerlemesini çözümleyen yapıtlar çıkarmıştır.

FAC'nin ekonomik durumunun üç ayda bir kez basılan çözümlemeleri, yayınlarımız arasında ayrı bir yer tutar. Bunlarda ücret hareketleri, ücret-fiyat ilişkisi, vergi sistemi, emek üretkenliği ile bunun ücretlerle ilişkisi ve Parti ve sendika militanlarının günlük pratik çalışmalarında uğraşmak zorunda oldukları başka konular inceleniyor. Sanayi alanındaki emek-

çilere, üretim ve sendika faaliyetleriyle doğrudan ilişkili en önemli kavramları açıklamaya çalışan «İşçi ve Çalışanlar Elkitabı» adlı bir yapıt yayımladık. Bu elkitabı, şimdiden birçok baskı yaptı. Bu yıl, baştan sona gözden geçirilmiş yeni bir baskısını çıkaracağız.

Enstitü, ilk kurulduğu günden beri, araştırmalarının ürünlerini, başta doğrudan doğruya sanayide çalışanlar olmak üzere, elden geldiğince fazla sayıda insana ulaştırmayı amaç bilmıştır. Biz şuna inanıyoruz ki, ülkemizde, Marksizm'in toplumsal ilerleme yolunu gösterme potansiyel yeteneği ile Marksist fikirlerin yurttaşlarımızın günlük yaşantısı üzerindeki gerçek etkisinin henüz yetersiz oluşu arasında özlü bir uçurum vardır. Görevimiz bu uçurumun kapatılmasına yardımcı olmaktır.

Yüzlerce, kimi zaman binden fazla kişinin katıldığı konferanslar, işçi sınıfı hareketinin pratisyenlerine çalışmalarımızı aktarmakta başvurduğumuz ana biçimdir; bu, aynı zamanda kendi vargılarımızın doğruluğunu günlük savaşım deneyimlerinin ışığında ölçüp biçmemize de olanak sağlıyor. «Marksizm'in ışığında Frankfurt Okulu», «Ekonomi Teorisi, Politika Stratejisi ve Sendikalar», «FAC'nde Sınıfsal Yapı ve Sınıfsal Özbilinç», «İşçi Gençlik: Özbilinç ve Aktivlik», «Tekeller, Günümüz Kapitalizminin Ekonomik Çekirdeği», «FAC'nde İşçi Sınıfının Kültürel Gereksinimleri» ve «Bunalım Olayı ve İşçilerin Özbilinci» gibi ülkemiz işçi sınıfı hareketi için dirimsel önem taşıyan sorunlarda konferanslar düzenledik.

Mart ayında gerçekleştirilen son konferansın konusu şöyleydi: «Rasyonalizasyon. İşler. Ücret Artışı Savaşımı». Konferans'a Federal Cumhuriyet'in hemen her bölgesinden 500'ü aşkın kişi katıldı (kabul edebileceğimizden çok daha fazla başvuru aldık). Bu soruna ilgi gösterilmesi doğal: Çünkü, FAC emekçileri, tekellerin bilimsel ve teknik ilerlemeyi kendi bençil amaçları için kullanmalarının olumsuz sonuçlarını giderek daha büyük ölçüde hissediyor.

Burada belirtmek isterim ki, çalışmalarımız yalnızca işçi sınıfının çıkarlarını değil, aynı zamanda öteki emekçi kesimlerin çıkarlarını da gözetmektedir. Enstitü, bir anti-tekelci birleşik cephe kurmanın ve ülkedeki bütün anti-tekelci güçlerin eylem birliğini sağlamanın önkoşullarıyla ilgili çalışmalarını derinleştirme çabasındadır. FAC'ndeki somut sosyal-ekonomik ve politik duruma ilişkin belli başlı araştırma ve çözümlemelerin böylesi bir eylem birliği için gerekli tabanın yaratılmasına yardımcı olacağı söylenebilir.

● *Bugün araştırmalarınızın ana çizgileri nelerdir?*

● *J. Schleifstein:* Çağdaş devlet-tekelci kapitalizminin çözülmesi ve bu alanda ayrıca devlet-politik üstyapısı alanında teoriyi işleyip geliştirme çalışmaları üzerinde yoğunlaşmayı sürdürüyoruz. İnsan gücünün yeniden üretimi sorununu, işçi sınıfının, başta da gençlerin politik bilin-

cinin gelişimini, toplumsal hareketleri, sendikal hareketin teori ve pratiğini inceliyoruz. Bugünkü çalışmamızın önemli çizgilerinden biri de, bilimsel ve teknik ilerlemenin FAC'ndeki fabrika ve büro işçilerinin sosyal-ekonomik koşulları üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır. Silâhlanma yarışının toplumsal ve ekonomik sonuçlarının daha derin bir incelemesini yapmak niyetindeyiz. Görevimiz, ekonominin askerselleştirilmesine karşı olanaklı seçenekleri çıkarmaktır. Böylece, silâhsızlanmanın emek pazarına etkisini çözümlemek istiyoruz: İnaniyoruz ki, silâhlanma yarışının durdurulması bir yana, yavaşlatılması bile, (kimilerinin savladığı gibi) iş sayısını hiç de azaltmayacak, tersine çağaltacaktır.

● *Enstitü'nün çalışmaları nasıl örgütleniyor? Araştırmalarınıza kimler katılıyor?*

● *J. Schleifstein:* On yıl önceki gibi, altı-yedi kişilik küçük bir sürekli kadromuz var. Daha fazlasına gücümüz yetmiyor. Gelirimiz, yayın satışlarından ve Marksist araştırmalara ilgi duyan kişilerin bağışlarından oluşuyor. Kollektif çalışmayla, oldukça geniş kapsamlı görevlerimizin üstesinden gelmeye çalışıyoruz. Enstitü, üniversitelerde görevli genç bilim adamları başta olmak üzere, geniş bir Marksist bilimci grubu, ayrıca son sınıf öğrencileri, sendika militanları, gazeteciler, partiler, fabrika ve büro işçileri için bir çekim merkezi olmuştur. Yaptığımız tahminlere göre, Enstitü'nün çalışmalarına bin dolayında kişi çeşitli biçimlerde katkıda bulunmuştur.

Ayrıca, Marksist araştırmalar hakkında bilgi değiş tokuşuna ve tartışmalara katılmaya büyük önem verdiğimiz için, geniş uluslararası ilişkilerimiz vardır. Enstitü, sosyalist ve kapitalist ülkelerden yaklaşık 30 araştırma örgütüyle sürekli bağlar kurmuştur.

Enstitü'nün bilimsel çalışmaları, herşey bir yana, Komünistler'le öbür Marksist düşünürler arasında işbirliği için güzel bir platformdur. Birçok sol Sosyal Demokrat ve partisiz insan yayınlarımız üzerinde çalışmalar yapıyor; çünkü bunlar, böylesi bir işbirliğinde çıkar görüyorlar ve Marksizm'in ışığında – teorik ve yöntembilimsel düzeyde – faaliyetlerini sürdürmek istiyorlar.

Tüm Partinin Hedefi

«Pravda», SBKP Merkez Komitesi'nin «İdeolojik Çalışmaların ve Politik Eğitimin Daha İleri Yetkinleştirilmesi Üzerine» kararını tartışmak üzere, Moskova'da yapılan Tüm-Birlik İdeoloji Emekçileri Toplantısı'nın belgelerini yayımladı. SBKP MK Sekreteri Mihail Zimyanin'in açtığı toplantı, MK'nin öngördüğü önlemlerin uygulanmasında şimdiye dek elde edilen sonuçları özetledi; Parti örgütlerinin ideolojik çalışmasındaki güçlü ve zayıf noktaları açığa çıkardı ve özel bir ilgi gerektiren öncel görevleri saptadı.

Gazete, aynı zamanda, SBKP MK Sekreteri ve Politik Büro üyesi Mihail Suslov'un toplantıya sunduğu «Tüm Parti'nin Hedefi» başlıklı raporu da yayımladı.

Suslov'un raporunda şunlar belirtiliyor: Günümüzde ideolojik çalışma, dünya politikaları ve yumuşamadaki olumlu kaymaların SBKP'nin 25. Kongresi'nde de belirtildiği gibi, sosyalist fikirlerin geniş ölçüde yaygınlaşması için elverişli olanaklar yarattığı gerçeğini gözönünde bulundurmalıdır. Öte yandan, iki sistemin ideolojik cepheleşmesi giderek aktifleşiyor ve emperyalist propaganda daha inceltilerek sürüyor. İdeoloji emekçileri, günümüzün toplumsal gelişme sorunlarının yaratıcı bir araştırması temelinde, burjuva ideolojisine ve sağ ve «sol» oportünizmin her belirtisine karşı savaşımı yoğunlaştırmalıdır.

SBKP'nin bir bilimsel komünist parti olarak yürüttüğü faaliyetlerin ana ayırdedici özelliği, Marksizm-Leninizm teorisinin işçi sınıfının devrimci pratiğiyle, yığınların tarihin yapıcısı olarak yaratıcı çalışmasıyla organik birliğe sokulmasıdır. Yeni toplumsal deneyimlerin hesaba katılması ve toplumun maddesel ve tinsel ilerlemesinin ivedi gereksinimlerinin enine boyuna çözülmesi, Parti'nin ve Parti Merkez Komitesi'nin yorulmaksızın sürdürüğü geniş çaplı ideolojik-teorik ve pratik çalışmanın tabanını oluşturur. İdeolojik çalışmaya bilimsel yaklaşım, bu çalışmayı etkin ve canlı kılar.

Propagandayı daha işgörür, özgül ve etkin bir hale getirmek ve onu yaşamla, ekonomik ve politik görevlerle daha sıkı bağlamak için yapılacak pek çok iş vardır. Lenin'in sözle eylem arasında uyumsuzluğa yer olmadığı biçimindeki ilkesine en titiz bir şekilde uymak özel bir önem taşır. Söz ve eylemin, ajitasyon ve eylemin bu birliği, halkın yüreği ve kafasını etkinlikle kazanmanın belirleyici bir aracıdır.

SBKP Merkez Komitesi'nin kararını uygulamak kolay iş değildir; yaratıcı çalışma ister. Ve biz komünistler, Lenin'in her zaman daha büyük başarı-lara doğru, her zaman basit görevlerden daha zorlarına doğru ilerlemek gerektiği yolundaki öngörüsünü bir an bile unutamayız.

«Pravda», toplantıya katılanların, Suslov'un raporu üzerinde tartışırken, yapıcı bir yaklaşım gösterdiklerini ve Merkez Komitesi kararının yerine getirilmesinde ilerleme kaydedildiğini onayladıklarını bildiriyor. Toplantı'da, Parti organlarının yöneticileri, propagandacılar, çalışma kolektifleri-nin üyeleri, bilimadamları, kültür ve sanat adamları da sözdildiler.

SBKP Merkez Komitesi Sekreteri ve Politik Büro yedek üyesi Boris Pono-maryov, bugünkü durumu tanımladıktan sonra, SBKP'nin uluslararası arenadaki ideolojik çalışmalarının başlıca doğrultularını, bunların ara-sında reel sosyalizmin çıkarlarının savunulması ve Marksizm-Leninizm'-in propaganda edilmesi; barış ile sosyalizmin ayrılmaz olduğu görüşünün ardıcıl yayılması; emperyalizmin bağrında yatan militarizm, silâhlanma yarışı ve savaş tehlikesinin ana kaynaklarının birarada açıklanması; anti-komünizmin içyüzünün sergilenmesi, komünist partilerin birliğinin en yük-sek ölçüde ilerletilmesi ve komünist harekette kardeşçe enternasyonalist ilişkilerin güçlendirilmesi; ulusal kurtuluş hareketine ve ulusların ırkçılığa, sömürgeciliğe karşı savaşına ilişkin Sovyet politikasının ilkeli karakterinin açıklanması; barış içinde birarada yaşama temelinde uluslar arasında karşılıklı yarara dayanan işbirliğinin ilerletilmesi; NATO'nun askersel planlarına, ABD emperyalizminin askersel ve politik dayatmalarına şid-detle karşı konması ve yumuşamanın korunup genişletilmesi için savaşıl-ması gibi noktaları özetledi.

SBKP Merkez Komitesi Politik Büro aday üyesi ve SSCB Kültür Başkanı Pyotr Demiçev, bireyin her yönlü ve uyumlu gelişmesi, kültürel gelişimin yaygınlaştırılması, sanat alanında ideolojik ve sanatsal düzeyin yükseltil-mesi, kültürel ve ideolojik çalışmaların yetkinleştirilmesi sorunlarından sözetti.

«Pravda», toplantıya katılanların şu noktayı vurguladıklarını bildiriyor: SBKP Merkez Komitesi'nin kararı, ideolojik ve politik eğitim çalışmasının nitelik ve etkinliğinin daha ileri yetkinleşmesinin kolaylaştırılmasına; poli-tik, iş ve ahlak eğitiminin farklı halk gruplarının özgül yanlarıyla daha uyumlu hale getirilmesine büyük ölçüde yardımcı olmuştur.

«nükleer düğme»ye basma yetkisini taşıyan politikacının tüm insanlığı yıkıma götürebilecek yanıt konusunda karara varmak için ancak birkaç dakikalık bir zamanı kalır.

Düğmeye bir kez basıldı mı, kararı geri almak için yapılacak birşey yoktur. Şöyle bir paradoks çıkıyor ortaya: Ne denli çok para harcanırsa, insanlığın güvenliği o denli daha az oluyor. Bu, saçma-sapan bir durumdur. Hiç kuşku duyulmasın ki, savaş harcamalarındaki sürekli tırmanışın insanoğlunun denetiminin dışında kalan bir gerçeklik haline gelmesini önlemeye çalışan politikacılar, dünyadaki bu durumun üstesinden gelmek için, teknik düzeyden başka düzeylerde de çabalarını esirgemedi çalışmıslardır. SALT-2, böylesi bir uğraşa güzel bir örnek sunuyor.

Belyakov: Ben, aynı zamanda, silâhları nitel bakımdan geliştirme, silâhları minyatürleştirme ve otomatikleştirme eğilimlerinin yalnızca salt askersel bakımdan değil, politik bakımdan da tehlike oluşturduğu düşüncesindeyim. Durumun özgüllüğü, eski klişelere artık son verilmesini ve savaştan çıkarı olan güçlerin yeni propaganda düzmecelelerinin çürütülmesini zorunlu kılıyor.

Neleri kastediyorum? Bazı Batılı'lar, nükleer savaşın hiç de öyle feci bir şey olmadığını, çünkü, Brzezinski'nin belirttiği gibi, dünya nüfusunun yalnızca % 10'unu öldüreceğini savlıyorlar. Bu savın baştan başa saçma ve çıkarıcı niteliği ortadadır. Özel bir ABD Kongre Bürosu bile, ABD nüfusunun yaklaşık % 80'inin bir savaş halinde öleceğini itiraf etmiştir. Ama, tekellerin iyeliğindeki yığınsal iletişim araçları, görevlerini yapıyorlar. Bu araçlar, halkı yatıştırarak, bir termo-nükleer savaşın olanaklı ve kabul edilebilir bir şey olduğu düşüncesine alıştırmak istiyorlar.

İkincisi, politik sorunların savaşla çözülebileceği düşüncesini yerleştirmek için, uyumlu çabalar harcanıyor. Nitekim, ABD'nin Ortadoğu'daki petrol çıkarılarının silâh zoruyla savunulmasının gerekliliği savlarını hâlâ duyuyoruz. Bence, insanların düşüncelerinin bu gibi düzmece görüşlerden kurtarılması, barış savaşçılarının, özellikle de bilimadamlarının önemli bir görevidir.

Silâhlanma Yarışı Savunucularının Kanıtları Ne Ölçüde Geçerlidir? Bu Yarışı Kimler ve Ne İçin İstiyorlar?

Hollitscher: Silâhlanma yarışını savunanların kimi başka kanıtlarını eleştirel bir çözümlemeden geçirmenin yararlı olacağı ortadadır. Ben, özel olarak, savaşların kökünün, insanın, ilkel atalarından miras aldığı, yaradılıştan gelen saldırganlığında yattığı gerekçesiyle, barışçı gelişme için savaşmanın boşuna olduğu yolundaki «bilimsel» savın görece yaygın olarak kullanılması üzerinde durmak istiyorum.

Bu savdan daha uyduruk bir şey olamaz. İkel atalarımız saldırgan değillerdi. Barışçı, dost, sokulgan ve korporatif insanlardı. Şefkat gösterilerine hiç de yabancı değillerdi. İnsanlık beş milyon yıl savaşız geliştirdi: Arkeologlar, ilkel insanların barınaklarında çalışma ve av araçları biçiminde sanat yapıtları buldular; ama silâh kalıntılarına rastlamadılar. Savaşlar, ilkel toplumun çözülmesiyle başladı. Kölecilerde, savaşlar, köle avı niteliğinde, proto feodal ve feodal toplumda ise toprak ve köle edinme niteliğindeydi. Burjuvazinin ne köleye ne de serfe gereksinimi yoktu; o, hammadde kaynakları, pazar olanakları ve sermaye yatırım alanları uğruna savaştı.

Ama ortaya yeni bir durum çıktı. Pek yakın zamanlara dek politikacıların savaş ve barış arasında görece olarak serbest bir seçme olanakları vardı. O zamanlar, askersel üstünlük muazzam bir politik anlam ifade ediyordu. Ama, potansiyel hasımların fantastik nükleer silâh yığınakları yaptığı günümüzde, her türlü «güç» üstünlüğü eski anlamını yitirmeye başladı.

Oyleyse, ne ülke için ne de tüm insanlık için güvenliği güvence edemediği açıkça anlaşıldığı halde, silâhlanma yarışı neden sürdürülüyor? Bundan kazanç sağlayacak olanlar kimlerdir? Tehlikenin ana kaynağı nerededir?

Bence ana tehlike, emperyalizmin varlığından ve emperyalist sistem içinde silâhlanma yarışını bir kâr kaynağı ve erklerini koruma aracı olarak gören, yığınları etkilemek için muazzam bir aygıtı sahip olan ve bu aygıtı tehlikenin hem boyutlarını, hem de kaynaklarını gözlerden gizlemek için kullanan askersel kesim, büyük sermaye ve politikacıların oluşturduğu güçlü askersel-sınai kompleksten gelmektedir.

Bu bakımdan, askersel-sınai kompleksin gücüne karşı savaşım, barış için savaşımın ana çizgisi haline gelmiştir. Sermayeyi silâhlanma yarışından başka alanlara yatırma olanakları vardır. Yeni yatırımların insanın imhasına değil, kendisine hizmet edeceği alanlar vardır. Açlıkla savaş, çevreyi koruma ve enerji sorununu çözme savaşı vardır.

Auersperg: Askersel-sınai kompleksinin silâh yapımında çıkarı olduğuna katılıyorum; ama emperyalist silâhlanma yarışı politikasının nedenlerinin biraz daha karmaşık olduğu görüşündeyim.

Emperyalizmin süper militarizmde çıkarı vardır; çünkü o, caydırma mekanizmasının, kapitalist sistemi istenmeyen toplumsal kaymalara ve değişikliklere karşı koruyabileceğini sanır. Sosyalizmle karşıtlık çerçevesinde, militarizmin tirmandırılması, emperyalizme hem bir evrensel sınıfsal «ürkütme» biçimi olarak, hem de bir ideolojik klişeler dayatma yöntemi ve bir ekonomik meydanokuma aracı olarak hizmet eder.

Ama, militaristleştirme dış dürtüler gerektirdiği için, kapitalist dünya yeni bir efsaneler yaratma alanı üretmiş ve geliştirmiştir: Sözümona her an bir termonükleer dünya savaşı başlatmaya hazır olan «sosyalizmin topyekün saldırganlığı», «Sovyet tehdidi» gibi efsaneler.

Hollitscher: Kanımca, tüm olarak kapitalizmin, kendini koruma güdüsüyle, kendinin yokolması riskine girmeye hazır olduğunu söylemek doğru olmaz; bu etkeni de gözönünde bulundurmak gerekir. Gerçekten de, burjuvazinin kâr çıkarı vardır, ama hem kârlarını, hem de kendisini yönetmek istemez.

Engels'in, işçi sınıfının İngiltere'deki koşullarını incelerken, işçi semtlerinde çoğunlukla proleterlerin ve çocuklarının pislik, çöp yığınları, sanayi artıkları içinde, sağlığa aykırı koşullardaki yaşantılarının tüyler ürpertici bir görünümünü sunduğunu anımsayalım. Bu, kapitalistleri kaygılandırmıyordu. Ama o zamandan bu yana sinai gelişim öyle bir durum yarattı ki, Londra'nın karaünlü sisi yalnızca yoksulları değil zenginleri de etkiledi. Ve kapitalistler, kapitalist makamlar, kendi çıkarlarına, kârlarının bir kısmını çevreyi sağlığına kavuşturmak ve korumak için ayırmak zorunda kaldılar.

Bugün tek bir gerçek tehlike vardır, o da savaş tehlikesidir; çünkü o, sömürülenler de, sömürenler de içinde olmak üzere tüm insanlığın varlığını tehdit ediyor. Ve sömürücüler, hiç değilse gerçekçi düşünme yeteneğini yitirmemiş olanları, bunu da kabullenmek zorundadırlar. Barış için savaşılmaya hazır olan bütün ülkelerin, bütün toplumsal sınıfların temsilcilerinden oluşacak geniş bir cephe kurmak bu nedenle olanaklıdır.

Yeni Bir Yaklaşım Zorunludur

Weiler: Kanımca, askerler ülkelerinin güvenliğini, her zaman askersel bakımdan asgari bir denge ve olabildiğince üstünlük kurmaya çalışarak korumak isteyeceklerdir. Ama politik hesapların, savaş ya da barış arzusunun da belli bir rolü vardır. Sanırım ki, insan, hareketlerinden sorumlu olması gereken ve olabilen bir varlıktır. İnsan, iyiyi-kötüyü ayıracak moral ölçütler üretmiş bir varlık, kendi tarihini yapan bir varlıktır. Dolayısıyla, savaş ve barış sorununu da, insanın ya insan onuruyla davranması, ya da insan onurundan sıyrılarak, başkalarını insanoğlu olarak tanıması, başkalarını öldürmek istemesi, başka insanların haklarını ve onurunu çiğnediği için insanlık dışı ereklerle ulaşmak amacıyla üstünlük kurmaya kalkışması meydana getirmektedir.

Bugün öyle bir durumdayız ki, insanın dirimsel çıkarları barışın korunup sürdürülmesini gerektiriyor. Evrensel tarih açısından, barış, geleceğin insanlığının varlığını sürdürebilmesi için gereken koşuldur. Zaten askersel

potansiyel, onun çatışmaların çözümünde kullanılmasını engelleyen bir niteliğe ulaşmıştır. Ama bu, burada başkalarının da belirttiği gibi, bir caydırma potansiyeli olarak hâlâ kullanılıyor.

Bu bakımdan, bugün içinde bulunduğumuz durum, bence bir anlamda geçici olarak nitelenebilir: Uluslararası sürtüşmeleri savaşırsız çözmek daha şimdiden olanaklı ve zorunlu hale gelmiştir, ama savaş tehlikesi hâlâ gündemdedir. Savaş ancak, ulusların politik savaş tehlikesini yadsımaları halinde defedilebilir. İlerde insanoğlunun bu tehlikeyi toptan defedebileceğini söyleyecek denli iyimser değilim. Savaşı sonsuza dek ortadan kaldıracak ve tüm dünya çapındaki gelişmeleri belirleyecek tek bir dünya sisteminin ne zaman ortaya çıkacağını söylemek zordur. Toplumsal yaşamı biçimlendirme konusunda görüş çeşitliliği varolacaktır. Bunlar bir arada varolmak zorundadır.

Bence sorun, özünde, teknik süreçlerin bize insanın kendi dırimsel çıkarları, varlığını sürdürme çıkarları için tinsel sorumluluğunu unutturmaması, bu sorumluluğu artırıp beslememizi sağlamasından ibarettir. Bu tinsel sorumluluk, ya birarada yaşayacağımız, ya da birlikte yokolup gideceğimiz gerçeğinin akılcı bir biçimde kavranmasına dayanmalıdır. İnsan, ideolojik tavır en olursa olsun, ortaya çıkan sorunları çözmeye yeteneklidir; insan, saldırıya değil, toplumsal işbirliğine eğilimli bir varlıktır. Bugünkü silâhlanma yarışının niteliği, onu, uluslararası ilişkilerde nitel bakımdan yeni bir aşamaya başlamasının önkoşulu haline getirmiştir; çatışan ideolojilere bağlı sistemlerin varolduğu ortamda bile barışçı gelişme gereği, gözle görülür bir zorunluk halini almıştır.

Schöntfeld: Bugün belli bir silâhlı güç dengesinin kurulmuş olduğu ve silâhsızlanmaya geçişin ancak bu denge korunduğu takdirde, hiçbir taraf stratejik üstünlük elde etmeye kalkışmadığı takdirde sağlanabileceği gerçeği daha geniş ölçüde benimsenmektedir. Bu, yalnızca tinsel bir konu değildir.

Bugün uluslararası politikada iki çizginin savaşı sürüyor. Bir yanda silâhlanma yarışı ve yeni askersel-politik bağlaşımlar çatarak askersel üstünlük sağlama çizgisi var. Öte yanda, silâhların sınırlandırılması anlaşmasını sonuca bağlama, silâhsızlanma ve yumuşama yönündeki çizgi var. İkinci çizgi daha şimdiden elle tutulur sonuçlar almıştır. Helsinki Konferansı'nın ve SALT-2'nin sonuçları, Profesör Weiler'in sözünü ettiği uluslararası politikada yeni ahlak ilkelerine geçişin embriyonunu oluşturuyor. Dünya barışının korunması için zorunlu saydığımız ilkelerin gerçekleşmesi, bu anlaşmaların geliştirilmesini ve genişletilmesini gerektiriyor.

Belyakov: Politikada eski klişeler vardır; ideolojik farklılıkların silâh yoluyla çözüme bağlanacağı görüşü bunların tehlikeli bir örneğidir. Ideolojik ayrılıklar silâh yoluyla söndürülemez. Bu noktada Profesör Weiler'e

tümüyle katılıyorum. Bu ayrılıklar, ancak iki sistem arasındaki barışçı rekabetle çözümlenebilir; hangi fikirler sisteminin üstün olduğunu, geleceğin hangisinden yana olduğunu pratik göstermelidir. Tarihin seyrine, tarihsel gelişme yasalarına ve insan aklına güvenmeliyiz. Askersel üstünlüğün elde edilemeyecek, gerçekleştirilemeyecek bir hedef olduğuna halkı inandırma-mız zorunludur. Silâhlanma yarışı, insanlığı bir çıkmaza götürüyor. Başka bir yol daha vardır; silâhsızlanma, barışçı rekabet ve işbirliği yolu. Çabalarımızı iki sistem arasında barışçı işbirliği ve barışçı rekabet perspektiflerini gösterme, iki sistemin yanyana nasıl yaşayabileceklerinin ayrıntılı bir portresini sunma çalışmasında yoğunlaştırmalıyız. Zaten bu dönemin ne kadar süreceğini kimse kestiremez. Biz sosyalizm ve komünizmi zorla aşılma fikrini kabul etmeyiz. Ama bizimle aynı görüşü paylaşmayan ideolojik hasımlarımız da sosyalizmi zor yoluyla yıkmaya hevesinden vazgeçmelidirler. Sosyalizm dünyada sağlama yerleşmiştir. Silâhla yokedilemez. İstense de, istenmese de, bu nesnel gerçeğin kabul edilmesi ve sosyalizmle birarada yaşamının öğrenilmesi zorunludur.

Sosyalizm ve Barış: Ayrılmaz Kavramlar

Auersperg: Gerçek savaş tehlikesinin nereden geldiği sorununa değindikten sonra, varolan sosyalizmin politikasının emperyalizmin askersel politikasını yönlendiren yasaların işleyişine bağımlı olmadığını eklemek istiyorum. Silâhlanma yarışını başlatanlar, sosyalist ülkeler değildir. Onlar kapitalist ülkelerin girişimlerine karşılık vermek zorundalar. Sosyalizmin zor yoluyla çözmeye niyetlendiği tek bir politik görev yoktur. Biz silâhlı güçlerimizi bir fetih, korkutma ya da baskı aracı olarak değil, karakteri gereği potansiyel tehlikenin boyutları karşısında yeterli bir savunma aracı olarak görüyoruz.

Sovyetler Birliği'nde, Çekoslovakya'da ve öteki sosyalist ülkelerde ulusal savunma düşüncesinin, herşeyden önce kendi tarihsel deneyimlerimiz sayesinde son derece gelişmiş olduğunu eklememe izin verin.

Sosyalist ülkeler, askersel güç dengesinin uluslararası istikrarın önemli bir koşulu ve görüşmeler için zorunlu bir taban haline gelmiş olduğunu hesaba katıyorlar. Ama bunu hesaba katarken, ileri gitmenin ve askersel dengenin şimdiki düzeyini derece derece alçaltmanın zorunlu olduğunu da kabul etmelisiniz.

Fuchs: Silâhsızlanma karşıtları bunun varolan dengeyi bozacağını ve güvenliği azaltacağını savlıyorlar.

Auersperg: Gerçekten de, bu tür lafları sık sık duyuyoruz. Ama askersel potansiyel herkes tarafından dengeli bir biçimde azaltılırsa, güvenliğin azalması diye birşey söz konusu olamaz.

Sosyalizmin hedefi genel ve tam silâhsızlanmadır. Kuşkusuz, bu, şu anda henüz oldukça uzak bir hedeftir. Varşova Antlaşması ülkelerinin stratejik konumu, sınırlarının uzunluğu ve niteliği, sosyalist topluluk ülkelerini tehlikeye yetecek oranda güç bulundurmaya zorluyor. Örneğin, yalnızca SSCB'nin sınırlarının 60.000 kilometreden uzun olduğunu belirtmek yeterlidir. Ama bu koşullarda bile sosyalist topluluğun askersel lügatında, NATO'nun askersel lügatında yeralan «ilk darbe», «nükleer silâhi ilk önce kullanmak», «sınırlı nükleer savaş», «ilk önce vuruş olanağı», vb. gibi terimler bulamazsınız. Sosyalizm, savaş sorunlarının çözümüne yaklaşımı kökünden değiştirmiştir. Sosyalizm, zor tehdidiyle değil, dünya nüfusunun ezici çoğunluğunun yararına, devletler arasında barışçı işbirliğine dayanan bir uluslararası güvenliği ve barış kavramı geliştirmiştir.

Weiler: Burada sosyalist politika, onun dürtüleri ve amaçları hakkında söylenen herşey çok yararlı oldu; çünkü Batı propagandası Marksist-Leninist ideolojiyi ahlak tanımaz diye karalayan ilkel anti-komünizme dayanarak, bu konuda güvensizliği yaymak için tüm gücünü harcıyor. Kanimca, öte yandan, Marksizm'in vülger yorumları da politikaya ahlak katma konusunda neden bu denli az kafa yorduğumuzu açıklıyor.

Gerçek politikalar bakımından dünya son derece zor bir durumdadır: Silâhlanmanın politik körüklenmesinden güvenlik politikalarının eşgüdümlemesine geçmek gerekiyor; öyle ki, ancak o takdirde, uluslararası ölçüde işbirliği yapmak istediğin öbür bağlaşığın ya da karşı tarafın da güvenliğini sağladığı zaman, güvenliğin varolduğunu söyleyebiliriz. Güvenlik politikasının dar milliyetçi giysisinden soyulması ve bu politikanın ancak öbürlerinin güvenliği sağlandığı takdirde, senin güvenliğinin de sağlanmış olacağı anlamda, yalnızca ortaklık ilkeleri üzerinde yürütülebileceğinin anlaşılması gerektiğini belirtmek isterim.

Auersperg: Biz sosyalist ülke insanları olarak, birine yönelen tehdidin hepimize yöneltilmiş olduğunu söylüyor ve bu temel üzerinde bir toplu güvenlik sistemi kurulmasını öneriyoruz.

Weiler: Aklımdan, güvenlik alanında öğelerini örneğin SALT-2'de bulduğumuz belirli bir işbirliği perspektifi geçiyor. Ama böyle bir işbirliği, çeşitli düzeylerdeki işbirliğinin artırılmasına gereksiniyor. Elbette ki, zor politikasına her zaman zor politikasıyla karşılık verilecektir. Bence, politikalara güven, ancak çeşitli çıkarların içiçe geçmesi ve bütünleşmesinin sonucunda ortaya çıkabilir.

Kuşkusuz çok çetin bir süreçtir bu. Örneğin, Üçüncü Dünya'yı, gelişme yolundaki ülkeleri ve Çin'i evrensel bir stratejinin içine almak çok zordur. Ama, bu dünyadan herhangi birinin, bir başkasının sıkıntılarına sevinmesi büyük bir hata olur. Gerçek politika açısından Batı'nın Uzakdoğu ve Ortadoğu'daki gerginliklerin barışçı çözümüne yanaşması gerekir; çünkü

gerginlikleri askersel yollardan çözmeye girişimi eninde sonunda onun kendi çıkarlarıyla çatıştır.

Politika özel girişim değildir, başkalarının egemenliğine el uzatmak bağışlanamaz, ama tüm insanlık için bir politika vardır: Barış politikası. Bu politikanın, herkesin başkalarının basiretini ve iradesini hesaba katabilmesini sağlayacak bir biçimde yoğunlaşması gerekiyor. Bizim sorunumuz aynı zamanda, bizim enternasyonalizm ışığında hareket etmek ve uluslararası barış güçlerine, insan aklına, basirete ve karşılıklı saygıya dayanan insan topluluğuna inanmak durumunda oluşumuzu da içeriyor. İnsan karmaşık bir varlıktır, ama yine de insandır.

Çıkış Yolu: Politik Kararların Benimsenmesi

Hollitscher: Bir süre önce UNESCO, beni, Paris'te, barış savaşımının psikolojik yönleri konusunda bir bildirge sunmaya çağırdı. Kabul ettim; ama işin içine psikolojiyi sokmanın yanlış olacağını göstermeye çalıştım. Barış savaşımı esas olarak sosyal-politik bir sorundur. Ve ben saygıdeğer dostum Profesör Weiler'e şunu da söylemek istiyorum: Biz, – o katolik konumlardan, bense Marksist konumlardan – her ahlak sorununun aynı zamanda bir politik sorun olduğu konusunda görüş birliği içindeyiz. Her iki ideoloji açısından da; ahlak ile politikanın anti-diyalektik bir biçimde ayrılması kabul edilemez.

Bence bu bağlamda, Çin'i evrensel çıkarlar alanına çekmek gibi bir sorun, herşeyden önce Çin yönetiminin kendisine bağlıdır. Biz onun saldırgan politika ve eylemlerini, savaş yanlısı sözlerini ve savaş hazırlıklarını bırakmasını bekliyoruz. Ve, böyle bir politik (ve ahlaksal) değişiklik gerçekleşirse, barışsever halkların Çin'in bu aileye geri dönüşünü sevinçle karşılayacaklarından hiç kuşku yok.

Barış ve güvenliğe giden yolun silâhlı yarışından değil, SALT-2 gibi politik kararların benimsenmesinden geçtiğini burada başkaları söyledi. Bence, en önemli politik konulardan biri de, halka bu Anlaşma'nın ve genel olarak tarihle geleceğin yalnızca Sovyetler Birliği ile Amerika'nın arasında geçen bir şey olmadığını göstermektedir. Bu, tüm halkların sorunudur. Halk, tarihi yapabilir. Ve biz hepimiz, savaşın psikoloji ve biyolojiden değil, somut tarihsel süreçlerden kaynaklandığına inandığımız nedenlerini doğru saptayıp, bunlarla savaşmaya hazır olursak, bu nedenleri ortadan kaldıracabiliriz.

Bir Marksist olarak ben, asalak kapitalist kâr edinme sistemi varolduğu sürece, savaş tehlikesinin varlığını sürdüreceğini biliyorum. Ama bu benim iyimserliğime engel olmuyor. Ve şayet biri kalkıp da bana, Rusya'nın Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'yle kurtulmasından altmış yıl sonra, ikinci

Dünya Savaşı'ndan otuz yıl kadar sonra Şah'ın İran'dan kovuluşunu, Etiyopya'nın ölümsüz denilen imparatorundan kurtuluşunu ve Angola'nın, Ceza-yir'in, Mozambik'in özgürlüğe kavuştuğunu göreceğimi söyleseydi, herhalde bundan biraz kuşku duyardım. Söylemeliyim ki, kısacık ömrümüzde pek çok şeyin değiştiğine tanık olduk. Ve şundan kesinlikle eminim ki, barışı korumak için gerekli olan yüreklilik ve tinsel kararlılığı halka aktarabiliriz.

Fuchs: Profesör Hollitscher'e tümüyle katılıyorum. Emperyalizmin halk arasında yaymaya uğraştığı *savaş tehlikesi karşısında acizlik duygusuna karşı savaşmak zorunludur*. Bence, farklı ideolojik inançlara bağlı olmamıza karşın, tartışmamızdan çıkarabileceğimiz ilk önemli sonuç budur. Aynı zamanda, her geçen gün daha çok insanın, daha çok ulusun, tüm insanlığın, her ulusun ve her kişinin ister zorla dayatılmış olsun, isterse bilinçlice seçilmiş olsun, silâhlanma yarışından bir yarar görmeyeceğini, tersine çok şeyler yitireceğini anlamakta olduğunu da vurgulamak isterim. Yoğun silâhlanma, ekonomik gelişmeyi yavaşlatır, işsizlik yaratır, en küçük işyerlerini yıkıma sürükler, vergi yükümlülerinin sırtına yeni yükler bindirir ve ulusal, bölgesel ve envrensel düzeyde dirimsel sorunların çözümünü ağırlaştırır. Silâhlanma yarışı, şimdiye dek birçok ülke ekonomisinde ağır dengesizliklere yol açmıştır ve açmaya devam etmektedir.

Tartışmayı bağlarken, bir dizi başka önemli sonuçları da formüle edebiliriz kanısındayım.

● «Terörün büyümesi» ve askersel potansiyelin yapılandırılması güvenliği artırır mı?

Hayır, bu yalnızca çatışma tehlikesini artırır. Güvenliğe giden tek bir yol vardır; o da silâhsızlanmadır.

● Bu durumda, silâhsızlanma, şu anki silâhlı güçler dengesini bozmaz mı?

Eşitlik temeli üzerinde, tarafların eşit güvenliği ilkesine uyularak, ulusal savunma gereksinimleri gözönünde tutularak yapılırsa, silâhsızlanmaya birine karşı yapılan saldırıyı tümüne karşı yapılmış sayma konusunda taraflar arasında ortak bir politik anlaşma eşlik ederse; hayır, bozmaz.

BSS Barış ve Demokratik Hareketler Komisyonu, bu yuvarlakmasa toplantısından sonra geçen süre içinde Sovyetler Birliği'nin yeni önemli girişimlerle öne çıktığını kaydeder. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 30. yıldönümü nedeniyle Berlin'de yaptığı konuşma sırasında, Batı Avrupa'ya yeni nükleer silâh yerleştiril-

memesi koşuluyla, SSCB'nin batı bölgelerinde bulunan orta menzilli nükleer silâhların sayısını şimdiki tutarından daha azına indirmeye hazır olduğunu açıkladı. Buna ek olarak, SSCB, öteki sosyalist ülkelerle yaptığı danışma toplantılarından sonra, Orta Avrupa'daki Sovyet askerlerinin sayısını tek taraflı olarak azaltmaya ve bu amaçla önümüzdeki 12 ay içinde DAC topraklarından 20.000 Sovyet askeri, 1.000 tank ve bir miktar askersel malzeme çekmeye karar verdi. Avrupa'da güven sağlayacak önlemlerin daha da genişlemesi amacıyla, daha bir dizi pratik adım atılacaktır.

Böylelikle, Sovyetler Birliği, sözden eyleme geçişin göze batan bir örneğini sunmuş oldu. Şimdi sıra NATO ülkelerinde, ABD'ndedir. Bakalım onlar, SSCB ile öteki sosyalist ülkelerin bu yeni barışçılık ve iyi niyet gösterisine nasıl karşılık verecekler? SALT-2, ABD Senatosu tarafından sonunda onaylanacak mı, NATO stratejistleri de SSCB'ne yönelik nükleer başlıklı yeni ABD füzeleri yerleştirme fikrinden vazgeçecekler mi? Batı ülkelerinin bütün bu sorulara verecekleri yanıt, onların halkların dirimsel çıkarlarını hesaba katmaya hazır olup olmadıklarını gösterecektir.

Ekonomik Bağımlılığın Modernleştirilmesi

Severo Romero

Paraguay Komünist Partisi MK üyesi

Anatoli Glinkin

Tarih Bilimleri Doktoru (SSCB)

Latin Amerika devletlerinin kapitalist gelişme düzeyine ilişkin tartışmaların keskinliği (Marksist olmayanların arasındaki tartışmalar da içinde), bölgenin politik ve sosyal-ekonomik sorunlarının anlaşılmasında bu noktanın temel bir önem taşıdığının kanıtıdır. Buna dayanarak çıkarılacak sonuçların, Markist-Leninist emperyalizm teorisinin esaslı bir yönüne ilişkin olduğu gerçeği de önemlidir. Lenin, emperyalizm çağının başlangıcının, ileri bir gelişme düzeyine ulaşarak bir emperyalist akbaba grupu oluşturmuş olan bir avuç ülke ile politik bakımdan egemen ama ekonomik bakımdan bağımlı uluslar arasında bir tür setin ortaya çıkışına tanık olduğunu belirtmişti. Lenin, sömüren ve sömürülen uluslar arasında net bir ayrım yaparak, emperyalist güçlerin başka ulus ve halkları sömürmesinin, emperyalist ülkelerin hızlı gelişmelerini belirleyen bir etken olduğunu vurguluyordu. Lenin'in yazıları, emperyalist ezginin bağımlı ve sömürge ülkelere ekonomik geriliğin üstesinden gelmek yönünde hiçbir gerçek perspektif bırakmadığını, bu kısır döngüyü ancak devrimci dönüşümlerin kırabileceğini açıklığa kavuşturuyor. (1)

Böylelikle, kimi araştırmacılar, (bir ayrıca olarak, bir devletin yerine) büyük bir Latin Amerika devletleri grubunun uzun ve «barışçı» bir kapitalist evrim sonucunda azgelişmişlikten kurtularak, bir sonraki gelişme aşamasına («orta düzey» ya da «ara aşama») geçtiği vargısını çıkarıyorsa; o halde, zamanın sinamasına göğüsgermiş olan bir değerlendirmeyi gözden geçirmek değil, bu yeni oluşumu daha enine-boyuna çözümlemek gereği doğmuş demektir.

Görürüz ki, tartışmanın keskinliği bazı tarafların tek bir sorunun iki yanı – dış ve iç – arasında yeterince açık bir ayrım yapmamalarıdır: Latin Amerika'nın kapitalist gelişimi. Bu iki yan birbirleriyle sıkıca bağlıdır, ama her birinin kendi başına bağımsız bir değeri vardır. Şu halde, bilim-

(*) Prag'da yapılan, Latin Amerika'da üretici güçlerin düzeyi ile üretim ilişkilerini ve kıtada biçimlenen kapitalist toplumun özgül niteliklerini inceleyen uluslararası görüş değiş tokuşunun ürünlerini yayımlamaya devam ediyoruz. (Bkz. BBS, 1979/Haziran, Ağustos, Kasım.)

(1) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 22, s. 194; c. 39, s. 301–303.

sel çözümleme, bunlardan her birinin ayrı ayrı ele alınmasını gerektirmektedir.

Dış yanın incelenmesi, bölgenin kapitalist dünya sistemindeki yerinin ve emperyalist devletlerin gelişme düzeyiyle bölgeninki arasındaki denge-sizliğin kaydedeğer herhangi bir değişime uğramadığını gösteriyor. Gayri Safi Ürünün, sanayi ve tarım üretiminin, dış ticaretin karşılıklı artış hızlarını birbirleriyle kıyaslırsak, bunu rahatça görebiliriz. Bunu bazı başka göstergeler de doğruluyor. Kapitalist dünyadaki finans-para kaynaklarının hareketinin ana eğilimlerine gözetarsak, Latin Amerika ülkelerinin kredi veren değil, borç alan taraf olduğunu hemen görürüz; örneğin, bilimsel-teknik bilgi ve teknoloji düzeylerine ilişkin istatistiklere bakarsak, bölge ülkelerinin bu bilgi ve teknolojinin üreticisi değil, tüketicisi olduğu ortaya çıkar.

Kuşkusuz, Latin Amerika, emperyalizm çağının başlangıcından bu yana yerinde saymıyor; ama onun kapitalist gelişme modelini belirleyen belli başlı çizgiler, nitel bakımdan değişmemiştir. Kuşkusuz bu model ne bir klişe ne de şaşmaz bir kalıp değildir; bütün bölge ülkeleri için değişmez de değildir. Bir ülkenin boyutları ve coğrafi yerleşiminin özgüllükleri, insangücü ve ekonomik potansiyellerindeki, ekonomik gelişme düzeylerindeki farklılıklar, emekçi yığınların sınıfsal ve ulusal bilinç biçimleri ve örgütlülük düzeyleri, kapitalist dünyanın işbölümüne katılışının özgül niteliği ve ticari ve ekonomik bağlarının yönlenmesi, tüm olarak emperyalizme ve tek bir emperyalist güce bağımlılık derecesi. . . bu ve bunun gibi etkenler, somut varyantların çeşitlenmesine yol açmıştır ve açmaktadır. «Ekonomik bağımlılık» ve «ekonomik bağımsızlık» kavramlarının içeriğinin farklı tarihsel gelişme aşamalarında değişmeden kalmayacağı da ortadadır; dolayısıyla savaşım yalnızca geçen yılın amaçlarıyla sınırlı değildir.

İkinci, yani iç yana gelince, önemli değişikliklerin yeraldığını ve günümüzde görünümün bir çeyrek yüzyıl öncesinden çok daha karmaşık olduğunu görüyoruz.

Son birkaç onyılıda Latin Amerika kıtasının ekonomik potansiyeli dramatik bir gelişme göstermiştir. Görece yakın zamanlarda yalnızca zengin, benzersiz maden rezervleri geliştirilirken, bugün hemen hemen bütün ticari bakımdan canlılık gösteren rezervler işleniyor. Issız iç bölgeler, örneğin Brezilya'da Amazon havzası ve Peri Selva'sı geliştiriliyor. İmalat sanayileri, özellikle ağır sanayi dalları hızla ilerliyor. Kimi ülkelerde tarım reformlarının, en gelişmiş bölgelerde tarım-sanayi komplekslerinin kurulması, yeşil devrim çerçevesinde (Meksika) yeni ekinlerin büyük çaplı üretiminin örgütlenmesi ya da dünya pazarındaki elverişli durumun (Brezilya) ürünü olarak, tarımda da kaydedeğer değişiklikler oldu.

Latin Amerika çelik, çimento, elektrik enerjisi ve öteki temel sanayi ürünleri üretiminde FAC, Fransa ve İtalya'nın 1960'daki düzeyine 1978'de ulaştı. ⁽²⁾ Bu gelişme ve ekonominin farklılaşma süreçleri ve bunlara eşlik eden modern işletmelerin doğuşu ve en çağdaş teknolojilerin ve bilimsel-teknolojik kazanımların kullanılması, Latin Amerika ekonomisini tek ürüne dayanmaktan kurtararak, gerek tek tek ülkelere, gerekse tüm bölgeye yeni bir boyut kazandırdı.

Birleşmiş Milletler Latin Amerika Ekonomi Komisyonu Yürütme Sekreteri Enrique V. Iglesias'ın, son otuz yılda bölgede derin sosyal-ekonomik değişikliklerin yeraldığını, bu değişikliklerin sonucunda kıtanın «uluslararası ekonomik durumun değişikliklerine karşı kendini koruma yeteneği»nin arttığını söylemesinin nedeni buydu. ⁽³⁾ Bu tür görüşler kıtada oldukça yaygınlaşmıştır. Örneğin Meksika dergisi «Historia y Sociedad»dan bir grup araştırmacı, Meksika gibi uluslar için bağımlılık etkeninin bütün kapitalist ülkelerin bağrındaki çelişiklere yol verdiğini savunuyor. Kimi araştırmacılar, bağımlılık olgularının genellikle «efsaneleştirildiği»ne inanıyorlar. ⁽⁴⁾

Bu sorunun incelenmesinde, uluslarüstü korporasyonların Latin Amerika ekonomi ve politikası üzerindeki etkisinin büyümesinden kaynaklanan yeni bağımlılık biçimlerinin çözülmesi özel bir önem taşır.

1970'lerde, uluslarüstü tekeller, Latin Amerika'da her zamankinden daha geniş ölçüde yayıldılar. 1970'den 1977 sonlarına dek yalnızca ABD kartellerinin yatırımları 14.800 milyon dolardan 27.700 milyona yükseldi. Batı Alman ve Japon korporasyonları kıtada gözle görülür bir yayılma hareketine başladılar. Yalnızca Brezilya'da, Batı Alman şirketleri 1970'de 253 milyon dolar olan menkul değerlerini 1978 Eylülünde 2.300 milyon dolara çıkardılar. 1978'de FAC'den gelen yatırımların büyüme hızı % 30 iken, ABD yatırımlarının hızı % 17'ydı. Japonya'nın kıtadaki özel yatırımları, 1969'da 500 milyon dolar dolayındayken, 1978 Nisanında 3.800 milyon dolara sıçradı. 1977'de 12.000 milyon dolar olan yabancı sermaye akını 1978'de 20.000 milyon dolara yükseldi. ⁽⁵⁾

Bunların, yabancı kuruluşlar ve bağlı şirketler ağıının, ayrıca uluslararası sermayeye bağımlı her tür karma işletmenin gelişimini hızlandıracak uzun erimli dolaysız yatırımlar olduğu da belirtmeye değer. Yabancı tekeller Latin Amerika devletlerinin ekonomik yapısına işte böyle sızarak, sonuçta ekonominin kilit noktalarını, en başta da modern ve ümit verici dallarını büyük ölçüde kontrollerine geçiriyorlar.

(2) CEPAL», Informe del Secretario Ejecutivo al decimotavo periodo de sesiones de la comisión», La Paz, 18 ve 26 Nisan 1979, s. 46.

(3) Agy., s. 58, 60.

(4) Enrique Semo, «La crisis actual del capitalismo», Meksika, 1975, s. 38.

(5) BSS, 1979/Haziran.

Lenin şöyle yazıyordu: «Tekeller, her yerde, rakiplerini saf dışı bırakmak için, 'mütevazî' bir parayla satınalma yöntemlerinden, onlara karşı Amerikanvari dinamitleme yöntemine kadar her aracı ikircimsiz kullanmaktan çekinmez». ⁽⁶⁾ Uluslarüstü şirketlerin Latin Amerika'daki faaliyetleri, bu «yöntemler»in tüm yelpazesini içeriyor. Bunlar ulusal şirketleri mahvetmek için rüşvete, payları tekelinde toplama, kredi bloke etme, rakip ürünlerde damping yapma, pazar ve etki alanlarının bölüşümü konusunda kartel anlaşmaları gibi yöntemlere başvuruyorlar.

Öte yandan, uluslarüstü tekeller, bir karma işletmeler ağı kurarak, Latin Amerika burjuvazisinin ayrı ayrı bölüklerinin uluslararası iş dünyasına katılımlarını genişletiyorlar. Hugo Fazio ve A. Hernandez Fortuna, bölgenin en büyük ülkelerinde güçlü bir devlet desteğiyle, en dinamik sanayilerde hızla biçimlenen yerli tekel gruplarının rolünü azımsamanın tehlikesine haklı olarak dikkat çektiler. ⁽⁷⁾ Bunlar, uluslarüstü şirketlerle birleşip karışarak, ulusal niteliklerini yitiriyor ve uluslararası tekелci sermayenin «dış motoru» halini alıyor, zaten gergin durumdaki çelişkileri şiddetlendiriyor, ekonomik sıkıntıları ağırlaştırıyor ve bağımlı devlet-tekелci kapitalizmi için toplumsal taban yaratıyorlar.

Bu süreç içinde küçük ortak olarak bütünleşen yerli burjuvazi (çoğunlukla «şube burjuvazisi» diye çağrılır) bu sayede, «emperyalizmle öylesine iç içe girmiş, gelişimi ve etkinleşmesinde öylesine bağımlı bir hale gelmiştir ki, gerçekte o, emperyalizmin kendi ülkesindeki egemenlik mekanizmasının bir parçası olup çıkmıştır.» ⁽⁸⁾

Uluslarüstü şirketler, Latin Amerika toplumunun öteki «yüksek» katmanlarıyla da sıkı ilişkiler geliştiriyorlar: Hükümet memurları, ordunun üst zümresi, sanayi şirketlerinin yöneticileri ve bilimadamlarının bir kesimi. Yerli egemen çevrelerin üyelerinin uluslarüstü şirket şubelerinin yönetimine katılmaları yaygın bir uygulama olmuştur. Latin Amerika'da bugün yabancı işletmelerde yüksek konumları ve hükümet makamlarını birlikte işgal eden özel bir insan zümresi vardır.

Emperyalist yayılma genişledikçe, giderek daha fazla sayıda Latin Amerikalı, yabancı yönetimindeki fabrikalar ve tarım-sanayi komplekslerinde sömürülüyor. Eldeki istatistikler, uluslarüstü şirketlerin Latin Amerika'daki şubelerinde istihdamın tam bir görünümünü vermiyor. Bununla birlikte, ücretli başına düşen yatırımların ortalama 8.000–10.000 dolar arasında olduğu, satış ortalamasının ise 20.000–30.000 dolar arasında olduğu tahmin ediliyor. Böylelikle, uluslarüstü tekellerin toplam yatırımlarını ve şubelerin toplam satışlarını bildiğimize göre, şu anda yabancı sermayenin

⁽⁶⁾ V. I. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 22, s. 208.

⁽⁷⁾ BSS, 1979/Ağustos.

⁽⁸⁾ «Information Bulletin», 1975/12, s. 40.

yaklaşık beş milyon insanı kontrol ettiğini varsayabiliriz: Bu, Latin Amerika için son derece çarpıcı bir sayıdır.

Çoğunlukla, işçi sınıfının en nitelikli kesimini meydana getiren «uluslarüstü şirket şubelerinin proletaryası» büyük, modern fabrikalarda toplanmıştır ve en ince, en yoğun sömürüye uğramaktadır. Bu durum ona, işçi sınıfının en ileri ve en savaşkan bir müfrezesi olma olanağını veriyor. Bununla birlikte, uluslarüstü şirketler, onu yalıtılamak, emekçi halk yığınlarından koparmak için ellerinden geleni ardlarına koymuyorlar. Bu amaçla, kapitalizm koşullarında nesnel olarak varolan işçiler arasındaki rekabetten (Friedrich Engels bunu, «burjuvazinin elinde proletaryaya karşı en keskin silâh» diye niteliyordu) ⁽⁹⁾ ve çalışma, ödeme, vb. koşullarında yapay olarak yaratılan ayrılıklardan yararlanıyorlar. Ayrıca, çeşitli ideolojik ve psikolojik baskı biçimlerine de geniş ölçüde başvuruyorlar.

Böylece, tüm göstergeler uluslarüstü şirketlerin Latin Amerika devletlerinin ekonomik yapısının bileşken bir ögesi haline gelmiş olduğunu, bu ülkelerin sosyal-ekonomik yapılarını yalnızca dışardan değil, içten de etkileyebilecek bir konumda bulunduğunu ortaya koyuyor.

Sanayi korporasyonlarının Latin Amerika'da hızla yayılması, onları Latin Amerika devletlerinin en büyük sömürücüleri yapmış ve «hammadde» tekellerini geri plana itmiştir. Korporasyon temsilcilerinin kendi değerlendirmelerine göre, düzinelerle çokuluslu «hammadde» şirketi şubesinin toplam 10.000 milyon doları bulan menkul değerleri 1960 ve 1970'lerde Latin Amerika devletleri tarafından ulusallaştırıldı. Bu abartılmış bir sayı olsa bile, hammadde çıkarımı sanayilerinde yabancı sermayenin hatırı sayılır ölçüde güçten düştüğü tartışma götürmez.

Latin Amerika devletlerinin ekonomik bağımsızlıkları için, uluslarüstü tekellerin egemenliğine karşı yürüttükleri savaşımın önemli bir ögesi de, bu ülkelerin gelişme yolundaki ulusların meta birliklerine katılmalarıdır (hammadde anti-kartelleri). Bugün 30'u Afrika, 24'ü Asya ve 27'si Latin Amerika'dan olmak üzere, maden ve tarım ürünleri dışsatımcısı ülkelerin oluşturduğu bu tür 26 birlik vardır. ⁽¹⁰⁾ Örneğin Venezuela ve Ekvator, Petrol Dışsatımcısı Ülkeler Örgütü'ne (OPEC); Brezilya, Kakao Baklaşı Üreticiler Birliği'ne üyedir. Ayrıca Brezilya, 1977'de kahve fiyatlarını korumak amacıyla bir örgüt kurulmasını öngören bir program benimsemiş olan 11 Latin Amerika ülkesinin konferansının düzenleyicilerindendir. Peru ile Şili, Bakır Dışsatımcısı Ülkeler Hükümetlerarası Konseyi'nin kurulması konusunda Zaire ve Zambiya'yla birlikte davrandılar. Peru ve Meksika, Civa Üreten Ülkeler Birliği'ne katıldılar. Bolivya, Uluslararası Kalay Söleşmesi'ne üyedir. Boksit Üreten Ülkeler Birliği'nin onbir üyesinden beşi

⁽⁹⁾ Karl Marks ve Friedrich Engels, Toplu Yapıtlar, c. 4, s. 376.

⁽¹⁰⁾ «BIKI, Moskova», 1979, Ek No. 1, s. 50–51.

Latin Amerika'dandır (Dominik Cumhuriyeti, Jamayka, Guyana, Haiti ve Surinam). Şili, Peru ve Venezuela, Demir Cevheri Dışsatımcısı Ülkeler Birliği'ne; Bolivya, Brezilya, Meksika ve Peru, Tungsten Üreticisi Ülkeler Örgütü'ne üyedirler. Dahası, 1970'lerde «saf» Latin Amerika'lı hammadde anti-kartelleri ortaya çıktı: Kolombiya, Kosta Rika, Guatemala, Honduras ve Panama'dan oluşan Muz Dışsatımcısı Ülkeler Birliği; Latin Amerika Et Dışsatımcıları Birliği ve Latin Amerika ve Karayipler Şeker Dışsatımcıları Grubu. Bu örgütlerden sonuncusu, kıtanın en büyük kuruluşudur. Örgüt'ün 22 üyesi arasında, dünya şeker ticaretinin son derece büyük bir kısmını elinde tutan sosyalist Küba da vardır.

Bugün hemen hemen tüm Latin Amerika devletleri ticari birliklere üyedir. Çoğu anti-kartellerin kurulmasını, yeni bir uluslararası ekonomik düzen için ve uluslarüstü «hammadde» tekellerinin egemenliğini sınırlamak amacıyla verdikleri savaşın önde gelen bir ögesi olarak görüyorlar. İyi haber alan Meksika dergisi «Pensamiento Política», «hammadde dışsatımcıları birlikleri kurma olanağının, Üçüncü Dünya ülkelerinin kapitalist dünyayla ilişkilerini köklü bir değişikliğe uğrattığını» yazıyor. ⁽¹¹⁾ Bu bağlamda, hammadde anti-kartelleri kurma eğiliminin uzun erimli olduğu görülüyor.

Ne var ki, kıta üzerinde yeralan değişiklikler, «hammadde» tekellerinin tüm cephe hattında gerilediklerini göstermiyor. Bunlar, bir ülkede geri adım atarken, başka bir ülkede saldırılarını yoğunlaştırıyorlar. ABD, Japon, Batı Alman ve öbür «hammadde» konsorsiyumları, Brezilya'daki faaliyetlerini tırmandırmışlardır. Uluslarüstü şirketlerin ülkenin başlıca zenginlik kaynağı olan bakıra el atmalarına olanak veren Pinoşet cuntası, Şili'nin doğal kaynaklarının yağmalanmasına kapıyı açmıştır. ABD Exxon Petrol korporasyonunun Şili'nin bakır sanayiine yoğun bir yatırım yapmakta oluşu, belirtmeye değer bir noktadır. Bir başka ABD şirketi Anschutz Korporasyonu, madenleri geliştirmek gerekçesiyle, Paraguay topraklarının % 40'ının 20 yıl boyunca her türlü kullanım hakkını almıştır. Şimdi bu şirket, uranyum arıyor; bulursa, bu son derece değerli stratejik hammaddenin kontrolünü elinde tutabilir.

Yenisömürgeci araçlar cephaneliğinde, uluslarüstü şirketlerin hammadde çıkarma ve işleme sanayilerinde teknolojiyi, ayrıca yönetim ekspertizlerini tekellerinde bulundurmaları özel bir yer tutar. Örnek olarak Exxon'un, Venezuela'daki varlıkları 1 Ocak 1976'da ulusallaştırıldıktan sonra, devlet petrol şirketi Petroven'le imzaladığı anlaşmayı gösterebiliriz. Bu anlaşmanın koşullarına göre, Exxon'un Petroven'e teknolojik ve yönetsel danışmanlık yapması, personel eğitimine, bilgisayarların programlanmasına, yılda 100 milyon doları bulan yabancı teknoloji ve donatım sağ-

(11) «Pensamiento Político», Sayı 88, 1976, s. 440.

lanmasına yardımcı olması öngörülüyor. Karşılığında, Exxon'a, günde bir milyon varil ham petrol ve petrol ürünü satın alarak, bunu kendi uluslararası pazarlama ağı aracılığıyla dünya pazarlarına satma hakkı veriliyor.

Ufuslarüstü şirketlerle iş ilişkilerinin yararını, kimi zaman zorunluğunu asla yadsımamakla birlikte, böylesi bir «işbirliği»nin gelişme yolundaki uluslar için taşıdığı tehlikeyi görmemek de elden gelmiyor.

«Hammadde» tekellerinin şubelerinin ulusallaştırılması, bunların Latin Amerika'nın ekonomik gelişimi üzerindeki etkilerini ortadan kaldırmıyor. Venezuela örneği, Exxon'un yeni ve – bilimsel-teknolojik devrim nede niyle – son derece kârlı bir kapasiteyle «kalmak için gittiği»ni ortaya koyuyor. Komünistler başta olmak üzere ilerici güçler, bu tehlikeye dikkat çekiyorlar. Yönetici çevreler de bunu kulak ardına atamazlar. Venezuela Cumhurbaşkanı Carlos Andres Perez, şöyle demişti: «Tek başına petrolü ulusallaştırmanın bizi bağımsız yapmayacağını dikkatten kaçırmamak gerekir. Bağımlılık sürüp gider ve diyebiliriz ki, bizim için eskisinden daha büyük bir tehlike oluşturur.» ⁽¹²⁾

1970'lerde uluslarüstü şirketlerin yatırımlarının imalat sanayiinde yoğunlaşması, bunların bölgenin doğal kaynaklarına ilgisinin azaldığı anlamına gelmez. Güçlerin dizilişinde değişimler oluyor, sömürü mekanizması daha karmaşık ve incelikli biçimler alıyor. Bu bağlamda uluslarüstü sanayi tekelleri, «hammadde tekelleri»nden daha geniş kapsamlı çeşitlilikler ve «düş yeteneği»yle hareket ediyor, teknolojik ekspertiz üzerindeki tekellerinden daha da geniş ölçülerde yarar sağlıyorlar. Latin Amerika devletlerinin kapitalist dünyaya bağımlılığından gelen bilimsel ve teknolojik geriliklerinden yararlanan uluslarüstü şirketler patent, lisans ve ticari marka fiyatlarını yükseltiyor yönetim hizmetleri tarifelerini artırıyorlar.

Latin Amerika devletleri (en gelişkin olanları bile), araştırma ve geliştirme çalışmalarına sanayileşmiş kapitalist ülkelerle kıyaslanamayacak denli az para harcıyorlar. Bu durum yalnızca nesnel koşullardan, ilk elde fon yetersizliğinden ötürü değil, aynı zamanda, kendileri araştırma yapacakları yerde, ana şirketlerce geliştirilen teknolojiyi yeğleyen uluslarüstü tekellerin şubelerinin bu politikasından da ötürüdür. Bu ödünç alınan teknoloji, ulusal bilim ve teknolojinin gelişmesinin yerine geçiyor. Örneğin, Meksika'da teknoloji ve teknik hizmet alanına, bilim alanına yatırılardan beş kat fazla (2.500 milyon pezo) harcanmış olması, açıklayıcıdır. Meksikalı toplumbilimci Luiz Vasquez Campos, bu konuda şöyle konuşuyor: «Böylelikle, yurtdışındaki araştırmalara, yurttakinden daha fazla harcama yapmış oluyoruz.» ⁽¹³⁾

⁽¹²⁾ «El Nacional», 4 Mart 1976.

⁽¹³⁾ «Latinskaya Amerika», Sayı 2, 1977, s. 132.

Buna bir de, yine aynı şekilde uluslarüstü tekellerin politikasından kaynaklanan sanayileşmiş kapitalist ülkelere beyin gücünün çoğalması eşlik ediyor. Yalnızca yirmi yılda — 1950'lerin ortasından 1970'lerin ortasına değin — bölge, yetişmeleri için 3.200 milyon dolar harcanan 160.000 bilim-adamı ve başka uzmanlarını yitirdi. ⁽¹⁴⁾

Son yıllarda, ana şirketlerden teknoloji alımına muazzam tutarlar har-candı. Amerika Devletleri Örgütü'nden M. Jalti Carrera ve bazı başka uzmanlar, Latin Amerika'nın kullandığı teknolojinin kabaca % 95'ini dışardan aldığını bildiriyorlar. Bu, özünde, gizli bir kâr transferi biçimidir. Birçok araştırmacı, teknoloji ödemelerini, şubelerin yurtdışına aktardığı toplam tutarın içinde sayıyor. Gerçekten de, bizzat bu şube yöneticileri, bunu, «kâr transferinin en kolay yasal yolu» diye tanımlıyorlar. Bu yüzden, teknoloji transferi için yapılan ödemelerin dışarı aktarılan kârların toplam hacmi içindeki payının büyümekte olduğu kuşku yoktur.

Üstelik, uluslarüstü şirketler, teknoloji transferini alıcı ülkenin çıkar-larına aykırı maddelerin benimsenmesi koşuluna bağlıyorlar. Bolivya, Şili, Kolombiya, Ekvator ve Peru'da faaliyet gösteren şirket şubeleriyle bağit-lanan 409 anlaşmayı gözden geçiren araştırmacılar, bunların % 80'inde, alınan teknolojinin dışsatım malları imalinde kullanılmasının yasaklandığı- nı saptadılar. ⁽¹⁵⁾ Bu uygulama, ekonomik gelişme potansiyellerini sınır-landırıyor ve iş ve hükümet çevrelerinde hoşnutsuzluk doğuruyor.

Gelişme yolundaki uluslar, «teknolojik sömürgecilğe» karşı savaşlarında giderek daha güçlü bir uyum içinde hareket ediyorlar; uluslararası örgüt ve konferansların kürsülerinden yararlanıyorlar. 1978 sonbaharında Buenos Aires'de düzenlenen gelişme yolundaki ulusların teknik işbirliği konulu BM konferansı, buna bir örnektir. 140 devletin ve bazı ulusal kurtuluş hareketlerinin temsilcilerinin katıldığı konferansın sonuçları, Batılı güçlerin ve uluslarüstü tekellerin gelişme yolundaki ülkeleri sömürmek için «tek-nolojik sömürgecilik» yöntemlerine gittikçe daha geniş ölçüde başvurduklarını doğruladı.

Batı sermayesinin Latin Amerika ekonomisinde, özellikle en çağdaş dal-larında kumanda konumlarını ele geçirmiş olması, uluslarüstü şirketlere muazzam kârlar vurma olanağı veriyor. BM istatistiklerine göre, 1960'ların ikinci yarısında ABD tekelleri, Latin Amerika'ya yatırdıkları sermayenin yılda ortalama % 21,1'ini dışarı çıkardılar, buna karşılık aynı şirketlerin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki kâr oranı % 7,9'du. ⁽¹⁶⁾ Amerikalı araştırmacılarından John M. Connor ve Willard F. Mueller, uluslarüstü korporas-

⁽¹⁴⁾ «Pravda», 30 Ocak 1976.

⁽¹⁵⁾ BM. «Dünyanın Gelişiminde Çokuluslu Şirketler», New York, 1973, s. 190.

⁽¹⁶⁾ Agy., s. 187.

yonların Latin Amerika'daki yıllık kâr oranını daha da yüksek tahmin ediyorlar: % 17. (17)

Bununla birlikte, bu sayıların resmi kaynaklardan alındığını ve uluslarüstü şirketlerin gerçek kârlarını göstermediğini aklıdan çıkarmamalıyız. Bunların Latin Amerika devletlerindeki kârlarının % 25–30, hatta daha bile yüksek olduğuna ilişkin sayısız gösterge vardır. Örneğin Brezilya ve Meksika'da, imalat sanayinin bazı dallarında ilk baştaki yatırım giderleri iki-üç yıl içinde çıkarılıyor.

Latin Amerika'nın bir başka yakıcı sorunu da, tekel kârlarının ana ülkelere transferidir. 1970'lerin başında ABD uluslarüstü şirketleri, Latin Amerika'dan toplam kârlarının % 80'ini (petrol ve madencilik sanayilerinde % 94'ünü) dışarı aktardılar; buna karşılık Batı Avrupa için aynı oran % 57ydi. (18)

Uluslarüstü korporasyonlar, kıtanın mali kaynaklarını talan ediyor, yerli şirketlere kredi olanaklarının genişletilmesini ve ulusal projelerin finanse edilmesini engelliyorlar. Bunlar, faaliyetlerinin çoğunu, yurtdışından yeni yatırımlarla değil, Latin Amerika devletlerinin kendi mali kaynaklarını yoğun biçimde kullanarak yürütüyorlar. Örneğin, burjuva ekonomistler, yeni yatırımların ancak % 9'unun metropol ülkelerden geldiğini, gerisinin yerel kaynaklardan karşılandığını ortaya çıkarmışlardır.

Bu iç kaynak yetmezliği, Latin Amerika hükümetlerini her geçen gün daha fazla borç para almaya sürüklüyor; bu da, kaçınılmaz olarak dış borçların çoğalmasına yol açıyor. Son yıllarda bu borçların tutarı görülmeyen bir hızla artmıştır: 1960'da 7.200 milyon dolar, 1970'de 21.000 milyon dolar, 1975'de 58.000 milyon dolar ve 1978'de 100.000 milyon dolar. Bu borçların taksitleri de aynı şekilde yükselmiştir: 1960'da 1.400 milyon dolar, 1970'de 2.500, 1975'de 6.300 ve 1978'de 9.700 milyon dolar. (19)

Veriler, dış borçların, Latin Amerika devletleri üzerindeki sömürü ve talanın özünde yeni bir biçimi haline geldiğini gösteriyor; öyle ki, bu devletlerin – varolan kalkınma modelini koruyarak – bu kısır döngüyü kırmalarına olanak yoktur. Büyük ölçüde uluslarüstü şirketlerin faaliyetlerine bağlı olarak mali kaynak yetersizliği, bu ülkeleri yeni borçlar peşinde koşmaya sürüklüyor; doğal olarak bu da, Latin Amerika'dan dışarı sermaye akınına yol açıyor.

(17) John M. Connor, Willard F. Mueller, «Çokuluslu Korporasyonların Brezilya ve Meksika'da Pazar Gücü ve Kârlılık Düzeyi», Washington, 1977, s. 49.

(18) «CEPAL, Estudio economico de America Latina», New York, 1971, s. 311.

(19) «Dünya Bankası. Yıllık Rapor», 1973, Washington, 1974, s. 84; «Statistical Abstract of Latin America», Los Angeles, 1978, s. 19, s. 354, 356; «Latin Amerika Ekonomi Raporu», 26 Ocak 1979, s. 32.

Son zamanlarda kredi verme koşullarında görülen ağırlaşma, durumu daha da kötüleştiriyor. 1960'ların ilk yarısında faiz oranı ortalama % 3,6 iken, 1975'de % 6,8'e yükseldi; yani yaklaşık iki kat arttı. Üstelik, Uluslararası Yeniden Kuruluş ve Kalkınma Bankası ile ABD Dışsattım-Dışalım Bankası (Latin Amerika'nın en önemli iki kredi kaynağı), faiz oranlarını sırasıyla % 8,4 ile % 8,1'e çıkardı. Borçların geri ödenmesi için konan zaman sınırı da, aynı şekilde 19,2 yıldan 17,4 yıla indirildi (ABD Dışsattım-Dışalım Bankası, zaman sınırını 9,2 yıldan 4,6 yıla düşürdü). ⁽²⁰⁾

Tüm bunların sonucunda, kapitalist finans kuruluşları Latin Amerika hükümetlerine kendi koşullarını dayatabilecek durumda bulunuyorlar; bu dayatmaların ağır toplumsal sonuçları, emekçi yığınlarının durumunun belirgin ölçüde kötüleşmesini getiriyor.

Latin Amerika'nın bugünkü gerçekleri, emperyalist sömürü yöntem ve biçimlerinin bölgede temelden bir değişim geçirmiş olduğunu ortaya koyuyor. Dış ticaret alanında, işbölümü, uzmanlaşma, üretim ve ulusal kaynakların kullanımı gibi alanlarda en arsız sömürü biçimlerinden kısmi bir uzaklaşma gözleniyor. Latin Amerika ve Karayipler devletlerini emperyalizmin ana merkezlerine «bağlama sistemi», daha ince ve geliştirilmiş bir görünüm alıyor. Sovyet ekonomisti V. Tyagunenko, «modernleştirilmiş» bağımlılık tehlikesini, «salt politik girişimlerle ortadan kaldırma»nın, «giderek güçleştiğini» belirtiyor. ⁽²¹⁾ Ama, bağımlılığın derinliği ve boyutları, bağımlılık zincirlerini kırma (örneğin Peru'daki gibi) ya da sistemi bütünüyle ortadan kaldırma (Batista'nın devrilmesinden sonra Küba'da ya da Halk Birliği hükümeti erke geçtikten sonra Şilide olduğu gibi) çabalarının tırmandığı kritik alanlarda en tam biçimiyle gün ışığına çıkıyor.

Aynı zamanda bir ekonomik kurtuluş eğilimi de geliyor. Bu eğilim, birçok hammadde kaynağının ulusallaştırılması, kamu sektörünün genişletilmesi, emperyalizmin kontrolünden arınmış örgütlerin kurulması (Andres grubu, Latin Amerika Ekonomi Sistemi, vb.) ve adaletsiz uluslararası ekonomik ilişkileri baştan yapılandırmayı amaçlayan ortak girişimlerde yansıyor. İlerici güçlerin bu eğilimi desteklemeleri ve en büyük yardımlarda bulunmaları, bu bölge ülkelerinin tam ekonomik ve politik bağımsızlığa ulaşma hedefleriyle uyumludur.

Bağımlı kapitalizm yolunda gelişme (Brezilya, Meksika, Paraguay ve diğer ulusal-özgül modeller), geriliğin üstesinden gelerek, ekonomiyi modern bilimsel ve teknolojik bir taban üzerinde baştan yapılandırmak gibi temel bir görevi yerine getirmek için başvuruları kapitalist ekonomi yönetimi yöntemlerinin uygunsuzluğunu her geçen gün daha net biçimde or-

⁽²⁰⁾ «Statistical Abstract of Latin America», s. 365.

⁽²¹⁾ V. Tyagunenko, «Uluslararası İşbölümü ve Gelişme Yolundaki Uluslar, Moskova, 1976, s. 227, (Rusça).

taya seriyor. Uluslarüstü şirketlerin sürekli yayıldığı ve bölgenin sömürülme derecesinin sürekli yükseldiği bu gelişme, «ekonomik büyüme» niteliğiyle sınırlı kalmaktadır; çünkü, onun ürünlerine yalnızca küçük bir sömürücü kesim elkoymaktadır. Kaymak tabakasının yaşam düzeyi ile yığınların yaşam düzeyi arasında giderek keskinleşen karşıtlık, toplumsal gerginliği artırıyor ve emekçileri sınıfsal çıkarlarının bilincine ulaştırıyor.

Küba devrimi, Latin Amerika toplumunun sosyalizme doğru ilerlemek için yeterince olgunlaşmış bulunduğunu açık seçik gösterdi. Ne var ki, bundan, Latin Amerika devrimci sürecinin şimdiki aşamasının sosyalist olduğu anlamı çıkarılmamalıdır. *Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Antonio Maidana*, anti-emperyalist kurtuluş savaşının emperyalizmle yerli oligarşi arasındaki bağlaşıklığa yöneltilmesi gerektiğini belirtti. Maidana, «devrimci süreçte şu ya da bu aşamayı atlama girişimleri»nin, «ulusal burjuvaziye, hatta orta katmanların bir kesimini gericiğin kollarına itebileceği»ni söyledi. ⁽²²⁾

Komünist ve İşçi Partileri, demokratik seçenek öne sürülmeden ve uygulamaya geçirilmeden önce, bazı teorik ve pratik sorunların daha derinlikli bir araştırmadan geçirilmesi gerektiğini savunuyorlar. Bu sorunların başında, anti-emperyalist, demokratik cephe ve işbirliklerinin temelini oluşturan farklı sınıf ve nüfus kesimlerinin çıkarlarını, bunların kurtuluş savaşına olası katkılarını gözden geçirmek; uluslararası etkenlerin devrimci süreç üzerindeki etkisinin gerçekçi değerlendirmesi (yumuşama, uluslarüstü şirketlerin ulusal ekonomideki rolü, ekonomik bütünleşme, emperyalizm yanlısı komşu devletlerin olası girişimleri); ekonomik sistemlerin etkin bir işlerliğe kavuşturulmasıyla, anti-emperyalist ve toplumsal reformların uygulanışını birbirine bağlama yollarının işlenmesi; iç ve dış gericiğin uyumlu eylemlerine karşı anti-emperyalist, demokratik kazanımları korumak için somut yolların saptanması.

Bu sorunlar üzerinde yapılacak derin bir çalışma, modern yenisömürgeciliğe karşı, gerçek bağımsızlık ve ilerleme savaşında başarıya giden yolu açacaktır.

⁽²²⁾ BSS, 1979/Temmuz.

Guyana'nın Ağır Sorunları

Çeddi Jagan

Guyana İlerici Halk Partisi Genel Sekreteri

Artan emperyalist baskı, Guyana'daki ulusal kurtuluş sürecini durgunlaştırdı. Yönetimdeki Ulusal Halk Konseyi (PNC-UHK), 1976'dan beri ülkeyi saran ekonomik ve mali bunalımdan çıkış yolu bulamayınca, ülkenin gerilik ve yoksulluğunun asıl suçlusu olan emperyalistlere teslim olmaya başladı. UHK'ndeki sağcılar ulusal çıkarlara ters bir politika izlenmesinden yanalar. Bunlar, İlerici Halk Partisi'nin (PPP-İHP) bunalıma son vermek için önerdiği demokratik, halkçı, sol güçler birliğine karşı çıkıyorlar.

Üretim düşüşü, dışalım ve dışsatım azlığı, dış ticaret, temel mallar ve hammadde yetersizliğiyle birlikte, ekonomik durum ağırlığını koruyor. Guyana'nın ödemeler dengesi açığı 1975'de gayri safi ulusal ürünün % 3'ü iken, 1977'de % 22'ye çıktı. 1977'nin sonunda Guyana Merkez Bankası'nın gayri safi resmi rezervleri bir aylık dışalım karşılığından daha düşük bir düzeye düştü.

1974'de rejim, ülkeyi tehdit eden bunalımın suçlusu olarak petrol bunalımını gösteriyordu. (1) Bugünse suç kapitalist dünyadaki ekonomik çöküntü ve enflasyonda, dünyadaki fiyat artışları ve şeker fiyatlarının düşüşünde arıyor. Kapitalist ekonomik bunalımın gelişme halindeki ülkeler üzerinde olumsuz bir etkisi olduğu yadsınamaz. Ama Guyana'da hükümetin kendisi mali sıkıntıları hatırısayılır ölçüde ağırlaştıran bir politika peşindedir. Hükümet bu sıkıntıları konvansiyonel yöntemlerle, Uluslararası Para Fonu'ndan (IMF) daha çok borç alarak çözmeye kalkışıyor. 1978 Haziranında Guyana IMF'yle, 20 milyon Guyana doları (2) ve 28 milyon Guyana dolarını bulan iki borç anlaşması imzaladı. UHK hükümeti, Dünya Bankası, Amerikalılararası Banka gibi kuruluşlardan ve ABD, Kanada, İngiliz ve Batı Almanya'dan da büyük borçlar alıyor: Toplam, kabaca 500 milyon Guyana doları.

Hükümet, IMF anlaşmasından kısa bir süre sonra, yabancı sermayeye kapıları açan bir Yeni Yatırımlar Yasası çıkardı. Bir Fransız şirketine

(1) Aslında, 1973–1974 petrol bunalımından uzun bir süre önce ekonomi durgunluk eğilimleri gösteriyordu. 1971 başlarında zamanın UHK hükümeti Ekonomi Danışmanı Dr. Wilfred Daurd şunları söylüyordu: «büyük ama gelişmedik. Yüksek bir işsizlik düzeyi ve dışa bağımlılık, sorunu örnekliyor.»

(2) 2,25 Guyana doları = 1 ABD doları – Ed.

madencilik imtiyazları, bir Batı Alman firmasına uranyum, bir Kanada ve bir ABD şirketine de petrol imtiyazları verildi.

Yatırımlar Yasası, UHK'nin hükümete geçişinin 10. yıldönümü anısına 1974 Aralığında açıklanan sosyal-ekonomik çizgileri tamamiyle tepetaklak ediyor. (3)

Yatırımlar Yasası'na göre devlete ayrılan «stratejik faaliyetler» şunlar: Madencilik, boksitten yararlanma ve dışsatım (bu alumina üretimi ya da eritimi kapsamıyor); halka genel dağıtım için enerji üretimi; kamu taşımacılığı; telekomünikasyon; eğitim (özel eğitim kurumları dışında) ve ticari amaçla özel maddeler dışalımını. Bu, imalat sanayinin yalnızca % 3,9'unu ve konvansiyonel (su gücüne dayanmayan) elektrik üretiminin % 6,5'ünü devlete bırakan 1978–1981 Kalkınma Planı'yla karşılaştırılırsa, rejimin kapitalizm ve emperyalizm yanlısı bir gelişme stratejisi izleyeceği açıkça anlaşılır. Devlet, 1940'ların sonunda elektrik, kömür, çelik, ulaşım ve demiryolu alanındaki ulusallaştırmalardan sonra, İngiltere'de olduğu gibi, ucuz hammadde ve hizmet sağlama işlevini üstlenecektir. Devlet boksit üretiminin ilk (en az kârlı) aşamasını yükümlenecek, ikinci (daha kârlı) aşama – alüminyum külçeleri ve fabrika ürünleri – yabancı özel sermayeye bırakılacaktır.

UHK'nin üst zümresi böylece, Guyana'nın doğal kaynaklarını (boksit, uranyum, ham petrol, kereste, vb.) ve emek gücünü sövmeyi ve aynı zamanda ülkeyi bir hammadde ilk işlem ülkesi ve tarım deposu olarak tutma planında küçük ortak rolüne soyunuyor.

IMF'nin Guyana gibi ülkelerin sorunlarını, hükümetlerin özellikle mali ve parasal konulardaki kötü yönetimine bağlaması pek ilginçtir.

Guyana için kötü yönetim sözkonusudur. Ama maraz çok daha derindedir. Politik bağımsızlığa sahip olmasına karşın, Guyana'nın ekonomisi çeşitlendirilmemiştir. Sömürge zamanında olduğu gibi, ekonomi hâlâ ilkmaddelere – boksit, şeker ve pirinç – bağımlıdır; buntar tüm dışsatımın % 87'sini oluşturuyor. Ödemeler dengesi açığı yalnızca uluslararası pazar-

(3) UHK lideri Forbes Burnham şöyle diyordu: «Ulusun çıkarları yönünde toprağın denetimine başlayınca, tüm dış ticareti – dışalım, dışsatım – de denetimimize alacağız. ... Bize yabancı özel sermayeye ilişkin politikamızın ne olduğunu sık sık soruyorlar. ... Dışardan gelecek özel sermaye, hükümet ve/ya kooperatiflerle işbirliğiyle özel alanlara, her durumda hükümet ve/ya da kooperatiflerin çoğunluk hakkını ve gerçek kontrolü elinde bulundurması koşuluyla, hoşnutlukla habul olunur. ... Partimiz, önümüzdeki dönemde, ulusal kaynakların sahipliği ve kontrolünü eline alma politikasından hareket etmek niyetindedir. ... Hükümet, Parti ve Parti üyeleri belirlediğimiz hedefe 1975 yılı içinde ulaşmak için çabalarını birleştirmeli ve yabancı bankaların yerli depozit alma ve yatırımlarına son vermelidir ... »

daki fiyat düşmesi ya da durgunluktan değil, öncelikle üretim ve dışsattımdaki durgunluk ya da düşüşten kaynaklanıyor. Dış ticaretle elde edilenler, muazzam dış borçlar ve tazminat ödenekleri tarafından yutuluyor.

Ödemeler dengesi ve bütçe açıkları, büyük ölçüde, emperyalizmin dikte ettiği yanlış bir ekonomik planlama stratejisinin sonucudur; bu strateji, doğrudan doğruya üretici sınai ve tarımsal gelişme yerine, üstyapı üzerinde yoğunlaştı. Dolayısıyla, üretici güçlerin gelişimi kısıtlanınca, zorunlu dış ticarete yetecek, borç ve tazminatları karşılayacak denli bir üretim artışı kaydedilemedi. Bürokratik yönetim aygıtının beslenmesi için ayrılan aylık ödenekler tutarı da bir başka ağır külfetti. ⁽⁴⁾

UHK yönetimi, ekonomik bunalımın sonuçlarını halkın sırtına yüklüyor. Dolaylı ve dolaysız vergiler 1964'de 58 milyon Guyana dolarından (Partimiz o zaman erkteydi) 1978'de 300 milyon Guyana dolarına ulaştı. Aynı dönemde cari bütçe harcamalarının toplumsal hizmetler bölümü % 45'den % 29'a düştü. 15 Şubat 1975'den 15 Şubat 1976'ya dek, geçim masrafları endeksi 9,7 derece yükseldi. Ama Mart 1977 ile Mart 1978 arasındaki yükseliş 26 derece oldu.

Rejim, 1974-1976 döneminde, özellikle Parti'mizin baskısıyla, yabancı iyeliğindeki şeker ve boksit kumpanyalarını, bazı dışticaret sektörlerini ulusallaştırdı. Ama üstyapıda herhangi bir olumlu değişikliğe gidilmemesi yüzünden, ulusallaştırmalar işçilerin yönetime ve kararalma mekanizmasına katılmalarını ve kontrollerini sağlamadı. Birçok gerçek yığın örgütü tanınmıyor. Rejim bürokratik bir yönetim altında paralel örgütler kuruyor. Örneğin, demokratik bir seçimle yasalara göre kurulan Pirinç Üreticileri Birliği tanınmıyor, karşısına bürokratik bir yönetim altında Pirinç Hareketi Komiteleri atandı. İş edinmek, işinde ilerlemek, eğitim, bilimsel çalışmalar, toprak ve ev sahibi olmak için UHK'den kart almak gerekiyor. Yönetim makamları mesleksi ya da başka niteliklerine bakmaksızın, UHK üyelerince paylaşılıyor.

İlerici Halk Partisi, mali bunalımın işçi sınıfının değil, kapitalist sınıfın zararına çözülmesinde ayak diriyor. Parti, bürokratik devlet aygıtında geniş çaplı azaltmalara, harcamalarda kısıntıya gidilmesini istedi. İHP, 1976 Haziranında önesürdüğü 17 maddelik programının uygulanması için savaş veriyor. Bu program devletin bütün ana ekonomik konumları eline almasını, toprağı işleyenlerin lehine bir toprak reformu yapılmasını, yığınların sosyal-ekonomik değişiklikleri uygulamaya çekilmesini öngörüyor. Partimiz, öncelikle sanayi ve tarımı ilerletmeyi, kamu ve kooperatif sektörlerini genişletmeyi, sosyalist topluluk ülkeleriyle kalıcı ilişkiler kurmayı hedef alan bir planlı ekonomiyi, ulusal gelişmemizin en önemli yanı olarak

⁽⁴⁾ Maaşlar, 1964'de 27 milyon Guyana doları iken, 1978'de 178 milyon Guyana dolarına (tüm bütçe harcamalarının % 38'i) yükseldi.

değerlendiriyor. Partimiz, halkı Marksizm-Leninizm ruhunda eğitmenin önemini vurguluyor.

IHP MK, emperyalizmin bir potansiyel tehlike oluşturduğu görüşündedir. Muhalefetin gelişmesi karşısında, emperyalizm gerici güçleri erke getirecek bir askersel darbeye kalkışabilir. Birlik sağlamak basit iş değil, ama başka da yol yok. Irk, politik görüş ve dinsel inançları ne olursa olsun, tüm Guyanalılar, dayatılacak bir faşist rejimin faturasını çok pahalı ödeyeceklerdir; Şili'yi düşünün.

IHP MK, emperyalizmin tehdidini boşacırmak ve Guyana'yı toplumsal ve ekonomik bunalımdan kurtarmak için, ülke sorunlarına bir politik çözüm kampanyası açmaya karar vermiştir. MK, yönetimdeki Parti de içinde olmak üzere, bütün sol, demokratik parti ve grupların bir ulusal yurtsever cephesini oluşturma önerisinde bulunmuştur. Cephe hükümeti, IHP MK'nin politika bildirgesinde (Ağustos 1977) belirtildiği üzere, demokratik, anti-emperyalist, sosyalizm doğrultusunda bir programa sahip olacaktır.

Forbes Burnham, UHK'nin İkinci İkiyılık Kongresi'nde (Ağustos 1977), ulusal cephe hükümeti önerisini geri çevirdi. Bizce bu tavır, UHK yönetiminin dar parti çıkarlarından vazgeçmek istemeyişinden, her ne pahasına olursa olsun erkte kalmak ve ayrıcalıklarını korumak arzusundan kaynaklanıyor.

1978 Temmuzunda, parlamento ve hükümetin süresini beş yıldan, altı yıl üç aya çıkartan bir Yasa önerisi benimsendi. İleri sürülen bahane, yeni bir Anayasa hazırlama gereği idi. Oysa gerçekte, UHK yeni Anayasa'yı süslemeyi, sınırsız yetkilerle donatılmış bir yürütücü Cumhurbaşkanı yaratmayı ve Ulusal Meclis'in yetkilerini kısıtlamayı planlıyor. IHP MK'nin işaret ettiği gibi, sorun, anayasal bunalımda değil, bir politik bunalımın varlığında yatıyor. Politik bunalımı ve bunun yanısıra derinleşen ekonomik ve toplumsal bunalımı çözmeye yönündeki boşuna çabalar ve demokratik güçlerin kabaran hoşnutsuzluğu, ülkeyi çatışma doğurabilecek bir ortama doğru sürüklüyor.

Dış sorunlarda, UHK'nin sağ kanadı, 1971–1973 dönemindekine benzer bir politika dayatıyor. Bu kanat, emperyalizmin iç yüzünü sergilemekten kaçınılması; uluslararası sahnede bağımsız, egemen bir konum almaktan uzak durulması; bağlantısızlığın, ilerici rejimlerle ve sosyalist topluluk üyesi ülkelerle dostluk ve işbirliğinin yadsınması; ve Guyana'nın ABD emperyalizmi ve Brezilya alt emperyalizminin stratejik yörüngesine sokulması için diretiyor. Bu tehlikeli bir yoldur. Karayipler de içinde olmak üzere, tüm Güney yanküre üzerinde, yabancı ve yerli büyük burjuvazinin çıkarları doğrultusunda hegemonyacı emeller besleyen Brezilya'nın «kalkınma» planının saldırgan savaşçı niteliği çoktan günyüzüne çıkmıştır.

Guyana'nın politik durumu tehlikelerle dolu olmakla birlikte, devrimci

ilerleme için önümüze yeni olanaklar serilmektedir. 1953'den bu yana demokrasi savaşımında, tüm muhalefet partileri, ekonominin kilit sektörlerindeki en önemli sendikalar ve Hristiyan, Hindu ve İslam dinlerini temsil eden belli başlı dinsel örgütler arasında böylesine geniş tabanlı bir birlik sağlanmamıştı.

İHP, ekonomik ve toplumsal bunalımın çözüme ulaştırılabilmesi için, politik bunalıma bir çözüm bulunmasını zorunlu görüyor. Partimiz, otoriter azınlığın yönetimine karşı savaşan tüm güçlerin birliğini, demokratik, anti-emperyalist ve sosyalizme yönelik bir programla bütün sol; demokratik güçlerin bir ulusal yurtsever cephe hükümetini kurma çabasını sürdürüyor.

Yenilgiye Mahkum Bir Strateji

Orlando Millas

Şili Komünist Partisi MK Politik Komisyonu ve Sekreteryası üyesi

Son on yıl içinde Latin Amerika'da erki ele geçiren gerici ve hele faşist rejimlerin arkasında, her zaman ABD bulunmaktadır. Latin Amerika'da faşizmin en barbar anlatımı olan Pinoçet tiranlığı Amerikan emperyalizmince yaratılmıştır; Nixon-Kissinger yönetimince esinlendirilmiş ve finanse edilmiş bir komplonun sonucudur. Pinoçet faşizmi, başkan Ford'un koşulsuz desteğinden yararlandığı gibi, bugün de başkan Carter'ın (kendisinin yaptığı açıklamalarda çarpıcı bir çelişki içinde olsa da) desteğine sahiptir.

Bu, tek başına, ayrı bir olgu değildir. Somoza sülalesi, Kuzey Amerikan «büyük sopa» politikası olmasaydı erkte kalamazdı. Nikaragua halkının diktatöre karşı yürüttüğü kahramanca savaşım, aynı zamanda onun patronu ve suç ortağı olan Pentagon, CIA ve Wall Street'e karşı bir savaşımdı. Bu yüzden faşizme karşı yürütülen kararlı bir savaşım anti-emperyalist savaşımından ayrılmaz.

ABD'nin Somoza yönetimini kurtarmak için önerdiği müdahale planını reddeden Amerika Devletleri Örgütü'nün (ADO) toplantısının gösterdiği gibi, Nikaragua olayları, tüm Latin Amerika'da yankı buldu. And Paktı ülkeleri (Bolivya, Kolombiya, Ekvator, Peru, Venezuela) ve Meksika çevresinde, ADO içinde Sandino'nun halkının kendi yazgısını belirleme hakkından yana tavır alan bir çoğunluk oluştu. Nikaragua olaylarının etkisi kendini duyurmaya devam edecektir. Çünkü, demokrasi, özgürlük, bağımsızlık ve ilerleme için savaşımın emperyalizmin planlarına ve politikasına karşı savaşımı içermesi temel nokta haline gelmiştir.

Bu, yalnızca, faşizmin keyfi yönetiminin her türlü sınırı aştığı Uruguay ve Şili için değil, aynı zamanda demokrasinin geliştiği, yığınların günlük savaşımının faşizmin önüne aşılmaz engeller diktiği ülkeler için ve gericiğin saldırıda bulunduğu yerler için de yaşamsal bir önem taşıyor. Finans oligarşilerinin en saldırgan çevrelerinden destek gören faşist akımlar, Rio Grande'nin kuzeyinden esin alıyorlar.

70'li yıllarda tüm kıtada başlayan gerici güçlerin saldırısı, Kuzey Amerikan emperyalizmi tarafından özenle hazırlanmıştı. Latin Amerikalı gerici devlet stratejisi olarak her ülkeye dayatmaya çalıştıkları ulusal güvenlik adıyla anılan öğretisi, ABD'nde hazırlanmıştı ve değişen durum ve koşullara uyarlanmakla birlikte, yenisömürgeci politikanın aleti olma özelliğini hiçbir zaman yitirmemişti. Bu, General Maxweld Taylor'un «Şüpheli Bir Strateji» adlı kitabında ortaya koyduğu ve Latin Amerika'da West

Point öğretisi adıyla bilinen saldırgan askersel öğretinin bir parçasıdır. M. Taylor'un öğretisi, «düzensizliği» ve «kargaşayı» önlemek, «erk boş-luğunu» doldurmak bahanesiyle, silâhlı güçleri demokratik kurumlara bağımlı kılmanın sınırlarını belirlemektedir. Bunun anlamı şu ki, öğreti, emperyalist egemenliği her türlü tehlikeden uzak tutma isteğini yansıtmaktadır.

60'lı yıllarda Dominik, Peru ve Panama'da meydana gelen olaylar, Latin Amerika'daki bunalımın içinde anti-emperyalist yurtsever akımların boy attığı silâhlı kuvvetleri de sardığını gösterdi. Wall Street'in kaygısı buradan kaynaklanmaktaydı. «Amerikan Anakalarında Yaşamın Niteliği» başlığını taşıyan ABD başkanına verdiği raporunda (1969), Nelson Rockefeller, Latin Amerika'da faşist ya da yarı faşist askersel rejimler kurmayı öneriyordu. Emperyalizm saldırıya geçerken, ordunun profesyonel yapısının, demokrasi ve anayasanın korunmasından yana olan, ulusunu seven askerlere karşı savaşımında gizli yöntemlerinin tüm sermayesini kullandı. ABD, anti-demokratik tutumlarıyla tanınan askerlere erki vermeyi kararlaştırdı. Durumun böyle olduğunu kanıtlayan birçok belge vardır. (1)

Pinoçet diktatörlüğünün ne şekilde kurulduğunu unutturmak isteyenlerin varlığı, düşünüldüğünden çok daha korkunçtur. Ne ki, kendi başına, ayrı bir politikanın söz konusu olmaması, bundan daha vahim ve daha tehlikelidir. 11 Eylül 1973'deki faşist darbe, koşulları, yer ve zamanı hesaba katarak Latin Amerika'nın başka ülkelerinde de kendini gösteren genel doğrultunun uzantısıdır. Günümüzde bu doğrultu, Pinoçet'in yararlandığı utanç verici yardım biçiminde ortaya çıkmaktadır.

ABD ile imzalanan bir dizi askersel anlaşmayla bütünülenen Amerikalı-lararası Savunma Sistemi, Latin Amerika ülkelerinin iç işlerine karışmanın ve bu bölgede faşizmin yayılışının aleti durumundadır. Şili'deki darbenin Ulusal Savunma Bakanlığı binasının altıncı katına yerleşmiş bulunan ABD askersel misyonu tarafından yönetildiği kanıtlanmıştır.

Askersel planda emperyalizm, Latin Amerika'nın silâhlı kuvvetlerini Pen-tagon'un uzantıları haline getirmeye, iki yüzlü «karşılıklı bağımlılık» teori-

(1) Halk Birliği hükümetinin Çin'deki eski büyükelçisi olan Armando Uri-be, «Şili'ye Amerikan Müdahalesinin Kara Kitabı» başlıklı yapıtında, ABD'nin davranışlarını açığa vurmuştur. Şili Askersel cuntasının işle-diği suçlar üzerine Uluslararası Araştırma Komisyonu (Meksika, Şubat 1975), ABD'nin Şili'nin iç işlerine müdahalesi, CIA'nın komplosu, ço-kuluslu şirketler gibi sorunları inceledikten sonra, çürütülmesi olanak-dışı sonuçları çıkardı. ABD Senatosu'na sunduğu raporda, Church, komisyonun aktardığı birçok olayı kabul etmek zorunda kaldı. Bilin-diği gibi CIA, Şili'ye yapılan saldırıyı işleyen Marks ve Marchetti'nin «CIA ve Casusluk Tapıncı» adlı kitabının pasajları sansür edilmmişti. Sov-yet gazetecisi F. Sergeyev'in «Şili ve CIA. Büyük Pazarlık» adlı kitabı bu konuda çok sayıda belge vermektedir.

sine uygun olarak onları kendi diktasına boyun eğdirmeye çalışıyor. Emperyalizm için sözkonusu olan, onları gerçek bir sömürgeci bağımlılık altında tutmaktır. Hedef, silâhlı kuvvetlerin kendi halklarının çıkarlarına hizmet edememelerini ve komutanlığın Pinoçet gibi vatan haini satılmış unsurlara verilmesini sağlamak gayesiyle ulusun egemenliğine son vererek, onu askersel zümrenin egemenliğiyle değiştirmektir.

50'li yılların başlarında, Latin Amerika ülkeleri ile ABD arasında iki yanlı «askersel yardım anlaşmaları» sistemi kurulmuştu. Bu anlaşmalar, Kuzey Amerika topraklarında ve Panama bölgesinde «eğitim alanları» örgütlenmesini öngörüyordu. İmzacı ülkelerin tüm subayları ve astsubaylarının önemli bir bölümü bu eğitimlerden geçtiler. Kurslarda ideoloji ve politika ayrı bir yer tutuyordu. Burada ilkel bir anti-komünizm, şiddet düşünceleri, öteki halkları ve genel olarak insanları aşöğülayıcı düşünceler aşılanıyordu. Burası, aynı zamanda Kuzey Amerika kumandanlığı için bir ajan devşirme yeri idi. Erki ele geçirme yolları hakkında kitaplar vardı. Gestapodan esinlenen fiziksel yoketme yöntemleri ve Şili'de DINA-CNI tarafından uygulanan işkencelerin korkunçluğu hiçbir özgünlük taşımamaktadır. Bunlar, Panama kanal bölgesinde düzenlenen kurslarda Amerikalı eğitimcilerce gerçekleştirilen eğitimin uzun süredir bir parçasını oluşturmaktadır. Başkan Carter insan hakları üzerine nutuk çekerken, onun emrindekiler, kendilerine yurtseverleri yok etme gibi insanlık dışı bir hak «verilmiş» olan acımasız sadistler yetiştiriyorlar. Bu kursları izleyenler arasında, bu tür bir eğitimi protesto edenlerin sayısı epeycedir.

Bu faşistleştirme yönelimi nasıl olanaklı hale gelmiştir? Bunun birinci nedeni, Latin Amerika'nın ABD finans oligarşisi tarafından sömürülmesidir. (2) Bu ülkelerin ekonomisini denetlemeye, emekçilerini sömürmeye ve ulusal zenginliklerini talan etmeye yardımcı olan yöntemler sürekli yetkinleşiyor. Esas olarak parasal yollardan yararlanılıyor. Nelson Rockefeller gibi tanınmış bir bankacının, Uruguay ve Şili'de diktatörlük kurmak için ve Nikaragua halkının devirdiği cinsten diktatörlükleri ayakta tutabilmek için, Latin Amerika'nın silâhlı kuvvetlerine yapılan yardımı «haklı gösteren» bir rapor yazması hiç de raslantı değildir.

Pinoçet rejiminin ekonomik politikasının ayırdedici yanı, ticaret dengesinin sürekli açık vererek dış borçlanmanın hızla artışıdır. Şili'nin dışsatımları, dışalımının ancak % 90'ını karşılamaktadır. Üstelik, rejim, üç yıl içinde dışsatımlardan sağlanan gelirlerin tümüne eşit miktarda bir dış

(2) Kitaplar, gazeteler, dergiler yayımlamak için tonlarca kağıt harcanmasının tek bir amacı vardır: Kuzey Amerikan emperyalizminin anakaradaki varlığını «ahlaksal» ve hatta «insancıl» açıdan haklı göstermek; ve aynı zamanda anti-emperyalist güçlerin saygınlığını zedelemek. Sorunun temelinde, Kuzey Amerikan çokuluslu şirketlerinin ve onların bankalarının ülkelerimizi boyunduruk altında tutmak için hiçbir şey esirgememeleri yatmaktadır.

borcu – bu borç GSMH'nın yaklaşık % 70'ine eşittir – amorti etmek için, dışsatım gelirlerinin her yıl % 50'sini ayırmak zorundadır.

Şili'ye giren yabancı sermaye miktarı o denli büyük boyutlara ulaşmıştır ki, diktatörlüğe cömertçe verilen faiz oranları çok yüksek krediler kesildiği takdirde Şili ekonomisi çöküntüye uğrayacaktır. 1978'de bu kredilerin tutarı, dışsatımların değerinin % 92'sine, GSMH'nın yaklaşık % 21'ine ve iç yatırımların toplam tutarının yaklaşık iki katına varmıştır.

Faşizm, Şili ekonomisini çokuluslu büyük bankalara tam bağımlı hale sokmuş, yatırımlar konusunda onların «iyi niyeti»ne kalmıştır. Dış finansmanın büyük bir bölümü geçmiş borçların ödenmesinde kullanılmaktadır. Bu nedenle diktatörlüğün tüm sistemi emperyalist bankerlerin elindedir. Pinoçet'in işlediği cinayetler şu sonucu sağlıyor: Dış borçların ödenmesi ya da kâr olarak Şili'den gelen paralar ABD'ne, FAC'ne ve öteki emperyalist metropollere gidiyor. Eğer Pinoçet barbar ekonomik politikasını sürdürme olanağına sahipse, bunun nedeni, Kuzey Amerikalı bankacıların kendisine istediği bütün kredileri vermeye hazır olması, Carter yönetimi ve onun Trilateral Komisyon'daki ortaklarının kendisine gönüllü olarak sundukları kolaylıklardan ve güvencelerden yararlanmasıdır.

Şili'nin içinde bulunduğu bağımlılık, ekonomik yaşamın tüm alanlarına uzanmaktadır. Dışalımın 1,4'ü ABD'den geliyor. Dışalımın yarıdan çoğu, – üçüncü ülkelerden geçenler de içinde – Kuzey Amerikan çokuluslu şirketlerinin şubeleri aracılığıyla gerçekleştiriliyor. Her ne denli faşizm bir bütün olarak bakır sanayiini ulusallıktan arındırmaya cüret edemiyorsa da, emperyalizm, sözleşmeler yoluyla birtakım maden yataklarını elde etmeyi ve metalin ticari meta haline getirilmesini başardı.

Rockefeller finans grubu Pinoçet'in büyük patronudur. Bir yandan bu grup, esas ortak olarak ya da en azından faşist rejimi içerden denetim altında tutan yerli finans oligarşisinin (Javier Vial, Cruzat-Larrain, Edwards, Matte-Alessandri, ve diğerleri) belli başlı kollarına sayısız bağlarla bağlanmış olan bir ortak olarak değerlendiriliyor. Öte yandan, Rockefeller grubunun bir parçası olan Chase Manhattan Bank ve Chermical Bank, diktatörlüğün alacaklılar listesinde ön sırayı tutuyorlar. Ayrıca diktatörlük, Rockefeller grubunun ve onun petrol tekeli olan Exxon'un (Esso bu tekelin Şili'deki şubesidir) tüm yönergelerine boyun eğerek, enerji alanında Şili'nin ulusal çıkarlarını onursuz biçimde satmıştır.

Rockefeller grubu, Salvador Allende hükümetine sonsuz bir kin duyuyordu. Olası anti-emperyalist önlemlerden sakınmak için, 1970 başkanlık seçimleri öncesinde, Şili'ye bir sözleşme kabul ettirmiştir. Sözleşmeye göre, Rockefeller grubu, beş yıl için ülkemize petrol satacaktı. Verilen petrolün fiyatı ve kalitesi sözleşmede özel olarak belirlenmişti. Ne ki, Arap ülkeleriyle çatışmanın ardından dünya pazarlarında petrolün fiyatı öyle yük-

Rockefeller grubu kendi tuzağına düştü. Halk Birliği hükümeti e hükümlerine gereken saygıyı gösterdi he ver türlü değişikliği . Böylece, yeni koşullarda görülmedik ölçüde düşük bir fiyat elde lduk. Rockefeller grubu sözleşmeyi feshetmek istedi ama, Kuzey n ürünlerine ambargo koymak da içinde, en enerjik önlemleri nızı bildirdik. Rockefeller geri çekilmek zorunda kalınca, darbe yapanlarla ilişkiye geçti.

meyi feshetmek, erke geldikten sonra Pinoçet'in aldığı ilk önlem- ciri oldu. O gün bu gündür, diktatörlük petrolü yeni fiyat üzerin- n alarak, Rockefeller grubuna yüzmilyonlarca dolar kazandırmak- e ki hepsi bu değil. Kömür madenleri kapatıldı, yakacak fiyatları bırakıldı. La Disputada de Las Condes bakır madeninin Exxon şir- rırakılması diktatörlüğün aldığı en utanç verici önlemlerden biridir. kalitede bakır üreten (yılda 6 milyon ton) bu işletmenin tesisat ırı 220 milyon doları bulmuştu. Oldukça avantajlı bir yerde bulu- den, iyi düzenlenmiş yollarla ülkenin başlıca limanlarına bağlanı- zelgelelim işletme 175 milyon dolara satıldı. Ayrıca Exxon, işlet- alk Birliği hükümetince ulusallaştırılmış olan Andina ve El Teniente erine dek genişletme hakkını elde etti.

gazeteler ve emperyalist propaganda, boşuna çaba harcıyorlar, merikan emperyalizminin Pinoçet'in patronu olduğu gerçeğini hiç- irtbas edemeyecektir.

et ile Carter arasındaki ilişkiler kimileri için pek belirgin görün- ABD halkının içten duygularını ve ABD'nin değişik çevrelerini nına gösterdikleri dayanışmanın, Washington'un çok daha farklı itikasıyla eş tutulduğu ender değildir.

sini insan haklarının uzlaşmaz savunucusu ilân eden başkan Car- solitikayı kamufle etmeye büyük özen gösteriyor. Ne var ki, İran'da Nikaragua'da Somoza diktatörlüklerini ayakta tutmak için yaptığı ır, bu politikanın gerçek niteliğini açığa vurmuştur.

rika propaganda araçlarıyla yansıtılan bu manevralarla Carter, akları kampanyasını sosyalist ülkelere karşı bir kampanyaya dö- eye uğraştı. Şilililerin bu konuda söyleyecekleri çok şey var. Car- linoçet birbirlerinin karşıtı kişiler değildirlir. Santiago tiranı açı- ok yararlı geçen Washington'daki dostluk karşılaşmasını bu arada mak yeterlidir. Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluğun öteki ülke- halkıyla tutarlı ve kararlı bir dayanışma politikası uygulular, ükle diplomatik ilişkileri keserek faşizm karşısında uzlaşmaz tavır Birleşmiş Milletler ve öteki uluslararası örgütlerde faşist rejimi kınarlarken; onlar, Washington'da biraraya geliyorlardı. Sosyalist e Şili demokratik güçleri için büyük kampanyalar düzenlendi. Sov-

yetler Birliği, 16 Aralık 1966'da, BM Genel Kurulu'nca kabul edilen ekonomik, toplumsal ve kültürel haklar Uluslararası Pakti'nin girişimlerinden biri olarak, bu anlaşmanın ve sivil politik haklar Uluslararası Pakti'nin hükümlerini özenle uygulamaktadır. Buna karşılık ABD, insan haklarını hukuksal olarak onaylayan bu belgeleri hiçbir zaman imzalamamıştır. Halkların gerçek egemenliğini ve haklarını savunmayı görev kabul eden Sovyetler Birliği, başkan Allende hükümetine karşı çıkan ve şimdi insan hakları üzerine laf ebeliği yapan emperyalist organların canice davranışlarını açığa vurdu. Şili'de, özgürlük aşkı belgisinin – bunu artık kimse yutmuyor – ardına saklanan CIA'nın müdahalelerinin ne anlama geldiği çok iyi biliniyor.

Eğer ABD demokratik güçlerinin baskısı ve bu ülkede var olan çelişmeler Pentagon ve ABD hükümetinin Pinoçet lehine yaptığı müdahalelere son verebilseydi; eğer diktatöre yardım etmek için federal maliye sisteminden yararlanan Kuzey Amerikan tekellerinin eylemleri durdurulsaydı, bu kuşkusuz halkımız tarafından gereği gibi değerlendirilecekti. İşte bu nedenledir ki Carter'ın yaydığı düşler çok tehlikelidir.

Carter'ın iki yüzlü tutumu, Latin Amerika ülkelerinin ekonomisi ve toplumunun bağımlı yapılarının geçirdiği bunalımın şiddetlenmesine karşı koymak için manevra yapma zorunluğuyla açıklanır. Anakara'nın işçi sınıfı, toplumsal savaşlarda giderek etkin bir yer alan önemli bir güç haline gelmiştir. Emperyalistler, kapitalizmin para bunalımının ve dört-nala giden enflasyonun sonuçlarını Latin Amerika halklarının sırtına yükleme girişimlerine karşı duran proletaryanın, orta katmanların, aydınların, köylü yığınlarının ve burjuvazinin önemli bir kesiminin yığınsal direnişleriyle karşılaşılıyorlar.

Uluslararası yumuşama süreci, Latin Amerika'nın ilerici güçlerine yeni açılımlar sundu. Başkan Carter, bir yandan Pinoçet, Duvalier, Stroessner diktatörlüklerini ayakta tutmaya çalışırken, öte yandan bir takım hoş davranışlarla bu süreci yıkabileceğini sanıyorsa, yanıltıyor.

Başkan Carter, Pinoçet'e ve onun türünden diğer yandaşlara kredi verilmesinden yana olduğuunu açıkladığında, Kongre'nin liberal üyelerinin ve ABD kamuoyunun muhalefetiyle karşılaştı. Özgür girişimcilik ilkelerine aykırı olacağı gerekçesiyle, koşullar ne olursa olsun, Kuzey Amerikan bankalarının verilen kredileri sınırlandırmaya kalkışacak olan Kongre'nin kararını kabul edemeyeceğini içtenlikle söyledi.

Kuzey Amerika'nın bugünkü yönetimi, Şili'de sendikal hakların geri verilmesini isteyen uluslararası emekçi örgütlerince alınan Cuntayı boykot kararına karşı çıkan AFL-CIO sendikalarının kimi yöneticilerinin manevralarını destekledi. Şili savunma eski bakanı Orlando Letelier'in Washington'da katlediliş hakkındaki soruşturmanın açılışı sırasında, Carter ve

Pinoçet, ilk başlarda gizlenen bir anlaşma imzaladılar. ABD-hükümeti, bu anlaşma uyarınca Şili'nin eski başkan yardımcısı general Carlos Prats ve karısının Buenos Aires'te öldürülmesi, eski cumhurbaşkanı yardımcısı Bernardo Leighton ve eşine karşı Roma'da düzenlenen suikast ve Paris ve Meksika'da işlenen öteki terörist eylemler gibi, Pinoçet'in üçüncü ülkelerde işlediği cinayetler hakkında bilgi sahibi olduğunu örtbas etmeyi yükümleniyordu.

Şimdiki durumda Latin Amerika'da demokratik hareketin hızlandığı gözleniyor. Sosyalist Küba'nın etkisi ve saygınlığı büyük ölçüde arttı. Onun başarıları halkımızın bilinci üzerinde karşı konulmaz bir çekim merkezi oluyor. Küba Devrimi ve onun yöneticisi Fidel Castro'nun kesin anti-emperyalist politikası tüm anakaranın hayranlığını topluyor. Buna koşut olarak emperyalizm ile Latin Amerika ülkeleri arasındaki çelişkiler giderek ağırlaşıyor. Bu ülkeleri finans metropolle karşı karşıya getiren antagonizma, Kuzey Amerikan sermayesinin yerli sermaye ile işbirliği yaptığı yerlerde bile büyüyor. Durum patlama noktasındadır.

Her gün Latin Amerika'nın tüm köşelerinden cesaret verici haberler alıyoruz. Boliviya'da Demokratik Halk Birliği Cephesi'nin başarıları ve Komünist Partisi'nce kaydedilen ilerlemeler, bu ülkede güçlükle gelişen demokratikleşme sürecine katkıda bulunuyor. Meksika Komünist Partisi, seçimlerde büyük bir etku elde etti. Brezilya'da emekçilerin, öğrencilerin ve geniş demokratik güçlerin savaşımı eşi görülmedik boyutlara vardı. Şili'de çeşitli muhalefet güçleri, eylemlerini büyük ölçüde eşgüdümlü kılmayı başardılar. Nikaragua olaylarından çıkarılan başlıca derslerden biri şu ki, tüm demokrat ve yurtseverlerin geniş birliği muazzam potansiyeller ortaya çıkarıyor. Latin Amerika'da anti-emperyalizm ve anti-faşizm sektörü adım adım aşıyor.

On yıl önce Rockefeller'in raporunda formüle edilen politika bunalım geçiriyor. Bu, Latin Amerika'da emperyalist egemenliğin toplumsal tabanını en aza indirdi. Günümüzde sola doğru bir dönüm noktası görülüyor. Faşizmin kurulduğu yerlerde onu yok etmek, tehlike oluşturduğu yerlerde ise yolu tıkamak başta devrimcilerin ve tüm demokratik güçlerin görevidir.

Tarih Yeniden Yapılamaz

Aleksandr Didusenko

Sovyet Gazeteci

Sayın Yazı Kurulu,

İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcının 40. yıldönümü dolayısıyla, burjuva ve hatta sol basında, Sovyetler Birliği'nin savaştan önceki eylemlerini söz konusu eden yazılar çıktı. Yazılarda öne sürülen savlara bakılırsa, özellikle, 1939 Ağustosunda imzalanan Sovyet-Alman saldırmazlık paktı, SSCB, dünya ve Avrupa tarihinin en talihsiz olayı imiş; bu pakt savaşın başlamasına yol açmış, SSBC ile Almanya arasında nüfuz alanları bölüşümü anlamına geliyormuş.

Ben savaştan sonra doğan kuşaktanım. Komünistlere sempati besleyen birçok yaşlılarım gibi, bu tür savlarda gerçeği yalandan ayırmak benim için kimi zaman güç oluyor. Lütfen, gerçeği görmem için bana yardımcı olunuz.

A. Ribaux
Kanada

Değerli yoldaş,

Savaş dramını yaşamış ve savaşa katılmış olan kuşağı temsil eden bir insan olarak mektubunuzu yanıtlamaya çalışacağım.

Acımasız bir paradoks var: Tarihi yaratanlar geleceği hazırlarken, tarihi yorumlayanlar, günün gereklerine dayanarak geçmişi çoğunlukla yeniden yapmaya ve düzenlemeye çalışırlar. Savaş sonrası yıllarının burjuva tarih bilimi ve propagandası, o günkü çıkarları doğrultusunda, SSCB'nin savaştan önceki politikasına «saldırgan» bir nitelik yükleme, 30'lu yılların sonlarında, Batı Avrupa'nın SSCB tarafından işgal edilmesi tehlikesinin var olduğunu ve SSCB'nin İkinci Dünya Savaşı'nı yakınlaştırdığını kanıtlama çabalarına birçok kez girişmişlerdir. O nedenle biz, yorumlara değil, olgulara, belgelere ve olaylara katılan kişilerin tanıklıklarına başvuracak ve kimin savaşı kışkırttığını, kimin barış için savaşım verdiğini göreceğiz.

Bizim kuşağımız, artan savaş tehdidinin gölgesinde doğdu ve büyüdü. Sovyet erkini ezmeyi amaçlayan müdahalecilerin ve karşıdevrimin şurda-

burda girdiği çabaların kesin yenilgiye uğramasının hemen ardından, Almanya'nın Doğu sınırlarının «yer değiştirmesini» ve SSCB'nin Doğu'dan ve Batı'dan işgal edilmesini öngören planlar hazırlanmaya başlandığı konusunda bilgi sahibi olup olmadığını bilmiyorum. Daha 1919 yılında, Kayzer'in general eskisi M. Hoffmann ve Alman sanayi çevrelerinin temsilcisi A. Rechberg, Almanya, İngiltere ve Fransa'nın Sovyet Rusya'ya karşı ortak bir haclı seferi başlatmaları yönünde bir plan önermişlerdi. (1) Uzakdoğu'da ABD, saldırgan Japonya'yı ekonomik ve politik bakımdan destekliyordu. ABD'ndeki askersel çevrelerin kanısına göre, «Japonya ile Rusya arasında savaş çıkması, her halde en büyük olasılık idi.» (2)

Faşizmin Almanya'da erki ele geçirdiği 30'lu yıllarda, savaş tehlikesi daha da büyüdü. Bir dizi politik ve askersel bağlaşma imzalandı. Bu bağlaşmalarda Almanya ve Japonya, açıktan açığa uluslararası gericiğin anti-sovyetik şok gücü rolünü oynuyorlardı. 1936'da Almanya ile Japonya arasında imzalanan anti-komintern pakt, bu bağlaşmaların en önemlisiydi. Faşist İtalya, Pakt'a 1937'de girecektir.

Burada belirtmek gerekir ki, anti-komünist belgilerin ardına saklanarak, (günümüzde de böyle olmuyor mu?) saldırganlar, en başta ivedi emperyalist hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştılar. 1931'de Japonya Çin'e girdi. 1935'de, Alman faşizmi «plebisit» yoluyla Saar bölgesini Almanya'ya bağladı, ertesi yıl Versay Anlaşması uyarınca askerden arındırılmış olan Ren'in sol kesimine birliklerini soktu, 1938 Mart ayında Avusturya'yı yuttu. Ve son olarak, 1938 Eylülünde, önce Çekoslovakya'yı parçaladı, Sudetler'i kendine bağladı ve Mart 1939'da tüm Bohemya'yı ele geçirdi. 1935'de İtalya, Etyopya'ya saldırdı; 1939'da Arnavutluk ile savaş başladı.

1939'da, Versay sistemi (3) faşistlerce bütünüyle çiğnendi. Öyleyse, bu sistemin başlıca garantörleri olan ABD, İngiltere ve Fransa'nın; Almanya, İtalya ve Japonya'nın sınırsız yayılcılığına son vermek için herhangi bir girişimde bulunup bulunmadıklarını neden sormuyorsunuz? Çünkü bu yayılcılık, aynı zamanda onların emperyalist çıkarlarını, sömürgelerini ve sınırlarını da tehdit ediyordu. Böyle bir tehlikenin varolmadığı söylenebilir mi?

Hayır, doğrudan doğruya böyle bir tehdit vardı. Alman nazi yöneticileri, Almanya'nın belli başlı kapitalist düşmanlarını ezmeyi öngören fetih programını savaşın başlangıcından çok daha önce hazırlamışlardı. Naziler, bu

(1) Albert Norden, «Fälscher», Berlin, 1959, s. 44.

(2) «Pearl Harbor Attack, Hearings before the Joint Committee in Investigation on the Pearl Harbor Attack», Washington, 1946, s. 1402.

(3) Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra galip güçlerce kurulan dünya emperyalist sistemi, Versay sistemi ya da Versay-Washington sistemi olarak adlandırılıyordu. Sistem, savaşın sonunda dünyanın emperyalist yeniden paylaşımını pekiştirmeyi amaçlıyordu.

Ülkelerin ekonomisine elkoymayı, SSCB'ne karşı savaşmanın ve onu yıkmının zorunlu bir koşulu olarak görüyorlardı. Askersel seferlerin sırası bu planla bağlantılı olarak belirlendi: nce Avusturya'nın («otto» planı) sonra Çekoslovakya («Grün» planı) ve Polonya'nın («Weiss» planı) ilhakı; Batıya saldırma («Gelb» planı) ve ensonu Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıya geçme («Ost» ve «Barbarossa» planları).

«Ancak Batı'dan kurtulduktan sonra Rusya ile çatışmaya girmeliyiz» diyordu Hitler 1939'da. (4)

Kabul edersiniz ki, İngiliz, Fransız ve Amerikan hükümetlerinin bu planlar hakkında hiçbir şey bilmediklerine inanmak zordur. Ne ki, başlıca emperyalist güçlerin tüm yöneticilerini birleştiren ortak etmen olarak ve emperyalistlerin çelişen bütün çıkarlarından önde gelen Sovyetler Birliği'ne karşı duyulan derin kin, savaş öncesi durumun belirleyicisiydi.

Onbir yıl önce, Amerikalı tarihi L. Thompson, «En Büyük ihanet-Münih'in bilinmeyen tarihi» (5) başlıklı kitabında, savaştan önce diplomatlık yapan ve Büyük Britanya'nın yönetici çevrelerine sıkı sıkıya bağlı olan Sir Nevile Henderson'un gizli notlarını yayımladı. Bu notların yazarı, daha 1937 yılı başlarında Orta ve Doğu Avrupa'da pangermanizmin durmaksızın yayılarak hızlanışını İngiltere'nin kabul etmeye hazır olmasını gerekli görüyor ve şöyle savlıyordu: Almanlar, «Slavlar'dan daha uygar» ve «İngiltere için potansiyel açıdan daha az tehlikeli» olduklarına göre, Almanya'nın, «Slavlara karşı savaşa hazırlanmasına» engel olmak haksızlık olacakmış.

Aynı Henderson, ertesi yıl, Berlin'e büyükelçi olarak atandığında, Hitler'le yaptığı bir görüşme sırasında, Britanya hükümetinin Avrupa'da Almanya lehine yapılacak değişiklikleri onayladığını söylüyordu. Başka bir Batılı tarihi, B. Liddel Hart'ın yazdığı gibi, bu açıklama, Hitler'e «Drang nach Osten» yolunda yeşil ışık yaktı. (6)

Burjuva basını da efendilerinin özlemlerini gizlemiyordu: İngiliz gazetesi «New Statesman and Nation», rneğin şöyle yazıyordu: «Eğer Almanya'yı Batı'ya değil, Doğu'ya saldırmaya ikna edebilirsek, kendimizi hem Bolşevizme ve hem de savaşa karşı güven altına almış oluruz.» (7)

O halde, Sovyet hükümeti bu koşullarda ne yaptı? Faşist saldırının nesnel olarak İngiltere, Fransa ve ABD'nin çıkarlarını da tehdit ettiğini göz-

(4) ok gizli! Yalnız kumandan için!» den alınmıştır. Moskova, 1967, s. 78 (Rusça).

(5) L. Thompson, «The Greatest Tresson. The Untold Story of Munich.» New York, 1968.

(6) B. Liddel Hart, «History of the Second World War», Londra, 1971, s. 8, 9.

(7) «New Statesman and Nation», Sayı 422, 25 Mart 1939.

önüne alan Sovyet hükümeti, saldırgana karşı ortak bir yanıt vermek konusunda anlaşmak, SSCB ve Batı'lı devletlerin birleşik gücüyle ona karşıkoymak için elinden gelen gayreti gösterdi. Ne yazık ki bu tür girişimler kapitalist ülkelerin temsilcilerince her defasında geri çevrildi. İşte bazı olgular:

1933'de, SSCB'nin önerisi üzerine saldırı tanımını belirleyen bir sözleşme kabul edildi. Estonya, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Türkiye, İran, Afganistan, Çekoslovakya, Yugoslavya ve Finlandiya, SSCB'ne birlikte sözleşmeyi imzaladılar. Ne ki, kapitalist dünyanın başlıca güçleri olan İngiltere, Fransa, ABD, Almanya, Japonya sözleşmeye katılmayı reddettiler.

1933 ve 1934'te, Sovyet hükümetinin girişimiyle, Doğu Paktı adıyla anılan Avrupa'da kollektif güvenlik üstüne bir anlaşma bağlamayı amaçlayan görüşmeler başladı. «Üçüncü Rayh» hükümeti ve Polonya gericiliğiyle birlik olan Britanya hükümeti, görüşmelerin kesilmesine neden oldu.

Mayıs 1935'de, SSCB, Fransa ve Çekoslovakya ile, karşılıklı yardım anlaşmaları imzalandı. Bununla birlikte, İngiliz hükümetinden destek gören Fransız hükümeti, bu anlaşmayı askersel bir sözleşmeyle tamamlamayı reddedince, anlaşmaların önemi kalmadı. Oysa bu sözleşme, saldırının kurbanlarına yapılacak askersel yardım konusundaki somut önlemleri belirleyecekti. ⁽⁸⁾ Bu konuda, o dönemin SSCB Dışişleri Halk Komiseri Maksim Litvinov, şöyle belirtiyordu: «Güvenliğimiz, önceden olduğu gibi yalnızca Kızıl Ordu'nun elindedir.» ⁽⁹⁾

Eylül 1936'da M. Litvinov, Cemiyeti Akvam'ı, barışı korumakla görevli bir devletler bloku biçimine dönüştürmeyi ve karşılıklı savunma ve karşılıklı yardım hedefi çerçevesinde birleşmeyi önerdi. Gelgelelim, İngiltere ve Fransa'nın tutumu, Cemiyeti Akvam'ın barışı savunmasına engel oldu.

Sonul, 1938 Nisan-Eylül arası, Sovyet yönetimi Hitler'in Çekoslovakya'ya

(8) Üstelik, Sovyet-Çekoslovak paktının metnine, Çekoslovakya yönünden anlaşmanın etkisini azaltan bir madde sokulmuştu. Bu maddeye göre, Sovyetler Birliği, ancak Çekoslovakya'ya Fransa'dan yardım gelmesi durumunda ona yardım edebilecekti. Ülkenin gerici çevrelerinin baskısı altında, Çekoslovak hükümeti, bu maddeyi anlaşmaya sokmak zorunda kalmıştı. Dışişleri bakanı Benes'in talimatı üzerine, bakan yardımcısı Krofta'nın Berlin'e gönderdiği telgraf bunu kanıtlıyor. Telgrafta özellikle şöyle deniyor: «Bu anlaşma, politikamızı Batı'dan Doğu'ya doğru değiştirmek istediğimiz anlamına gelmez. Batı Avrupa'ya dahil olmakla birlikte, kendimizi tek yönlü olarak Rusya'ya bağlamak istemiyoruz.» Başka deyişle, Çekoslovak hükümeti, burjuva Çekoslovakya'nın saldırgana karşı Sovyetler Birliği'yle omuz omuza yürüttüğü savaşımın devrimci bir niteliğe bürünmesinden ve burjuvazinin egemenliğini tehlikeye atmaktan korkuyordu.

(9) SSCB Dış politika arşivi. Sayı 05, dosya 112, s. 180–181 (Rusça).

saldırısının önüne geçmek için ortaklaşa önlemler alınması yolundaki birçok önerilerde bulundu. Fransa'nın yardıma gelmeyip Çekoslovakya'nın kendi kendini savunması durumunda bile, ona yardım etmeye hazır olduğunu açıkladı. Ne ki, 29–30 Eylül'de, Chamberlain ve Daladier – İngiliz ve Fransız Başbakanları – Münih'te faşist yöneticilerle biraraya geldiler ve utanç verici bir biçimde Çekoslovakya'ya ihanet ederek, saldırganla anlaştılar. Fransız-İngiliz baskısına boyun eğen Çekoslovak burjuva hükümeti de, teslim bayrağını çekti.

1939'da dünyadaki durum son derece gergindi. Karakuvvetlerini 1932 yılına oranla 10 kat artıran (birlik sayısı 10'dan 103'e ulaşmıştı); İngiltere, Fransa ve ABD'nin doğrudan yardımıyla, deniz ve hava kuvvetlerini yeniden oluşturan Hitler, ensonu büyük bir savaşa hazır olduğunu saklamıyordu. Batılı güçlerin yürüttüğü «karışmama» ve «uzlaşma» politikası, Avrupa'da bir kolektif güvenlik sistemi kurmayı öneren Sovyet planının reddedilmesi, Münih'te Hitler'in ultimatomu karşısında teslim olmuş – bu diktanın koşullarını kabul etmek için askersel bakımdan hiçbir neden bulunmadığı halde – faşist ülkelerin iştahını kabarttı; onlara kolayca başarı elde edecekleri umudunu verdi. Hitler açık açık şöyle diyordu: «Münih'te tanıdığım kişiler, bir dünya savaşını kazanamayacaklar.»⁽¹⁰⁾

Bu durumda Sovyet diplomasisi, Avrupa'da azami çabayı harcadı. 1939 yılı ilkbahar-yaz arası dönemi kapsayan diplomatik belgeler, SSCB'nin kolektif güvenlik uğrunda yürüttüğü savaşımı bir ayna gibi yansıtır.

Mart 1939'da ŞBK (B) 18. Kongresi'nde, SSCB'nin bütün ülkelerle ticari ilişkileri güçlendirme ve barış politikasını gelecekte de sürdüreceği belirtildi.⁽¹¹⁾ 18 Mart'ta, Kongre çalışmalarını henüz sürdürürken, Sovyet hükümeti, saldırganlara karşı koymak için gerekli önlemleri hazırlamak amacıyla SSCB, İngiltere, Fransa, Polonya, Romanya ve Türkiye'nin temsilcilerinden oluşan bir konferans toplamayı önerdi. Ne ki, İngiltere Başbakanı Neville Chamberlain ve Dışişleri Bakanı Lord Halifax öneriyi reddettiler. Fransız hükümeti ise yanıt bile vermedi.⁽¹²⁾

17 Nisan 1939'da Sovyet hükümeti, Almanya'dan gelecek saldırıların önüne geçme amacını taşıyan ayrıntılı bir İngiliz-Fransız-Sovyet işbirliği programı önerdi. Program, saldırı durumunda, SSCB, İngiltere ve Fransa arasında karşılıklı yardım anlaşması imzalanmasını ve aynı zamanda bu üç güç arasında daha zayıf bir dizi Avrupa ülkesinin güvenliğini güven-

⁽¹⁰⁾ F. Halder, «Savaş Gazetesi», c. 1, Moskova, 1968, s. 38 (Rusça baskı).

⁽¹¹⁾ «Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin (Bolşevik) 18. Kongresi. Stenografik Tutanak», Moskova, 1939, s. 15. (Rusça).

⁽¹²⁾ «SSCB, İngiltere ve Fransa arasında yapılan Moskova Görüşmeleri 1939», «International Affairs», Sayı 7, 1969.

celeyen bir anlaşma ve buna uygun bir askersel sözleşme imzalanmasını öngörüyordu. ⁽¹³⁾

Söylemeye gerek yok ki Sovyet hükümeti, SSCB, İngiltere ve Fransa arasındaki bu anlaşmayı imzalarken yükümlülükleri eşit ve karşılıklı olmaya dayandırma ilkesinden yola çıkıyordu.

Sovyet önerilerinin incelenmesi sırasında, İngiliz Bakanlar Kurulu üyeleri, askersel planda bu önerilerin İngiltere açısından bir anlam taşıyabileceğini, ama «politik nedenlerle» kabul edilemeyeceğini teslim ettiler. ⁽¹⁴⁾

Dahası, İngiltere, Fransa ve SSCB arasında bir anlaşma imzalanmasının İngiliz-Alman ilişkileri ⁽¹⁵⁾ üstünde olumsuz bir etki yapacağı ve İngiliz hükümetini temel hedefi olan Almanya ile anlaşmaktan alakoyacağı belirtildi. Büyük Britanya Dışişleri Bakanlığı Kuzey Bölümü'nün yöneticisi Laurence Collier, bu tutumu karakterize ederken şöyle belirtiyordu: İngiliz hükümeti, «Rusya'nın zararına, Almanya'ya, Doğu'ya saldırma olanağını vermek istiyordu ...» ⁽¹⁶⁾

Bu nedenle, görüşme fikrini doğrudan doğruya reddetmeksizin – ki bu, kamuoyunda büyük bir hoşnutsuzluğa yolaçabilirdi – İngiliz ve Fransız hükümetleri, kuşkusuz kabul edilemeyecek nitelikte karşı öneriler sundular. Bu önerilere göre Polonya, Romanya, Türkiye, Yunanistan ve Belçika'ya, İngiltere ve Fransa tarafından verilen güvencelere dayanarak, SSCB, savaşta girmeleri durumunda dolaysız bir yardımda bulunmakla yükümlü kılınırken; Fransa ve İngiltere, Almanya'nın Baltık Cumhuriyetleri'ne – ki bu ülkelerin güvenliğini garantilemeyi reddediyorlardı – saldırması durumunda, SSCB'ne karşı kendilerini yükümlü görmüyorlardı.

Bu konuda, SSCB Dışişleri Halk Komiserliği, İngiltere ve Fransa'nın konumunu şöyle değerlendiriyordu: «İngilizler ve Fransızlar, bizden çok yönlü ve karşılıksız bir yardım isterken, aynı yardımı bize yapmayı reddediyorlar.» ⁽¹⁷⁾

1939 Ağustosunda Moskova'da yapılan askersel misyonlar arasındaki görüşmeler sırasında bu durum özellikle gözle görülür bir hale geldi. Sovyet hükümeti, delegasyonun başkanlığına SSCB Savunma Halk Komiseri K. Vorosilov'u atadığı halde; İngiliz ve Fransız askersel heyetleri, anlaşma imzalama yetkisi bulunmayan, ikinci derecede kişiler tarafından yönetiliyordu.

İngiliz heyetine verilen yönergede, Britanya hükümetinin hiçbir somut

⁽¹³⁾ Agy.

⁽¹⁴⁾ «Public Record Office», 27/624, s. 298, 299, 302.

⁽¹⁵⁾ Agy., 23/99, s. 58–61.

⁽¹⁶⁾ G. Niedhart, «Großbritannien und die Sowjetunion 1934–1939», Münih, 1972, s. 411.

⁽¹⁷⁾ «SSCB Dış Politika Tarihi.» I. Bölüm, Moskova 1966, s. 332 (Rusça).

yükümlülüğe girmek istemediği ve SSCB ile askersel bir anlaşma imzalanması konusunda olabildiğince genel formüllerle yetinmek gerektiği açıkça yazılmıştı. ⁽¹⁸⁾

Bu görüşmeler boyunca Sovyet tarafı, SSCB, İngiltere ve Fransa'nın ortak eylemleriyle ilgili olarak üç ayrı somut askersel plan önerdi. Bu planlara uygun olarak SSCB, 120 piyade ve 16 süvari birliği, orta ve yüksek kalibreli 5.000 adet top, 9–10 bin tank, 5.500 kadar savaş uçağı vermeye hazırdı. ⁽¹⁹⁾ Gerçi Polonya ve Romanya, Hitlerci Wehrmacht'la savaşmalarına olanak tanımak amacıyla, Sovyet birliklerinin kendi topraklarının kimi bölgelerinden geçmesini kabul edeceklerdi. Fransız ve İngiliz askersel temsilciler bunun önemini çok iyi anlıyorlardı. Hitler'in Polonya'ya saldırısından iki hafta önce Britanya silâhlı kuvvetlerinin komutanları şöyle yazıyorlardı: «Bizim düşüncemize göre, şimdi artık yarım yamalak önlemlerle yetinmek zamanı geçmiştir ve Polonya ve Romanya'yı kendi topraklarında Sovyet güçlerinden yararlanmaya özendirmek yolunda her türlü çabayı harcamak zorunludur. . . . Bütünıyla açıktır ki, Rusya'dan etkili ve çabuk yardım gelmezse, Polonyalılar bir Alman saldırısına karşı ancak çok kısa bir süre direnirler. . . . Rusya ile anlaşma imzalanması bizim için savaş önleminin en iyi yoludur . . . » ⁽²⁰⁾

Bununla birlikte, ne İngiliz, ne de Fransız hükümeti konumlarını değiştirmek niyetinde değillerdi. Moskova'daki İngiliz askersel ataşesi Firebrace'in söylediği gibi, düşünceleri şu yöneydi: Kendileri, Polonya'ya yardım göndermek zorunda kalsalar bile, «üstün kuvvetlerle Polonya'ya saldıran Almanya bir ya da iki ay içinde onu ele geçirecektir. Öyleyse, savaşın başlamasından hemen sonra Alman birlikleri Sovyet sınırına varacaklardır. Sonra kuşkusuz, Almanya, Batı'lı güçlere, kendisine Doğu'ya saldırma serbestisini bırakmaları koşuluyla ayrı bir barış önerecektir.» ⁽²¹⁾

1939 yaz ayları süresince, İngiltere ve Fransa'nın SSCB'yle yürüttükleri görüşmelerin temeli işte bu plan ve hedeflerden oluşuyordu. Bunca yıl sonra da olsa, bunlarda dürüstlükten ve soyluluktan eser kalmadığını siz de kabul edersiniz.

Daha bitmedi. Kabul etmek zorundayız ki, Sovyet hükümeti görüşmeler sırasında, ortakları karşısında hiçbir ard niyet taşımaksızın, anlayışla hareket etti. 4 Ağustos 1939'da Berlin'e gönderdiği raporunda, Almanya'nın Moskova büyükelçisi Schulenburg şu olguya işaret ediyor: Sovyet hükü-

⁽¹⁸⁾ «Documents on British Foreign Policy», c. 4, Londra, 1953, s. 763–764.

⁽¹⁹⁾ S. Birliği'nin Büyük Anayurt Savaşının Tarihi. 1941–1945», c. 1, Moskova, 1960, s. 169. (Rusça).

⁽²⁰⁾ S. Aster, «1939. The Making of the Second World War», Londra, 1973, s. 305–306.

⁽²¹⁾ «SSCB'nin Almanya büyükelçisi Schulenburg'un 11 Ağustos 1939 tarihli telgrafı», «Akten zur Deutschen auswärtigen Politik 1918–1945», c. 7, Baden-Baden, 1956, s. 22.

meti, «İngiltere ve Fransa ile bir anlaşma imzalamaya kesin kararlıdır.»⁽²²⁾

Buna karşılık, İngiliz ve Fransız hükümetleri, bir yandan Moskova görüşmelerini sürdürürken, öte yandan Hitler'in temsilcileriyle nüfuz alanları paylaşımı ve aralarındaki anlaşmazlığı Sovyetler Birliği zararına çözümleme konusunu gizliye pazarlık ediyorlardı. Savaşın yıllar sonra Sovyet gazeteci L. Bezymenski, Alman tarafında bu görüşmelere katılan bazı kişilerin tanıklıklarını yayımladı. Bunlardan biri olan Ribbentrop'un vekili F. Hesse, 1935–1939 arasında Chamberlain'in yakın arkadaşı ve danışmanı H. Wilson ile ilişki kurmuştu. Hesse, Nazi yönetiminin 1939'un başlarındaki düşüncelerini şöyle açıklıyordu: «O dönemde Hitler'in düşündüğü politika, Sovyet Rusya'ya karşı büyük bir Avrupa birliği kurmaktır. O, bu koalisyona yalnızca İtalya ve Japonya'yı değil, İngiltere ve Fransa'yı da katabileceğini umuyordu. Bu özel koalisyonu «gizli Avrupa antantı» olarak adlandırıyordu.»⁽²³⁾

Tek kelimeyle, öyle bir durum ortaya çıkmıştı ki, Sovyetler Birliği, aynı anda iki cepheden savaş tehdidi altında kalmıştı: Batı'da emperyalizmin «Kutsal Bağlaşma»sına karşı; ve Doğu'da Japonya'ya karşı. Bu arada Doğu'da savaş fiilen başlamıştı. Mayıs 1939'da Japon birlikleri Moğolistan Halk Cumhuriyeti'ne girdi ve MHC silâhlı kuvvetlerine ve Sovyet-Moğol karşılıklı yardım anlaşması uyarınca onlara yardıma gelen Kızıl Ordu birliklerine karşı askersel eylemlere başladı. Japon hükümetiyle «Arita-Krieg» anlaşmasını bağlayan İngiltere ise MHC ve SSCB'ne karşı Japon saldırısına pratik olarak diplomatik destek sağlıyordu. Doğrusu, Ağustos 1939'da, İngiltere ve Fransa ile sağlam bir askersel anlaşma imzalamaya belbağlamanın olanaksızlaşmasıyla, SSCB'nin içine düştüğü tehlikeli durum bugün daha iyi görülüyor.

Bu bağlamda ve bu her namuslu insan için açıktır ki, Sovyet hükümeti, ülkenin güvenliğini sağlamak için başka yollar aramak zorunda kaldı. Bu nedenle Almanya'ya bir saldırmazlık paktı imzalamayı önerdi. Bu zoraki bir girişimdi; ama herşeye karşın, Moskova'daki İngiliz-Fransız-Sovyet görüşmelerinin kesilmesinden sonra olanaklı olan en iyi çıkış yolu idi.

Salırmazlık paktı, Almanya ile «nüfuz alanları paylaşımı» anlamına gelmiyordu. SSCB başka ülkeler karşısında çıkarıcı amaçlar gözetmiyordu. Moskova görüşmelerine ilişkin olarak Hitler'e verdiği raporunda Ribbentrop, Avrupa egemenliği üzerinde anlaşmak konusunda Stalin'e yapılan öneriye, O'nun şöyle bir tepki gösterdiğini anlatıyordu: «Biz, komşunun tavuğuna kış demek' niyetinde değiliz, biz kendi işlerimizle uğraşıyoruz.»⁽²⁴⁾

⁽²²⁾ «Akten zur Deutschen auswärtigen Politik 1918–1945», c. 6, s. 893.

⁽²³⁾ «Yeni Zamanlar», Sayı 30, 1979.

⁽²⁴⁾ «Rude Pravo», 5 Eylül 1969.

Sovyet hükümeti, Çekoslovakya'nın yok edilmesi, Klaipeda bölgesi ve Avusturya'nın ele geçirilmesi gibi saldırı eylemlerinin yasal olarak tanınması yolunda Alman tarafınca yapılan öneriyi reddetti. Bu anlaşmayı imzaladıktan sonra SSCB, önceden olduğu gibi yine kararlı biçimde Alman saldırısının kurbanı olan halklara destek olmaya devam etti.

Evet, kuşku yok ki, Alman-Sovyet saldırmazlık paktının imzalanması başlangıçta komünistler ve anti-faşistler arasında belli bir karışıklığa yol açtı. O zamanlar birçok kimse uluslararası durumun karmaşıklığını, İngiltere ve Fransa'nın ikili oynadığını, Sovyet hükümetini bu girişime zorlayan nedenleri göremiyordu. Almanya ile bu anlaşmayı imzaladıktan sonra Sovyet hükümetinin bir Alman saldırısı tehlikesini büsbütün gözardı etmediğini çok az kimse biliyordu. ⁽²⁵⁾ Ve en önemlisi, anlaşmanın emperyalist gericiğin amaçlarını boşa çıkardığını hemen anlayanların sayısı çok azdı. Savaş, emperyalistlerin istediği gibi başlamadı. Onlar, Sovyetler Birliği'ne ⁽²⁶⁾ karşı olan bir savaş istiyorlardı ama savaş kapitalist dünyanın kendi içinde, iki emperyalist blok arasında patlak verdi. Hitlerci Almanya'nın SSCB'ne saldırmasından sonra, bir anti-faşist koalisyonun oluşması için koşullar biraraya geldi. İngiltere, Fransa ve ABD, Sovyetler Birliği'yle birleşmek zorunda kaldılar. Anti-faşist koalisyonun Almanya, Japonya ve İtalya üstündeki etkisi, SSCB'nin bu utkuya belirleyici katkısı, savaş yıllarında komünistlerin gösterdiği cesaret, bir dizi ülkede sosyalist ve demokratik halk devrimlerin etkisine olanak açan koşullar yarattı ve komünist hareketin etkisini ve otoritesini pekiştirdi.

Şöyle bir soru sorulabilir: 1939'da Almanya neden SSCB ile bir saldırmazlık anlaşması imzalamak istiyordu? Bunun birçok nedenleri olabilir? İlkın, «üçüncü Rayh» yöneticileri, o dönemde SSCB'ne karşı bir saldırıya girişmenin taşıdığı güçlüklerin bilincindeydiler ve Rusya'ya karşı girilecek savaşlar konusunda Almanya'yı uyaran Bismarck'ın öğütlerini unutmamışlardı. İkincisi, kendi halklarının tepkisinden çekiniyorlardı. Çünkü henüz o dönemde Alman halkının bilinci, Hitler'e yenilmez ve sarsılmaz bir şef imgesini sağlayan Batı'da kolayca kazanılan askersel başarılarla zehirlenmiş değildi. Son olarak ve belki de en önemlisi, 1941'de, Sovyetler Birliği ile Almanya arasındaki güçler oranında kendilerine geçici bir avantaj sağlayan tüm anakaranın kaynaklarına henüz sahip bulunmuyorlardı.

⁽²⁵⁾ Sovyet mareşali G. Jukov, Kiev askersel bölgesi komutanı ve daha sonra Genel Kurmay Başkanı olarak, Stalin'in ağızından hiçbir zaman «salırmazlık paktına ilişkin yatıştırıcı sözler duymadığını» anlatıyor (G. Jukov, «Anılar ve Düşünceler», Moskova, 1969, s. 236 – Rusça).

⁽²⁶⁾ Gerçek şu ki, 1939–1941'ta Almanya ile savaş halindeyken İngiliz ve Fransız politikacıları ve generalleri, SSCB'ne karşı savaş planlarını ve bu arada Bakü'nün ve Sovyetler Birliği'nin güneyindeki öteki petrol bölgelerinin bombalanması gibi somut hareket planlarını incelemeye devam ediyorlardı. Bu, anti-sovyetik planların ne denli ciddi olduğunu gösteriyor.

Ote yandan, 23 Ağustos 1939'da imzalanan anlaşmanın sağladığı erteleme, SSCB'ne yalnız kalmaktan ve Avrupa ve Uzakdoğu'da aynı anda savaşmaktan kaçınmak için yeterli olduğu halde, savaş hazırlıklarını tamamlamak için bu süre az geldi. SSCB'nin sanayi kapasitesi 1941'de faşist Almanya'nın sahip olduğu kapasitenin altındaydı. Hitlerci Almanya'nın SSCB'ne karşı olası saldırısının değerlendirilişinde yapılan hatalar belirleyici bir rol oynadı. (27) SSCB, Avrupa ve dünya tarihi açısından talihsiz bir olay olan Alman-Sovyet saldırmazlık paktının imzalanması her şey demek değildir. Tahrihin trajik olayı 50 milyonu aşkın cana malolan savaşın ta kendisidir. Dünyanın yaşadığı trajedi kapitalist güçlerce yürütülen emperyalist ve bencil sınıf politikasıyla hazırlanmıştır. Oysa, bu güçler, SSCB'ne bağlaşımaya girerek savaşı önleyebilecekken, faşist saldırıganlara hoşnutluk nedeniyle, onları SSCB'ne karşı savaş açmaya özendiren, dünya çapında bir felakete yolverdiler.

Yineliyorum, burjuva tarih bilimiyle karşı karşıya geldiğimizde, şu acımasız paradoksa genellikle rastlarız: Burjuva tarihçiliği, geçmişi çağrıştırtırken, o anlık, ivedi hedef ve çıkarlarına hizmet etmek amacıyla, tarihsel gerçekliği çarpıtmaya çalışır. Ne ki, geçmiş değiştirilemez. Yanıtımda, tarihin dışında atılması olanaksız bir takım olguları anımsattım. Ve siz şimdi bu olgulara dayanarak, eğer tarih, başka bir yol, Hitler, Chamberlain, Daladier ve hempalarının hazırladıkları yolu izlemiş olsaydı, günümüz dünyasının neye benzeyeceğini bir düşünün.

*Kardeşçe selâmlarımla,
Aleksandr Didusenko*

(27) «Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin Ellinci Yıldönümü. SBKP MK Tezleri», Moskova, 1967, s. 19. (Rusça).

1970'lerde Asya Afrika Ülkelerindeki Grev Savaşımı

Asya ve Afrika'nın genç devletlerinde işçi sınıfı hareketi, bu ülkelerin toplumsal ve politik gelişiminin temel bir bileşenidir. Ama bunu, görece kısa bir dönem için de olsa, ancak şimdilerde herhangi bir kayıt koymadan söyleyebiliyoruz. 1950'lerde, hatta 1960'larda, eski sömürge ve yarı sömürge ülkelerin özellikle sınai gelişme alanındaki geriliklerinden ötürü, işçi sınıfı ve hareketi henüz oluşma aşamasındaydı. Gelişmede en geri kalan bazı Tropikal Afrika ülkeleri dışta kalmak koşuluyla, Asya ve Afrika kıtalarında işçi sınıfının güçlenerek, bağımsız bir güç konumuna ulaşması ve eylemlerinin uluslararası işçi sınıfı hareketiyle kaynaşması, daha geçtiğimiz on yıl içinde olmuştur. Bu yüzden, bugün bu yöredeki işçi sınıfı hareketine yön veren genel sınıf savaşımı yasalarından söz etmek tümüyle doğaldır.

İşçi Sınıfı Hareketinin Genel Koşulları

Aynı zamanda bu hareket, Afrika-Asya dünyasına, bu dünyanın çeşitli bölgelerine ve tek tek ülkelere özgü ekonomik, toplumsal ve politik koşulların gözle görülür izlerini üzerinde taşıyor. Bu koşullar çoğu Asya ve Afrika ülkesinde, uzun emperyalist sömürgeci egemenliğinin etkileri ve tarihsel gelişmenin karakterinden kaynaklanır; bu ülkelerin birçoğu politik bağımsızlıklarını kazandıktan sonra kendilerini yenisömürgeci baskı ve sömürü ortamı içinde buldular.

Bu durum, işçi sınıfı hareketine karşı geniş çaplı koğuşturma ve terör girişi başta olmak üzere, sosyal-politik yaşamı «düzene sokma»nın otoriter, anti-demokratik biçimlerinin yerleşmesine neden oldu. Birçok Asya ve Afrika ülkesinde yasalar grevi yasaklar ve grev yapmayı ceza gerektiren bir suç sayar. Örneğin, Mısır'da patlak veren şiddetli halk kaynaşmalarının ardından, Başkan Sedat'ın girişimiyle Ocak 1977'de, grev, toplantı ya da gösteri hareketlerine katılanları ömür boyu zorunlu ağır çalışmaya mahkum eden bir yasa çıkarıldı. Kurtulmuş ülkelerde işçi sınıfı hareketinin gelişimine bazı başka etkenler de ciddi ölçüde sekte vuruyor.

Tüm bunların Afrika-Asya dünyasında işçi sınıfı hareketinin gelişmesini engellediği kuşkusuzdur. Yine de, emekçilerin yakın sınıfsal çıkarları, ayrıca demokratik amaçlar ve toplumsal gelişmeye ilerici bir yön verme uğrındaki savaşımı bütünü bakımından yükseliş halindedir.

(*) Bu yazıyı, SSCB Bilimler Akademisi İşçi Sınıfı Hareketi Enstitüsü'nden bilimadamı V. Martinov, BSS Enformasyon Dairesi'yle işbirliği içinde kaleme almıştır.

Bazı Göstergeler

Ulusal istatistik servislerince yayımlanan ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yıllıklarında özetlenen resmi istatistikler, grev hareketinin ancak yaklaşık olarak, kabataslak bir görünümünü sunuyor. Bu istatistikler, genellikle politik grevleri ve bir günden kısa süren, beş-on kişiden az işçiyi kapsayan işyeri çatışmalarını hesaba katmaz; oysa işçilerin hatırısayılır bir kesimi az sayıda kadrosu bulunan küçük işletmelerde çalışmaktadır. Bu ülkelerin çoğunda işyeri çatışmaları grev ve lokavtlar diye ayrılmıyor.

İş uyuşmazlıklarının sayısal göstergelerini gösteren çizelgede sıralanan ülkelerin çoğunda her işyeri çatışmasında, genellikle 100–200 ücretli işçi yeralıyor. Ama 1970'lerin işçi sınıfı savaşı binlerce işçiyi kapsayan grevler yaşadı. Örneğin Mısır'da 1975 yılındaki her işyeri çatışmasına ortalama 5.000; 6.000 ve daha fazla işçi katıldı.

Grevler ve Gelişme Doğrultusu

Öteki savaşım biçimleri gibi, grev hareketinin boyutları ve dinamiği işçi sınıfının gücüne ve örgütlülüğüne, aynı zamanda sözkonusu ülkedeki politik rejimin karakteri ve doğrultusuna bağlıdır. Sosyalist yönelimli ülkelerde proletaryanın grev savaşının boyutları çoğunlukla kapitalist yönelimli ülkelerdekinden çok daha küçüktür. Bunun esas nedeni, devrimci-demokratik yönetimin politikasının geniş ölçüde emekçi yığınların nesnel çıkarlarıyla uyumasıdır.

Toplumsal gelişmenin kapitalizm yönünde olduğu yerlerde grev hareketinin dürtüleri dolayısıyla da grev hareketinin kendisi çok daha geniştir. Buralarda savaş, işçi sınıfının geleneksel istemleri için (ücret artışı, daha iyi çalışma koşulları, vb.) ve egemen çevrelerin politikasının genel doğrultusuna karşı yürütülüyor. Pratikte bu unsurların ikisi, nesnel olarak, tek yönlü bir bütün oluştururlar. Söylemeden de anlaşılacağı gibi, emekçilerin sınıfsal-politik bilinçleri arttıkça, grevlerin anti-kapitalist doğrultusu daha bir belirginlik kazanıyor.

Canlı Savaşım Sayfaları

Afrika-Asya dünyasında Hindistan işçi sınıfı, grev hareketinin boyutları bakımından ön sırayı tutuyor. Emekçilerin savaşımı son yıllarda özellikle yüksek bir yoğunluk düzeyine ulaşmıştır. Grevlere çoğu kez asker ve polisle şiddetli çatışmalar eşlik ediyor. Örneğin, 1978'de ve 1979'un baş-

1968-1977 DÖNEMİNDE, KİMİ ASYA VE AFRIKA ÜLKELERİNDEKİ İŞ UYUŞMAZLIKLARININ SAYISAL GÖSTERGELERİ
(A – İş uyuşmazlıklarının sayısı; B – Katılan işçi sayısı; C – Yitiren işgünü)

		1968	1971	1973	1975	1977
Mısır:	A	—	90	13	7	5
	B	—	11.425	4.222	40.527	1.042
	C	—	—	4.907	200.528	2.541
Gana:	A	36	79	13	33	61
	B	37.625	41.053	3.917	15.301	47.304
	C	100.017	116.041	3.109	39.410	205.170
Hindistan:	A	2.776	2.752	3.370	1.943	2.653*
	B	166.929	1.615.140	2.545.602	1.143.426	1.876.710*
	C	17.243.679	16.545.636	20.626.253	21.900.931	21.214.281*
Malezya:	A	103	45	66	64	40
	B	31.062	5.311	14.003	12.124	7.783
	C	280.417	20.265	40.866	45.749	73.729
Fas:	A	90	259	462	267	421
	B	29.825	82.027	52.320	35.768	60.433
	C	162.883	589.334	353.499	228.523	375.802
Pakistan:	A	116.576	107.962	126.930	129.385	49.093
	B	417.428	815.211	399.317	798.183	200.865
	C	138	141	229	260	81
Sri Lanka:	A	197	165	448	70	124
	B	77.217	91.619	260.602	19.081	44.874
	C	988.416	568.161	1.179.042	66.476	222.047
Türkiye:	A	54	96	55	113	—
	B	5.259	10.916	12.286	13.848	—
	C	176.448	475.456	677.345	664.576	—
Zambia:	A	206	127	68	78	51
	B	—	14.964	9.892	17.121	9.166
	C	—	18.894	6.453	51.003	15.990

* Tahminen. Kaynak: Çalışma İstatistikleri Yıllığı, 1978, s. 620-621, 624-626, 628.

larında taşımacılık, enerji, kömür, jüt ve başka sanayilerde yığınsal grevler oldu. Batı Bengal'deki jüt fabrikalarında 225.000 işçi altı haftadan uzun bir süre grevde kaldı. 1978 Şubatında 200.000 dolayında tersane işçisinin genel grevi Hindistan'ın en büyük limanlarını 11 gün felç etti. Makamların, işçilerin sosyal-ekonomik istemlerini kabul etmekten başka seçenekleri yoktu.

Hindistan işçi sınıfının grev savaşımının bir özelliği de, etkinliğinin görece yüksek olmasıdır. Örneğin, 1970'lerin ilk yarısında Hindistan'daki işyeri çatışmalarının sonuçları şöyle oldu (toplam çatışma sayısının yüzdesi):

	1971	1972	1973	1974	1975
Tam başarı	26,4	29,8	36,6	31,5	23,7
Kısmi başarı	23,4	23,9	20,8	21,1	26,1
Yenilgi	34,4	31,9	33,1	38,5	40,8
Belirsiz sonuç	15,8	14,4	9,5	8,9	9,4

Kaynak: Hindistan Çalışma Dergisi, Yeni Delhi, 1971-1976.

Anlaşılabacağı gibi, bu etkinlik ancak Afrika-Asya proletaryasının en güçlü ve en gayretli müfrezeleri tarafından kazanılabilir. Bunlar arasında İran, Fas, Nijerya, Pakistan, Tunus, Türkiye, Sri Lanka ve bazı başka ülkelerin işçi sınıfı var.

Örneğin, Türkiye'de 40.000 metal işçisinin sekiz ay süren grevi, utkuyla; 1978 Şubat'ında metal sanayi işverenleriyle bir toplu sözleşmenin imzalanmasıyla sonuçlandı. Türkiye emekçilerinin öbür kolları ve tüm demokratik güçler grevcilerle dayanışmaya girdiler.

Proletaryanın Güçlü Bir Silâhi

Asya ve Afrika ülkeleri proletaryasının sınıf savaşımında biçim ve yöntemler dizini sürekli genişliyor. İşçiler, kendi çıkarlarını savunurken başvurdukları eski, sınanmış araçların yanısıra (grev, gösteri, miting), daha önceleri yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerde kullanılan yöntemlere giderek daha sık yöneliyorlar (fabrika işgal etmek, belirli bir plana göre bir sanayinin çeşitli kesimlerinde iş bırakmaya giderek yapılan «satranç» grevleri, yönetime katılma çabası, vb.) Sınıf savaşımının dev cephanesi

liğinden yararlanılması pek doğaldır, çünkü Lenin'in belirttiği gibi, «her grev, tüm işçi sınıfının deneyimini zenginleştirir.» (!)

Deneyimler ülke, bölge, kent ya da sanayi dalı ölçüsündeki genel grevlerin büyük bir etkinliğe sahip olduğunu gösteriyor. Sınıf çelişkilerinin şiddetle keskinleşmesinin sonucunda, yalnızca ekonomik değil, politik belgilerle de böylesi grevlere gidiyor. 1970'lerde birçok Asya ve Afrika ülkesinde genel grevler yer aldı. Bu işçi eylemleri, Etyopya'da (1974) ve anti-monarşist, anti-emperyalist devrimlerin kısmi ve hatta tam belirleyici ögesini oluşturduğu İran'da (1978–1979) özellikle büyük bir politik önem taşıyordu.

Afrika-Asya dünyasındaki grev hareketini incelerken, çoğu kez grevlerin resmi yasaklara karşı, yasaların saptadığı prosedür çiğnenerek ve uzlaşmacı sendikaların onayı alınmadan yapıldığını gözönünde tutmak gerekir. 1970'lerde Hindistan, Tunus, Senegal ve öbür Afrika-Asya ülkelerinde yükselen bu tür grevler dalgası emekçilerin sınıf bilincindeki, bağımsız enerji eylem arzusundaki artışı gözler önüne seriyor.

Tunus'da 1976–1978 arasında meydana gelen grevler bu eğilimi çarpıcı bir biçimde aydınlığa çıkarıyor. Bu grevlere fosfat sanayiinde, demiryolu, petrol arıtma ve metalurji sanayilerinde binlerce mavi ve beyaz yakalı işçi katıldı. Gerginlik o denli yükseldi ki, 1977 Aralığında greve giden 13.000 madenci, istemlerinin gerçekleşmesi için silaha sarılmaya hazır olduklarını bildirdiler.

Ülkenin en büyük tekstil fabrikasında çalışan 1.200 işçinin Ekim 1977'de greve gittiği Sar Helal kentindeki olayların yankıları, Tunus'un sınırlarını aştı. Daha fazla ücret ve daha iyi bir yönetim isteyen grevciler, fabrika binalarını işgal ettiler. Resmi makamlardan gelen emir üzerine, polis ve askersel birlikler grevcileri oradan çıkardı. Bunun ardından grev, kent halkının da işçilerin yanında saf tutmasıyla bir ayaklanmaya dönüşmeye başladı. Başkaldırı acımasızca bastırılarak, grevcilere karşı misillemeye geçildi.

İşçi sınıfı hareketinin yükselişi, ülkenin tek sendikası Tunus Genel İş Konfederasyonu'nun yönetimini güçlölce etkileyerek, onları uzlaşmacı konumlardan resmi emek düşmanı politikaya karşı çıkma konumlarına itti. 26 Ocak 1978'de, Konfederasyon, bir dizi sendika yöneticisinin tutuklanmasını protesto ederek, hükümetin sosyal-ekonomik politikasını onaylamadığını belirttiikten sonra genel grev ilân etti. İşsiz gençler arasındaki başkaldırıdan da destek alan grev, polis ve askersel birlikler tarafından gaddarca bastırıldı. Ardından, birçok sendikacının tutuklanması ve koğuşturulması, TİGK yönetiminin zorla değiştirilmesi ve yığınsal işten çıkar-

(!) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 2, s. 114.

malar geldi. Ne ki, baskılar Tunus işçi sınıfının azmini kırmaya yetmedi. 26 Ocak günlü Kara Perşembe'den az sonra işçi sınıfı, çıkarlar ve sendikal etkinlik özgürlüğü için yeniden grev savaşımını ele aldı.

Sınıfsal Birlik ve Savaşımın Politikleşmesi

Baskıya uğrayan işçi sınıfı önderleri ve savaşçılarını savunmak amacıyla başka fabrikalardan ve sanayilerden işçilerin dayanışma grevleri Asya ve Afrika ülkelerinde oldukça yaygınlık kazanmıştır. 1974 Mayısında Hindistan'da demiryolu işçilerinin düzenlediği ulusal grev tüm ülke çapında güçlü bir dayanışma grevleri dalgasını tutuşturdu.

Bu tür eylemler yalnızca proletaryanın sınıfsal birliğinin gücünü göstermekle kalmıyor. Onların politik doğrultusu da gittikçe daha netleşiyor. Gana'da 1977 yılında etkili Sendika Kongresi'nin önderliğinde başlayan grev hareketi, askersel rejimi sarsarak, 1979 yılında genel seçime gitmeye ve erki sivil yönetime devretmeye zorladı. Ekim 1979'da Tunus Devlet Toprak Yönetimi'ne bağlı 16.000 mavi ve beyaz yakalı işçi, yalnızca eski istihdam düzeyini değil, aynı zamanda tarımda kamu sektörünün özel kişilere geçmesini engelleyecek önlemler de talep ederek greve gitti.

Deneyimler gösteriyor ki, doğal olarak sendikalar güçlü, iyi örgütlü ve emekçilerin çıkarlarının ardıcıl savunucusu, ise, grev hareketi başarının en büyüğüne ulaşır. Bu bağlamda, farklı ideolojik ve politik doğrultulara sahip sendikalar arasında eylem birliğinin gelişmesi yönünde bir eğilimin gözlemlendiğini belirtmek gerekir. Özel olarak, 1970'lerde bağımsız Afrika devletlerinin ulusal sendika merkezlerini biraraya getiren Afrika Sendikalar Birliği Örgütü'nün kuruluşuna tanık olduk.

İşçi sınıfının devrimci potansiyeli politik bilinç düzeyine, «kendiliğinden sınıf» düzeyinden «kendisi için sınıf» düzeyine yükselme derecesine bağlıdır. Burada komünistlere büyük bir rol düşüyor. Afrika ve Asya'da yaklaşık 30 kadar Komünist ve İşçi Partisi vardır. Bunların çoğunluğu hatırı sayılır bir etkinliğe ve işçi sınıfı hareketinde sağlam bir tabana sahiptir. Giderek daha sık temel ilerici değişimleri ve kapitalist olmayan kalkınma yoluna geçişi hedef alan emekçilerin savaşımının politik doğrultusunda gözlenen sürekli netleşme en başta Marksist-Leninist çalışmalarından ötürüdür. İşçi sınıfı ve sendika hareketinin politikleşmesi ve grev savaşımının aktifleşmesi, proletaryanın, yenisömürgecilik politikasına, demokratik özgürlüklerin boğulmasına, emperyalizmin yerli sömürücülerle birlikte yürüttüğü anti-komünizm politikasına verdiği yanıttır.

Bildiri

Saldırıya karşı eylem birliği

Halkımız Kahramanmaraş kanlı kırımının yıldönümünde faşist teröre, emperyalizmin, Demirel hükümetinin baskılarına, sıkıyönetime karşı yığinsal bir direnişe geçti. Memleketin dört bir yanında, özellikle büyük kentlerde, alanlarda, işçiler fabrikalarda, memurlar işyerlerinde, öğretmen ve öğrenciler okullarda, üniversitelerde halkımızın artan tepkisini dile getirdiler. Yüzlerce yurttaşımızın öldürüldüğü Kahramanmaraş kırımından sorumlu gerici-faşist güçlerden hesap sorulmasını istediler.

Demirel hükümeti ve sıkıyönetim, bu haklı direnişe karşı kanla, kurşunla, terörle saldırıya geçti. Binlerce anti-faşist tutuklandı, kışkılar toplama kamplarına çevrildi. 6 yurttaşın öldürüldüğü açıklandı.

Amerikancı, holdingçi, sıkıyönetimci Demirel hükümeti daha kurulduğu günden bu yana halkımıza, demokratik özgürlüklere karşı açık saldırı uyguluyor. Hükümeti destekleyen faşist güçler, MHP ve yan örgütleri terörü görülmelik ölçülerde tırmandırıyor. Günde 5-6 yurttaş kanlı teröre kurban gidiyor. Faşist MHP'nin cinayet yuvası olduğu hergün yeni kanıtlarla belgelenirken, tüm ilerici ve demokratik yığın örgütleri, gençlik, öğretmen, memur dernekleri birer birer kapatılıyor. Bu hükümet holdinglerin çıkarları için toplu sözleşme döneminde sendikaları, işçi sınıfını savaşta yalıtılmayı amaçlıyor. Sınıf örgütlerine karşı saldırı tırmandırılıyor. Maden-İş, Bank-Sen, Bay-Sen yöneticileri tutuklandı. Faşist katiller göz göre göre kaçırılıyor, buna karşılık, gazeteciler, yazarlar, öğretmenler tutuklanıyor. Faşist teröre boyun eğmeyen memurlar kıyılıyor. Devlet aygıtı, gerici, faşist öğelerle daha da dolduruluyor. İşçi sınıfına, demokratik güçlere nefes aldurmamak için DGM'ler, zorbalık yasaları dayatılıyor. Kürt halkına karşı şoven baskılar artırılıyor. Öte yandan, hükümet ABD'yle, emperyalizmin egemenliğini daha da perçinleyecek gizli pazarlıklar sürdürüyor. Uluslararası Para Fonu'nun, yabancı tekellerin isteklerini teker teker uyguluyor. Enflasyonu hızlandırıyor, pahalılığı körüklüyor. Yalnız yağa yapılan zamlardan, bir ay içinde stokçular 3,5 milyar lira vurgun vururken, halkımız hızla tırmanan pahalılığın altında eziliyor.

Demirel hükümetinin amacı, kapitalist bunalımın yükünü emekçilerin sırtına daha yoğun yüklemektir. Amerikan emperyalizminin, NATO'nun, bölgemizde konumlarını güçlendirme plânlarına Türkiye'yi daha yoğun

olarak katmaktır. Hükümet, bu amaçla, işbirlikçi tekелci burjuvazinin, militarist kliğe dayanan zorbalık rejimi kurmaya gidiyor. Bir yıldır süregiden sıkıyönetim bu rejimin baş dayanağını oluşturuyor. Hükümet bir yandan faşist terörün tırmanışını destekliyor, öte yandan hem bu terörü, hem de küçük burjuva «sol» maskeli gurupların serüvenci eylemlerini, demokratik hak ve özgürlükleri tümüyle ortadan kaldırmak için kullanıyor. Bu girişiminde, CHP sağ yönetiminin bugüne kadar izlediği emperyalizme, tekellere boyun eğme, gericilikle uzlaşma politikasından yararlanıyor.

Haklın can güvenliği kalmamıştır. Milyonlarca emekçinin, öğretmenlerin, memurların, gençlerin, kadınların yasal örgütlenme hakları çiğnenmiş, özgürlükleri sıkıyönetim eliyle yok edilmiştir. Emekçilerin giderek tüm yasal politik, sendikal örgütleri, hakları tehlike altındadır. TKP, saldırıya uğrayan bütün bu demokratik hak ve özgürlükleri sonuna kadar savunuyor, savunacaktır. Yurdumuzda bu savaşta başarıya ulaştıracak güçler, örgütler vardır.

TKP, TIP'i, TSİP'i, Kürt demokratlarını, tüm CHP'lileri, devrimci gençliği, tüm yurtsever güçleri bu savaşta bir kez daha birliğe çağırıyor.

Demirel hükümetinin ve sıkıyönetimin bu halk düşmanı saldırısına, DGM'lere, zorbalık yasalarına karşı en geniş demokratik güçlerin eylem birliği, yığınsal direnişler günceldir, zorunluktur.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

27 Aralık 1979

Açıklama

Ölüm roketlerine hayır!

NATO, Amerikan ölüm roketlerini Batı Avrupa'ya yerleştirme kararı aldı. NATO'nun bu kararı Avrupa'da barışı ve güvenliği tehlikeye düşürüyor. Yumuşama sürecini baltalıyor. Silâhlanma yarışını körüklüyor. Bir nükleer savaş tehlikesini artırıyor. Bunların sorumlusu, Amerikan emperyalizmi, NATO elebaşlarıdır. Bir yandan «Sovyet tehlikesi» yalanını yayarken, öte yandan, Sovyetler Birliği'nin yeni barış önerilerini ellerinin tersiyle geri çevirenlerdir. Demirel hükümeti bu kararı onaylamakla, ABD ölüm roketlerinin finansmanına katılmakla, Türkiye'yi emperyalizmin saldırgan serüvenlerine sürüklemekte yeni bir adım atmıştır.

ABD ve Federal Almanya'nın öteki NATO ülkelerine dayattıkları bu karar, tüm Avrupa halklarının, bu arada halkımızın dirimsel çıkarlarına ters düşüyor. Batı Avrupa'ya ABD atom roketlerinin yerleştirilmesi, Amerikan emperyalizminin Batı Avrupa'yı daha sıkı denetim altına almak, dünyanın öteki bölgelerinde, bu arada bölgemizde, Yakın ve Orta Doğu'da konumlarını güçlendirmek çabalarıyla, hegemonyacılık planlarıyla sıkışıkya bağlıdır. NATO'nun bu kararı bir barut fıçısı durumuna gelen bölgemizde de barışı ve güvenliği tehlikeye atıyor.

Ülke yönetiminde Amerikancı, sıkıyönetimci, gerici Demirel hükümetinin bulunması tehlikeyi daha da arttırıyor. Bu hükümet, Amerikan ve NATO çıkarlarını ulusal güvenliğimizden üstün tutuyor. NATO'nun Sovyetler Birliği'ne askersel üstünlük konumlarından görüşmeler dayatmak gibi serüvenci, tehlikeli planlarına katılıyor. Üstelik NATO'nun bu kararıyla «silâhlanma yolunun açıldığı» gibi gülünç açıklamalarla halkımızı, kamuoyunu kandırmaya, ABD'nin şantaj politikasını haklı göstermeye çalışıyor.

Halkımız, ABD ve NATO'nun ölüm roketlerine karşı olduğunu haftalarca süren yığinsal gösteri ve toplantılarla, uluslararası barış kampanyasına katılmakla göstermiştir. Komünistler, sosyalistler, tüm demokratik ve barışsever güçler bu kampanyayı ortaklaşa yürüttüler. CHP tabanının, sol kanadının aktif katıldığı bu kampanya sırasında CHP yöneticileri de NATO'nun bu kararını eleştiren bir tutum aldı.

Halkımız, şimdi bu kararın uygulanmamasını, Batı Avrupa'ya Amerikan atom roketlerinin yerleştirilmemesini istiyor. Türkiye topraklarındaki tüm Amerikan ve NATO atom silâhları kaldırılmalıdır. Silâhlanma harcamaları kısıtlanmalıdır. Türkiye NATO'dan çıkmalı, topraklarımızdaki NATO ve Amerikan üsleri sökülüp atılmalıdır. Halkımız bu savaşımı sürdürüyor, sürdürecektir.

TKP MK Politik Bürosu

28 Aralık 1979

Bildiri

Afganistan Demokratik Cumhuriyeti'ne, Nisan devrimine karşı, başını Amerikan emperyalizminin çektiği dış güçler doğrudan ve içerde karşı devrimci çeteleri desteklemek yoluyla sürekli bir saldırı yürüttüler. Afganistan'ın iç işlerine uzun süreden beri silâhla karıştılar. Amerikan emperyalizminin ajanı Amin kliğinin halka hıyaneti, devrim kazanımlarını tehlikeye soktu. Bu klik, Nisan devrimi önderlerinden Taraki'yi devirdi, onbinlerce Afganistan yurttaşına karşı yoğun bir terör uyguladı, kanlı bir zorbalık rejimi kurdu. Eski sömürücü, feodal düzeni geri getirme yolunu açmak istedi. Böylece, hem Afganistan'ın ulusal bağımsızlık ve toprak bütünlüğü, hem de bölgenin barış ve güvenliği için büyük bir tehlikeye kapı açan bir durum ortaya çıktı.

Afganistan'da bu tehlikeyi önleyecek, devrim kazanımlarını savunacak güçler vardı. Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Genel Sekreterliğine seçilen Babrak Karmal yönetiminde Devrim Konseyi, ulusal demokratik devrimi sonul utkuya ulaştıracak gerçek bir halk erki kurdu. Yeni hükümet, ülkenin bütün ulusal ve ilerici güçlerini bu amaçla savaş birliğine çağırıldı. Devrim kazanımlarını, ulusal bağımsızlığı, toprak bütünlüğünü, egemenlik haklarını ve barışı savunmak amacıyla yeni, kesin önlemler aldı. Bu çerçevede, yasal Afganistan hükümeti, Sovyetler Birliği ile Afganistan arasındaki iyi komşuluk, işbirliği ve dostluk anlaşmasına dayanarak, Sovyet devletinden ivedi askersel yardımı da içeren çok yönlü yardım isteğinde bulundu. Bu istek, BM sözleşmesinin 51'inci maddesinde yer alan, her devletin ülkesini ve barışı bireysel ve kolektif olarak savunmak yolundaki vazgeçilmez hakkına tümüyle uygundur.

TKP-Türkiye işçi sınıfı ve halkımız, Sovyetler Birliği'nin Afganistan hükümetinin isteği üzerine yaptığı bu enternasyonalist yardımı doğru buluyor, yürekten destekliyor. Türkiye halkı, kara gün dostumuz Sovyetler Birliği'nin ulusal kurtuluş savaşımıza yardımlarını umutmamıştır.

Emperyalistler, özellikle yayılcı Amerikan emperyalist çevreleri, bunların yanısıra Pekin hegemonyacıları Afganistan hükümetinin devrimci önlemlerine ve Sovyetler Birliği'nin enternasyonalist yardımına karşı yoğun bir kampanyaya geçtiler. Kopardıkları yaygaranın arkasında yatan gerçek şudur: Emperyalizmin Afganistan'ı yeniden boyunduruğa alma planları yıkılmıştır. Onlar bu yaygarayla, uzun süreden beri Afganistan'ın iç işlerine silâhlı karıştıklarını, iç karşı-devrimi kışkırttıklarını örtbas etmek istiyorlar. Bölgemizde yeni askersel bloklar çatıştırmak, üsler kurmak, askersel yığınak yapmak ve bunlarla saldırgan eylemlere hazırlanmak planlarını gizlemeye çalışıyorlar. Ayrıca, NATO'nun Batı Avrupa'ya atom ro-

ketleri yerleştirme kararıyla gerginliği tırmandırma girişimlerine karşı halkların yükselen tepkisini körletmek istiyorlar.

Emperyalizmin Afganistan'ın iç işlerine karışmasını onaylayan Demirel hükümeti, Carter hükümetinin direktifiyle, Afganistan devrimine ve halkına, Sovyetler Birliği'nin enternasyonalist yardımına karşı karalama kervanına katıldı. Brüksel'de NATO'nun atom roketlerine evet diyen hükümet, bununla, emperyalizmin barış ve güvenliği baltalama, halkların bağımsızlığını boğma politikası yolunda yeni bir adım attı. Hükümetin bu tutumu, komşularımızla ve kardeş Afgan halkıyla iyi ilişkileri baltalamaya yöneliktir. Bununla, hükümet Amerikan emperyalizmiyle sürdürülen gizli pazarlıkları, daha da pekiştirilmek istenen ikili kölelik anlaşmalarını kamuoyundan gizlemeye çalışıyor. Bunun yanı sıra, halkın demokratik hak ve özgürlüklerine, işçi ve emekçilerin yaşam koşullarına karşı daha yoğun saldırmaya hazırlanıyor.

TKP, Afganistan devrimini, Afganistan halkının ortak düşmanımız emperyalizme ve gericiliğe karşı haklı savaşıını destekliyor. Ülkemizin tüm barıştan, bağımsızlıktan, demokrasiden ve sosyalizmden yana güçlerini, tüm halkımızı, Afganistan halkıyla dayanışmayı güçlendirmeye gericiliğın anti-Sovyetik kampanyasına karşı çıkmaya çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

31 Aralık 1979

Duyuru

TKP, Leninci savaş erlerinden birini yitirdi. Türkiye işçi sınıfının yiğit evladı, TKP MK Politik Büro üyesi Ahmet Saydan yoldaş, ağır bir hastalıktan sonra, 62 yaşında gözlerini dünyaya yumdu.

Ahmet Saydan yoldaş, 1 Ağustos 1917'de, emekçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Zor koşullarda, yoksulluk içinde büyüdü. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Daha üniversite yıllarında işçi sınıfının devrimci davasıyla bağlandı. Türkiye komünist gençlik hareketine katıldı. II. dünya savaşı boyunca Hitlercilere, gericiğe, militarizme karşı gençliğin anti-faşist birliği için aktif olarak çalıştı. Faşist saldırganlara, barbarlara karşı, yüce Lenin'in ülkesiyle, Sovyetler Birliği ile dayanışmayı vargüçüyle savundu. Bu dönemde, faşist yönelimli Saraçoğlu hükümetince tutuklandı.

TKP sıralarına bu çetin sınavlardan geçerek geldi. İlegal koşullarda, egemen sınıfların her türlü baskı ve terörüne yılmadan göğüs gerdi. Faşizmin belinin kırılmasından sonraki dönemde, legal Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin kurulmasında aktif rol aldı. Sınıf sendikalarının örgütlenmesinde ve birliğinin oluşturulmasında önemli katkıda bulundu. 1946 yılında TSEKP'nin kapatılmasıyla bir kez daha tutuklandı. Poliste, ağır, sert işkencelerden, tabutluklardan boyun eğmeden, komünist onurundan en küçük bir ödün vermeden, devrimci inancını hiç bir zaman yitirmeden geçti. Uzun yıllar zindanlarda yattı.

Ahmet Saydan yoldaş, barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm savaşında parti sıralarında temel örgütten, Politik Büro'ya kadar her düzeyde sorumlu görevler aldı. Uzun yıllar ajitasyon-propaganda dalında çalıştı. Partinin verdiği her görevi, örnek Leninci disiplinle yerine getirdi. Oportünizme ve likidatörlüğe karşı savaşta, her zaman Leninci doğrultuda yer aldı. İşçi sınıfı düşmanlarıyla, polis ajanlarıyla ödünsüz savaştı. 1973'-de, TKP'nin yeni atılımına bütün varlığı ile yardımcı oldu. Yeni parti kadrolarının eğitimine, devrimci yolda yetişmesine, komünist hareket içinde elde ettiği zengin deneylerle değerli katkılarda bulundu.

Türkiye ve uluslararası işçi hareketinin değerli savaşçısı, Ahmet Saydan yoldaş, tüm yaşamı boyunca Marksizm-Leninizm, proletarya enternasyonalizmine sınıksız bağlı kaldı. SBKP ile TKP arasındaki kardeşçe bağları daha da pekiştirmek, dünya komünist hareketinin Marksçı-Leninci birliğini daha da güçlendirmek için yorulmak bilmeden çalıştı. TKP'nin Leninci ideolojik, örgütsel birliğini her zaman göz bebeği gibi korudu.

Bütün partili yoldaşlara, ailesine ve yakınlarına baş sağlığı diler, derin acılarını paylaşıyoruz.

Anısını her zaman canlı tutacağız.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

13 Aralık 1979

TÜSTAV

TKP, AKEL ve YKP'nin Ortak Bildirisi

Amerikan emperyalizminin ve NATO egemen çevrelerinin Batı Avrupa'ya nükleer başlıklı yeni roketler yerleştirme girişimi Avrupa halkları için büyük bir tehlike taşıyor. Gerginliği arttıran, bir nükleer savaş tehlikesini çoğaltan, silâhlanma yarışını kızıştıran bu girişim aynı zamanda halk yığınlarının sırtına yeni yükler bindirecek ve tüm NATO ülkelerinde iç gericiliğin işçi hareketine ve emekçi halka karşı daha yoğun saldırılarına yol açacaktır.

Her üç parti, bütün barış güçleriyle birlikte SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev'in açıkladığı yeni Sovyet girişimine çok büyük değer biçiyor. Avrupa'da savunma güç ve araçlarının tek yönlü indirimi, bundan böyle de silâhsızlanma önlemleri üstüne görüşmelerde bulunmak yönündeki ardıcıl öneri yalnız emperyalist harpçi çevrelerin tezgâhladıkları oyunların içyüzünü açığa vurmamakla kalmıyor. Bunun yanı sıra iş isten geçmeden yumuşama ve silâhsızlanmayı desteklemek gibi çok önemli bir dava için halkların ve bütün barışçı güçlerin savamışını kolaylaştırıyor.

Her üç kardeş parti Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs halklarının kendi dımsel çıkarlarına tümüyle uygun olan bu girişimi desteklerler. Sovyetler Birliği'nin bu barış girişimi bölgemiz için özel bir önem taşıyor. Amerikan emperyalizmi ve NATO egemen çevreleri bölgemizde üslerini güçlendirme, NATO Güney Doğu kanadını pekiştirme girişimlerini yoğunlaştırmıştır. Orta Avrupa'da silâhlanma yarışının yeni bir düzeye sıçraması, emperyalizmin bir barut fıçısı durumuna getirdiği bölgemizde tehlikeli gelişmelere kapı açacak olan daha gergin bir ortam yaratacaktır.

Daha şimdiden emperyalist güçlerin işbirlikçileri Türkiye ve Yunanistan arasında savaş kışkırtıcılığını körüklüyorlar. Her iki ülkenin en gerici egemen çevreleri şövenizmi kamçılıyor. Emperyalizmin ve yarıdaklarının Kıbrıs'ı bölme ve NATO'nun köprübaşı durumuna getirme çabaları yoğunlaşıyor. Kıbrıs'taki yabancı üslere Amerikan askerlerinin indirilmesi bu tehlikeyi daha da arttırmıştır.

Türkiye'de gericilik faşist güçlerin desteğiyle bir baskı rejimi kurma girişimi içindedir. Militarist çevrelerin ülke yaşamında etkinliği artmıştır. Tüm ilerici demokratik güçlere karşı baskılar üsteliyor. Türkiye'deki bu gelişme bölgemizde barış ve güvenliği tehlikeye düşüren bir etken oluşturuyor.

Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) Batı Avrupa'ya yeni atom roketlerinin yerleştirilmesine karşı, Sovyetler Birliği'nin barış önerilerinin desteklenmesi

için Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs işçi sınıfını, halklarını, tüm barış güçlerini savaşlarını yükseltmeye, güçlerini birleştirmeye çağırır. Her üç ülkeden de emperyalist savaş üsleri sökülüp atılmalıdır.

Emperyalistlerin atom silâhları ve yığınaklarıyla Ege ve Yakın Doğu bölgesinden çekip gitmeleri halkların ve barışın çıkarıdır. Her üç ülkenin sosyalist ülkelerle ilişkilerinin geliştirilmesi halklarımızın yararındır.

Halklarımız arasındaki dostluğun güçlendirilmesi, bölgede barışın bir güvencesidir. Avrupa'da ve bölgemizde barış savaşımı her şeyden önce komünist partilerinin eylem birliğini ve emekçi yığınların uluslararası dayanışmasını gerektiriyor.

Ülkelerimizin halklarına sesleniyoruz. Kıbrıslılara, Yunanistanlı ve Türkiyelilere sesleniyoruz. Emperyalizmle, NATO ve onların harpçi planlarıyla hiçbir ilişkileri olmayan tüm emekçilere sesleniyoruz. Ayağa kalkın ve hükümetlerinizden, yayılmacı amaçlardan ve kör şövenizmden vazgeçmeyi, barış, anlaşma ve işbirliği politikasını gerçekleştirmelerini isteyin. Her şeyden önce çok acı çekmiş Avrupa'ya ve ülkelere yeni roket silâhlarının yerleştirilmemesini isteyin. Yitirilecek zaman yoktur.

TKP MK
Genel Sekreteri
İ. Bilen

AKEL MK
Genel Sekreteri
E. Papayoanu

YKP MK
Genel Sekreteri
H. Florakis

2 Aralık 1979

**Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi
Genel Sekreteri, Devrim Konseyi Başkanı
ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Başkanı
Babrak Karmal Yoldaş'a**

Değerli Babrak Karmal yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına, tüm Türkiye komünistleri ve işçi sınıfı adına, Afganistan Demokratik Halk Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreterliğine, Devrim Konseyi Başkanlığına ve Afganistan Demokratik Cumhuriyeti Başkanlığına seçilmeniz nedeniyle Sizi candan kutlarım.

Türkiye Komünist Partisi, Türkiye işçi sınıfı ve halkımız kardeş Afgan halkının ulusal bağımsızlığını, egemenliğini, toprak bütünlüğünü savunmak, Nisan Devriminin kazanımlarını korumak, ulusal demokratik, anti-feodal ve anti-emperyalist devrimi sonul utkuya ulaştırmak için yürüttüğü savaşı coşkuyla selâmlıyor. Halklarımızın ortak düşmanı emperyalizme, başta Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı savaşınızla tam bir dayanışma içinde, her zaman yanınızda olduğumuzu duyuruz.

Enternasyonalist dayanışmanın, halkların kurtuluşuna her zaman destek olan Sovyetler Birliği'nin yardımıyla emperyalizme ve iç-karşı devrime karşı kardeş Afgan halkının bu haklı savaşının utkuya ulaşacağına inancımız kesindir.

*Kardeş selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen*

29 Aralık 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi Ahmet Saydan yoldaşın ölümü nedeniyle Sizlere başsağlığı dileriz. Bir emekçi ailenin çocuğu olarak büyüyen, genç yaşta devrimci harekete katılan, çetin sınavlardan geçen Ahmet Saydan yoldaş tüm yaşamını ülkesinin aydın geleceğı, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm için savaşıma vermiştir. O, Partinin disiplinli bir savaş eri olarak komünistlik görevini onurla yerine getirmiş, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizminin sarsılmaz ilkeleri temelinde uluslararası komünist ve işçi hareketinin birliğinin güçlenmesi için canla başla çalışmıştır. Onun adı ve savaşımı genç kuşakların barış ve toplumsal ilerleme savaşımını esinliyecektir.

*Bulgaristan Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen Yoldaş'a

Değerli İ. Bilen yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi Ahmet Sâ-
dan yoldaşın beklenmedik ölümü nedeniyle Almanya Sosyalist Birlik Par-
tisi Merkez Komitesi adına ve kendi adıma Sizlere içten başsağlığı
dilerim.

Boyun eğmez bir Türkiyeli yurtsever ve ateşli bir proleter enternasyona-
listi olarak Ahmet Saydan yoldaşı her zaman saygıyla anacağız.

*Sosyalist selâmlarımızla
Hermann Axen
ASBP Politik Büro üyesi
ve
Merkez Komitesi Sekreteri*

14 Aralık 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Faşist komandoların ceza görmeksizin Türkiye demokratik örgütlerinin üyelerine karşı zorbalık ve cinayetlerini daha da yoğunlaştırdıkları şu sırada, Sizinle tam bir dayanışma içinde olduğumuzu bildiririz. Hükümetin emriyle ordunun ve polisin sürdürdüğü yığınsal tutuklama ve baskıları şiddetle protesto ediyoruz. Türk Ceza Kanunu'nun 141. ve 142. maddelerinin iptal edilmesini ve Avrupa'da yasaklı tek Komünist Partisi olan Türkiye Komünist Partisi'ne konan yasağın kaldırılmasını tüm Fransız demokratlarıyla birlikte talep ediyoruz.

*Kardeş selâmlarımızla
Fransız Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Sekreteri
Gaston Plissonier*

27 Aralık 1979

Ahmet Saydan yoldaşın toprağa verildiği gün TKP MK adına yapılan konuşma

Değerli yoldaşlar,

Ahmet Saydan yoldaşın aramızdan ayrılmasıyla, partimiz devrimci savaş erlerinden birini yitirdi. O, komünist hareketin eski kuşağından, partimizin ön sıralarında, üst yönetiminde yer alan bir yoldaşımızdı. Sıralarımızda O'nun boşluğunu, zengin savaş deneyleriyle, ardıcıl devrimci coşkuyla, işçi sınıfımızın savaşına yaptığı değerli katkının eksikliğini her zaman duyacağız.

O'ndan bize savaş anısı, işçi hareketi tarihine geçen, halkımızın kurtuluş davası uğrunda, barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için savaş yolunda devrimci eylemleri kalıyor.

Ahmet Saydan yoldaşın bütün yaşam ve kişiliği, Türkiye işçi sınıfının savaşlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. O, komünist hareketin sıralarına katılmasından ölümüne kadar, komünizm ülküsüne, işçi sınıfının devrimci davasına bağlı kaldı. Devrim hareketinin inişli çıkışlı çetin yolunda, bu ortak dava uğrunda birbirine kenetlenmiş gönüllüler birliğinin sıralarında sarsılmadan yürüdü. O, partimizin atılım günlerinde başarılarla yetinmedi, zor günlerinde devrimci iyimserliğini yitirmedi.

Ahmet Saydan yoldaş, 1 Ağustos 1917'de emekçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Çocukluğu, gençliği zor koşullarda geçti. Bu koşullarda eğitimini sürdürdü, yüksek öğrenimini tamamladı. İşçi sınıfının devrimci davasıyla bağlanması öğrencilik yıllarına raslar. O dönemde komünist gençlik hareketinin sıralarında yer aldı. Hitler faşizminin Avrupa halklarına ve Sovyetler Birliği'ne barbarca saldırdığı yıllarda, gençliğin anti-faşist birliği için savaştı. Hitlercilere, gericiliğe, militarizme ve egemen burjuvazinin Türkiye'yi faşist saldırganlık politikasına araç etme girişimine karşı TKP'nin anti-faşist tek cephe politikası O'nun savaşına yol gösterdi. Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği ile dayanışma belgisini var gücüyle savundu. Bu dönemde faşist yönelimli Saraçoğlu hükümetince tutuklandı.

Ahmet Saydan yoldaşın TKP sıralarına katılması, böylesi çetin savaşlar içinde oldu. O, işçi sınıfının burjuvaziye karşı utkuya ulaşmasını, Marksçı-Leninci parti önderliğinde, işçi sınıfının eylem birliği ve bütün ulusal demokratik güçlerin cephe birliği ile gerçekleşeceği inancını bu savaşlar içinde kazandı. Daha o yıllarda illegal koşullarda savaş deneyimleri elde etti. Egemen sınıfların baskı ve terörüne karşı yılmadan göğüs germesini öğrendi.

Ahmet Saydan yoldaş, faşizme karşı utkunun yarattığı yeni koşullarda partinin verdiği görevle, legal Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin kurulmasında aktif rol aldı. Bu partinin İstanbul İl Yönetiminde çalıştı. Sınıf sendikalarının örgütlenmesinde ve birliğinin oluşturulmasında önemli katkıları oldu. Komünistlerin legal çalışma girişimi kısa bir dönem sonra, 1946 yılında TSEKP'nin kapatılmasıyla son buldu. Ahmet Saydan yoldaş, öteki parti yöneticileriyle birlikte tutuklandı. Poliste ağır sert işkencelerden, tabutluklardan boyun eğmeden, komünist onurundan en küçük bir ödün vermeden devrimci inancını hiç bir zaman yitirmeden geçti. Yıllarca zindanlarda yatması, O'nu partinin Leninci savaş yolundan ayıramadı, tersine bu yolda daha da direngenlikle yürümeye götürdü.

Ahmet Saydan yoldaş, parti sıralarında çeşitli görevler aldı. Uzun yıllar ajitasyon-propaganda dalında çalıştı. TKP MK Politik Büro üyesi oldu.

TKP'nin zor dönemden çıkmasında belirleyici olan 1973 atılımında, Ahmet Saydan yoldaşın önemli katkısı olmuştur. Şimdi, çetin savaşlar içinde faşist teröre, egemen sınıfların sert baskılarına göğüs geren, sıraları genç kuşaktan komünistlerle dolu Leninci parti örgütümüz bu atılımın ürünüdür. Ahmet Saydan yoldaş, yeni parti kadrolarının eğitimine, devrimci yolda yetişmesine, yaşamı boyunca komünist hareketin sıralarında kazandığı savaş deneyleriyle değerli katkılarda bulundu.

O, parti yaşamı boyunca, büyük iş, küçük iş demeden partinin verdiği bütün görevleri öz veriyle, örnek bir disiplinle yerine getirdi. Alçak gönüllüğü hiç bir zaman elden bırakmadı. O, bir konuşmasında şöyle diyordu: «Savaşımızda başarılar elde ettiğimiz gibi, başarısızlıklarımız da oldu. Hiç hata işlemedik gibi ilkel bir iddiamız yoktur. Fakat hiç olmazsa şu son yıllarda başarılarımızın başarısızlıklarımızdan daha fazla olduğu da açık bir gerçektir.»

Ahmet Saydan yoldaş savaş yaşamı boyunca, Marksizm-Leninizm ilkelere sınırsız bağlı kaldı. Onlar her tür oportünizme karşı ardıcıl olarak savundu. Reel sosyalizmi karalama amacıyla, proletarya diktatörlüğü ilkesine karşı saldırılara karşı şöyle diyordu: «Büyük Ekim Sosyalist Devriminin belirttiği gerçeklerden biri de, işçi sınıfının elde ettiği kazanımların korunması ve kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasında proletarya diktatörlüğünün zorunlu olduğudur. Bu aşamada, sosyalist üretim ilişkileri ve sosyalist toplum düzeni kurulduğu ve komünizme geçişin hazırlıkları yapıldığı gibi, halklar arasında eşitlik ve özgürlüğe dayanan ilişkiler de kuruluyor, ulusal baskı ve sömürünün her biçimine son veriliyor.»

Ahmet Saydan yoldaş, ateşli bir enternasyonalist olarak SBKP ile TKP arasında kardeşçe bağları daha da pekiştirmek, dünya komünist hareketinin Marksçı-Leninci birliğini daha da güçlendirmek için yorulmak bilmeden çalıştı. O, proletarya enternasyonalizmini şöyle değerlendiriyordu:

«Büyük Ekim Sosyalist Devriminin başta gelen ilkelerinden biri de proletarya enternasyonalizmidir. Yaşam, bilimsel komünizmin teori ve pratiğinin özünü yansıtan bu ilkenin doğruluğunu ispatlamıştır. Proletarya enternasyonalizmi uluslararası işçi sınıfının, bütün ülkelerdeki komünistlerin ortak amaçlar etrafında dayanışmasıdır. Halkların ulusal kurtuluş, sosyal ilerleme yolundaki savaşına destek olmaktır.»

Ahmet Saydan yoldaş, sosyalist ülkeler topluluğunun en başta Sovyetler Birliği'nin sömürüyü kökünden ortadan kaldıran bir toplum düzeninin, sosyalizmi kurmakta ve geliştirmekteki başarılarına her zaman yüksek bir değer biçti, reel sosyalizmi var gücüyle savundu. O, «emperyalizmin Sovyetler Birliği'ne ve öteki sosyalist ülkelere karşı sürdürdüğü saldırıları demaske etmek, onlara karşı savaşmak, ülkemizde bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için yürütülen savaşıma yardımcı olmaktır» diyordu ...

Ahmet Saydan yoldaş, parti düşmanlarıyla, polis ajanlarıyla tüm yaşamı boyunca ödünsüz savaştı. TKP'nin Leninci politik ideolojik ve örgütsel birliğini her zaman gözbebeği gibi korudu. O, komünistlerin çetin savaş yolunu şöyle niteliyordu: «Kayıplarımız ağırdır. Mustafa Suphi, Etem Nejat ve partimizin büyük kurucuları ve yöneticilerinin teröre kurban gitmesiyle başlayan kanlı aşama süregeldi. Kimi komünistler terör altında can verdi. Kimi zindanlarda, kimi ömür boyu çekmeye mahkum olduğu açlık ve sefalet içinde yok oldu. Kimi emigrasyon içinde eriyip gitti. Ama çoğu kan ve terör içinde yılmaz bir kararlılıkla yürüdü ve hâlâ yürüyor. Bu kuşakların Türkiye sınıf savaşındaki yeri büyüktür. Bu kuşaklar sonsuz fedakârlıklar ile partiyi ayakta tutmasını bilmiş ve onu devrimci teorisi, Marksizm-Leninizm ilkeleri, devrimci gelenekleriyle yeni kuşaklara teslim etmesini başarmıştır. Bu komünistlerin hatırasını burada bir daha saygıyla anmayı borç bilirim.»

Ahmet Saydan yoldaş da bu unutulmaz kuşağın değerli bir temsilcisiydi. Bütün yaşamını, işçi sınıfının, partimizin Leninci savaş yoluna adanmış bir komünistti. O'nun adı ve savaşı her zaman canlı kalacaktır.

«Sosyalist ve Sosyal Demokrat Partilerle İlişkilerin Güncel Sorunları» Üstüne Teorik Bilimsel Konferans

(11–13 Aralık 1979, Macaristan-Tihani)

Türkiye Komünist Partisi temsilcisinin konuşması

Değerli yoldaşlar,

Türkiye'de işçi sınıfı politik olarak – birçok gelişmiş kapitalist ülkelerden ayrılmı olarak – büyük çoğunluğuyla bir komünist ve bir sosyal demokrat partide örgütlenmiş değildir. Illegal koşullarda Türkiye Komünist Partisi işçi sınıfının en bilinçli kesimlerini giderek artan bir ölçüde, kendi çatısında örgütüyor. Bunun yanı sıra işçi sınıfının şu yu da bu kesimlerini etkileyen, legal çalışan sosyalist partiler vardır. Bunlardan başka sol belgilerle ortaya çıkan her soydan ve boydan birçok parti ve gurup da bulunuyor. Burjuva reformcu görüşler emekçilerin, bu arada işçilerin önemli bir kesiminin üstünde etkinliğini henüz yitirmiş değildir. Cumhuriyet Halk Partisi sosyal reformizmi işçi sınıfına sızdırmak istiyor. Bu süreçte sosyalist enternasyonalin sağcı yöneticilerinin yöntemleri küçümsenmeyecek bir rol oynuyor.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin karakteri ve politikasının ana çizgileri

CHP'nin 1977 yılından bu yana sosyalist enternasyonale üye olması bu partiyi Batı Avrupa sosyal demokrat partileriyle eş tutmaya yol açmamalıdır. Türkiye'nin en eski burjuva partisi olan CHP, burjuvazinin etkili çevreleriyle sürekli bağ içinde gelişegelmiştir. CHP kurulduğundan bu yana çok sınıflı bir burjuva partisi olagelmıştır. Bugün de tekelci burjuvazinin belirli temsilcilerinden, tekelci olmayan burjuvaziye, orta katmanlardan bir kısım emekçilere kadar değişik güçlerce oluşturuluyor.

1960'ların ortalarında bu partinin ideolojisinin daha çok ulusal reformcu olan çizgilerine Ecevit'in yönetimindeki «ortanın solu» hareketiyle bazı sosyal reformcu öğeler eklendi.

Görüldüğü gibi CHP'nin reformist politikası işçi hareketi içinde bir oportünist akım olarak ortaya çıkmamıştır. Ama sosyal demokratizm bu burjuva partisi yöneticilerince, onlarla bağlı sendika liderleri aracılığıyla işçi hareketine sızdırılmak isteniyor. Bu anlamda CHP içinde bir sosyal demokrat eğilimden söz ediyoruz.

1979 Kasımına kadar, iki yıla yakın hükümet süresince CHP ağırlıklı hükümetin dış politikası emperyalizme ve NATO'ya bağımlılık konularının-

dan ayrıldı. Hükümete gelmeden önce NATO'dan çıkmayı da içeren sol kanadın tutumu etkinlik kazanmadı.

Öte yandan CHP'nin dış politikasında başka burjuva partilerinden ayrılan kimi özellikler vardır. CHP yöneticileri bu politikayı «çok yönlü» dış politika olarak adlandırıyor. Bu politikanın özellikleri, NATO'ya bağlılık koşullarında emperyalist merkezler arasında, özellikle ABD ile Batı Avrupa arasındaki çelişkilerden yararlanmak, Batı Avrupa'daki emperyalist ülkelerle, özellikle Federal Almanya ile ilişkileri geliştirmek ve sosyalist ülkelerle ilişkileri belli bir dereceye kadar ABD'ye karşı «denge unsuru» olarak geliştirmektir. Bu politika Sovyetler Birliği ile bir Politik Belge'nin imzalanması, «Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye tehlike gelmediği» yolundaki resmi açıklamalar, NATO'nun uzun süreli silâhlı harcamlarına yönelik belirli bir eleştiri, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Türkiye'de bir temsilcilik bürosunun açılması gibi bazı olumlu yönlerde yansdı. Hükümetinin geri çekilmesinden bir süre önce CHP Genel Başkanı yaptığı bir açıklamada, Sovyetler Birliği'nin yeni barış girişimini «SSCB'nin barış politikasının yeni bir kanıtı» ve «politik yumuşamadan askersel yumuşamaya dönüşmeye bir katkı» olarak değerlendirdi. Yeni atom roketlerinin Türkiye'ye yerleştirilmesine karşı çıktı, ama onların Batı Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı konum almadı.

TKP barış içinde yanyana yaşama, yumuşama politikası, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi yönünde küçük de olsa her adımı destekliyor. Bu olumlu yönlerden CHP'yle ve her şeyden önce onun tabanıyla bu amaçlar çerçevesinde eylem birliğini sağlamak için yararlanıyor. CHP üyelerinin ve CHP'nin belirli kesimlerinin, yeni nükleer roketlerin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesine karşı ülkenin dört bir yanında örgütlenen yığın eylemlerine katılması bu eylem birliğinin olanaklarını gösteriyor.

Bunun yanı sıra Türkiye Komünist Partisi CHP'nin emperyalizm yanlısı raylara oturan dış politikasının bu yönlerinin de yetersizliğini ve sınırlılığını eleştiriyor. Kendi ardıcıl anti-emperyalist politikasını ardıcıl barış politikasını bunun karşısına koyuyor. «Çok yönlü» dış politikasıyla CHP yönetimi ülkede derinleşen bunalım koşullarında emperyalist ülkelerden belirli ekonomik ve askersel ödünler koparmak amacını güdüyor. Bu politikanın altında ayrıca bölgede Türkiye'nin belirli hegemonyacı amaçlarını gerçekleştirmek için göreceli bir hareket özgürlüğü sağlamak isteği de yatıyor. Bu, yine CHP'nin hükümette olduğu 1974 yılında Kıbrıs'a asker çıkartılmasında ve adanın bir kesimine hâlâ el konmasında ve Türkiye'de savaşı endüstrisi kurma yolundaki hırslı planlarla kendini gösteriyor.

Öte yandan uluslararası güçler dengesinin sosyalizmden yana daha da değişmesi, CHP'nin temsil ettiği sınıf ve katmanların — değişik oran-

larda olsa da – emperyalizmle belirli çileşkilerinin olması, CHP'nin ya da belli kesimlerinin barış ve yumuşama sorunları çerçevesinde eylem birliğine çekilmesini bundan böyle de olanaklı yapıyor.

İç politikada CHP programının özünü oluşturan «üçüncü yol» politikası CHP'nin hükümette ağırlıkta olduğu kısa dönemde iflas etti. Uzlaşma sınıfların çıkarlarının «hakça düzen» belgisiyle uzlaştırmaya yönelik demagoji, emperyalist Uluslararası Para Fonu (UPF)'nun, yerli tekellerin dayatmaları karşısında emekçilerin çıkarlarını ayaklar altına almaktan başka sonuç vermedi. CHP ağırlıklı hükümet derin bunalıma hiç bir çözüm getiremedi. «Sosyal devlet» ve «özyönetim» belgileriyle işçilerin karşısına çıkan hükümet 12 Mart gerici askersel rejim döneminden bu yana en fazla grev erteleyen hükümet oldu. «Sosyal anlaşma» adı altında sendikaları, patron örgütlerini ve hükümeti «uzlaştırmak», çabası pratikte CHP'nin etkilediği sendikaların bile direnciyle karşılaştı ve iflas etti. Bağımlı kapitalizm ve Türkiye'nin içinde bulunduğu derin bunalım koşulları bu politikaya devlet sektöründe bile çok dar sınırlar çekiyor.

Kendine daha önce en fazla oy sağlayan, demokratik hak ve özgürlükleri geliştirme sözü yerine CHP yönetimi gericiiliğin ve militarist çevrelerin baskılarına boyun eğdi ve kendi eliyle demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayan önlemler aldı, sıkıyönetime gitti. «Hem aşırı sağa, hem de aşırı sola karşı olma» savı altında artan faşist terör karşısında geriledi ve demokratik örgütleri kapatmaya gitti. İş başına gelmeden önce demokrasi savaşında «paralel hareketi» olanaklı gören konumlardan üyelerinin faşizm tehlikesine karşı, demokratik hakları korumak ve geliştirmek savaşında komünist ve sosyalistlerle eylem birliğini yasaklama konumlarına geçti.

CHP'nin bu sağcı gelişmesinde ve kendi programının gerisine düşmesinde sağ yönetimin kendi sınıfsal konumları nedeniyle yığınları harekete geçirmekten duyduğu korkunun da önemli bir rolü oldu.

CHP'nin politikasının iflası bu partinin son seçimlerde uğradığı büyük oy kaybında yansıdı. Bu süreç CHP içinde tartışmaları arttırıyor ve sıralarının ayrışmasına yol açıyor.

İşçi sınıfının ve sol güçlerin eylem birliği üstüne

Türkiye'de işçi sınıfının eylem birliği sorunu CHP'yle tüm olarak eylem birliği anlamına gelmez. Bu çerçevede ancak CHP'ye bağlı olan işçi yığınlarıyla tabandan eylem birliği söz konusudur. Hem CHP yanlısı yönetimlerin olduğu sendikalarda, hem de ekonomik, sosyal ve demokratik amaçlar için yürütülen yığın savaşlarında bu yolda olumlu adımlar atılmıştır.

Emperyalizme, tekellere karşı bu yığın savaşları içinde komünistler CHP'nin burjuva reformist politikasının iç yüzünü işçi yığınlarına açıklıyor, anti-komünizme, oportünizme karşı savaşıyor, onları bu etkinlikten kurtarmak için çalışıyor.

CHP'nin belli kesimleriyle, özellikle sol kanadıyla eylem birliği ise özünde orta katmanlarla ve öteki tekeli olmayan güçlerle bağlaşıklık anlamına geliyor. TKP bu bağlaşıklığı, Kürt demokratlarıyla bağlaşıklık gibi ulusal demokratik cepheyi oluşturma stratejisi çerçevesinde ele alıyor.

Bunun yanısıra TKP baskıcı bir rejim kurmak isteyen şimdiki Demirel hükümetinin gerici çabalarına karşı, faşizm tehlikesine karşı, demokratik hakları koruma savaşına – en geniş demokratik güçlerle eylem birliği çerçevesinde – tüm CHP'yi çekmeye çalışıyor.

İşçi sınıfının eylem birliği çerçevesinde ise TKP sosyalizm amacını benimseyen TIP ve TSİP'le politik düzeyde eylem birliğini savunuyor. TIP ve TSİP gitgeli ve daha süren bir gelişme içinde birçok sorunda bilimsel sosyalizmden esinlenen görüşlere yöneldiler. Bu partilerde komünistlerle eylem birliği eğiliminin ortaya çıkması TKP'nin ardıcıl eylem birliği politikasıyla sağlandı. TKP, komünistler ve sosyalistler arasındaki eylem birliğini baltalayan sağ ve «sol» oportünist tutumlara karşı ilkesel planda ideolojik savaşta başarılı bir eylem birliği politikasının ayrılmaz parçası sayıyor.

TKP ile bu partiler arasında görüş ayrılıklarının olması ortak eylemlere engel değildir. Tersine eylem birliği süreci içinde bu görüş ayrılıklarını-bugünden yarına olmasa da-giderme olanakları vardır.

Kuşkusuz TKP ile bu partilerin ortak savaşı işçi sınıfının birliği sorununu çözmüş olmayacaktır. Üstelik gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak işçi sınıfının önemli bir kesimi hâlâ burjuva partilerinin etkisi altındadır. Ama komünistlerle sosyalistlerin eylem birliği bu etkinliği geriletmek ve daha geniş işçi yığınlarını savaşa katmak için daha elverişli koşullar oluşturacaktır. Komünistlerle sosyalistlerin işbirliği daha geniş sol güçlerin birliği için bir çekim merkezi oluşturacaktır. CHP sol kanadını ve Kürt demokratlarını ulusal demokratik cephenin çerçevesine çekmeyi kolaylaştıracaktır.

Eylem birliğinin güncel örnekleri

Geçtiğimiz altı ayda komünistlerle sosyalistler arasında öteki demokratik güçlerin de katıldığı ortak eylemler için örnekler artmıştır. NATO'ya ve silâhlıanma yarışına karşı ortak bir yürüyüş gerçekleştirildi. Son yıllarda ikibinden fazla insanın kurban gittiği faşist terörün tırmanmasına karşı,

bu terörün başlıca örgütleyicisi faşist MHP'nin kapatılması için bir kampanya sırasında yer yer tabandan eylem birlikleri yapıldı. 14 Ekim senato üçte bir yenileme seçimleri sırasında yeni adımlar atıldı. TKP bu seçimlerden önce sosyalist partilere, Kürt demokratlarına, CHP'nin sol kanadına ve öteki demokratik adaylara bir seçim bloku ve bu gerçekleşmeyince de seçim kampanyasında ortak çıkışlar önerdi. İstanbul'da ve başka yerlerde komünistlerle sosyalistlerin bir kesiminin, Kürt demokratlarının ve ilerici adayların katıldığı ortak seçim miting ve toplantıları yapıldı. Seçimlerden sonra değişik gençlik örgütleri demokratik istemler için eylemlere çağıran ortak bir çıkış yaptılar. Böylece komünist, sosyalist ve Kürt demokrat gençliğin eylem birliği yönünde olumlu adımlar atıldı. Birçok kentlerde komünistler ve sosyalistler Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 62. yıldönümünü ortak toplantılarla kutladılar. Bu işbirliği Batı Avrupa'ya nükleer roketlerin yerleştirilmesine karşı Barış Derneği'nin girişimiyle örgütlenen üç haftalık kampanyada daha belirgin olarak yansıdı. Bu kampanyanın değişik yığın eylemlerini komünistler, sosyalistler ve öteki barış güçleri ortaklaşa düzenlediler. Çok sayıda CHP üyesi yer yer bu partinin belirli kesimleri de bu kampanyaya katıldı. Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi AKEL'in halklarımıza ortak çağrısı bu kampanya için çok olumlu bir etki yaptı.

TKP işçi sınıfının eylem birliğine ve ulusal demokratik cephenin oluşmasına yönelik politikasını bundan böyle de ardıcıl olarak izleyecektir. Partimiz Marksizm-Leninizm ilkelerinden ve uluslararası komünist hareketin zengin deneyiminden yürüyor. Bu konferans da kardeş partiler arasındaki geniş bir görüş değiş tokuşu ile bu deneyimlere kolektif bir katkı yapmıştır. TKP kardeş komünist partilerinin şu ya da bu biçimde kolektif toplantı ve konferanslarını çok yararlı görüyor ve zorunlu sayıyor. Bizim deneylerimiz de ancak komünist partisi kendi ideolojik ve örgütsel bağımsızlığını titizlikle korursa oportünizme karşı uzlaşmaz bir savaş yürütürse ve yorulmak bilmeden kendi politik etkinliğini arttırmak ve sıralarının birliğini güçlendirmek için savaşırsa eylem birliğini her düzeyde gerçekleştirmekte başarı sağlandığını gösteriyor. TKP bundan böyle de bu yoldan yürüyecektir.

Değerli yoldaşlar, son olarak Türkiye Komünist Partisi adına Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne bu konferansa partimizi çağırdığı için, gösterdiği büyük konukseverlik için candan teşekkür ederim.

1979 yılında yayımlanan yazılar

	Sayı	Sayfa
<i>H. Axen</i> : Enternasyonalist dayanışmanın büyüyen rolü	2	123
<i>A. Aleksandrov</i> : Bilimsel ve teknolojik ilerleme ve nükleer enerji mühendisliği	6	533
<i>P. Auersperg, G. Kwiatowski, C. N. Anavitarte</i> : Günümüz ve gelecek için geçmişi anımsayalım	9	801
<i>H. Bagdaş</i> : Sosyal reformizm ve ulusal kurtuluş hareketi	8	705
<i>P. Boyçuk</i> : Dünya barışı ve komünistler	2	131
<i>P. Boyçuk</i> : Yeni Sovyet barış girişimi ve onu yaşama geçirme savaşı	12	1097
xx: Komintern'in onuruna (60. yıl)	5	427
<i>A. Varila</i> : Barış içinde yanyana yaşama ve barışçı işbirliği	7	609
xx: Büyük Ekim Devrimi ve deneyimiz	11	1001
<i>I. Norlund</i> : Sosyalizme giden yol	11	1001
<i>A. Zorilla</i> : Devrim kendini koruyabilmelidir	11	1003
<i>B. Degen</i> : Ekim ve işçi sınıfının demokrasi hareketi	11	1006
<i>P. Weis</i> : Oportünizmin mahkûm oluşu	11	1008
<i>J. Sharma</i> : İnsanları birleştiren düşünceler	11	1010
<i>F. Bangoura</i> : Afrika'nın ilerici güçlerinin seçimi	11	1012
<i>V. Venetsanopoulos</i> : Emekçilerin savaşkan dayanışma çağı ve günü	5	421
<i>T. Jivkov</i> : Sosyalizmin tarihsel görevi	2	112
xx: Üçüncü on yıla girerken	1	1
<i>A. F. İsmail</i> : Yeni bir öncü parti	1	17
<i>F. K. Ruz</i> : Marksizm-Leninizm ve Küba Devrimi	1	3
<i>F. Konstantinov</i> : Bir politik düşünür olarak Lenin	12	1103
<i>O. Pat</i> : Umudun ve geleceğin partisi	10	914
<i>J. Pittman</i> : SALT-2: Anlaşma imzalandı	8	716
<i>B. Ponomaryov</i> : Reel sosyalizm ve uluslararası önemi	2	126

	Sayı	Sayfa
<i>I. Sokolov:</i> Dünya komünistlerinin kollektif gücü	7	618
<i>xx:</i> Sosyalizm ve komünizm kuruculuğu ve dünya geliş- meleri (uluslararası teorik konferans)	2	110 -111
	3	193 -240
	4	305 -346
<i>M. Ferhat:</i> Bangladeş'in çetin yolu	11	1014
<i>E. Honecker:</i> DAC'nin sosyalizm ve barış uğrunda sava- şımının 30 yılı	10	905
<i>R. Çandra:</i> Yeni durum, yeni hedefler	4	346
<i>K. Çernenko:</i> SBKP'nin Leninist geleneği: Halk için halk- la birlikte çalışmak	5	401
<i>F. Muhri:</i> Toplumsal dönüşümler için başlıca koşul	5	414
<i>N. Şaui:</i> Emperyalist strateji ve Ortadoğu sorunu	6	523

Parti deneyimi

<i>I. Bilen:</i> Yığın bağları — TKP'nin güç kaynağı	2	97
<i>C. Brito:</i> Parlamentoda komünistler	11	1051
<i>G. Vieira:</i> Birleşmenin çetin yolu	5	456
<i>H. Gautier:</i> Hedefler belirlendi	2	146
<i>P. Dülgerov:</i> Kollektif çabaların başarısının güvencesi	9	844
<i>Y. İmvriotis:</i> Pratiğin gereksinimlerine yanıt vermek	8	731
<i>xx:</i> Komünistler ve sendikalar	5	465
<i>A. Cunhal:</i> Nisan Devriminin beşinci yıldönümü	4	355
<i>A. Maidana:</i> Bağlaşıklık politikası ve burjuvazi	7	641
<i>G. Mittag:</i> ASBP'nin ekonomik ve toplumsal politikasının birliği	8	723
<i>V. Paiva, A. Lopes:</i> Portekiz'de köylü örgütlenmesinin ve savaşımının deneyimi	6	544
<i>J. Pittman:</i> 80'li yılların eşliğinde ABD	12	1118

	Sayı	Sayfa
<i>E. Rodriguez</i> : Terörün tırmanışı: Baskı ve kısımlara karşı	7	650
<i>A. Saarinen</i> : Demokrasiden yana bir değişiklik arayışı	2	138
<i>Z. Smitil</i> : Devrim sürecinin ulusal ve sınıfsal yönleri	2	159
<i>xx</i> : Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partilerinin MK Sekreterleri Toplantısı	9	852
<i>D. Henin</i> : Ardıcıl yurtsever ve enternasyonalist	12	1127
<i>N. Şauî</i> : Bunalıma son vermenin yolu	12	1108
<i>J. Schleifstein</i> : Pratiğe dönük	12	1135
<i>xx</i> : Tüm partinin hedefi	12	1138

Görüş, Değiştokuşu, Tartışma

<i>xx</i> : Tarım sorunu ve gelişmekte olan ülkelerde köylülüğün rolü?	1	48
<i>V. Volski</i> : Kapitalizmin Latin Amerika modelinin nitelikleri	6	553
<i>J. Gomes, J. Laborde, C. N. Anavitarte</i> : Latin Amerika halklarının baş düşmanı	11	1042
<i>V. Zagladin, I. Frolov</i> : 2000 yılının eşğinde dünya: Efsaneler ve gerçekler:	9	831
<i>B. Kedrov</i> : Lenin'in diyalektik öğretisi ve günümüz	7	631
<i>J. Laborde, M. Parades, H. Fazio</i> : Latin Amerika'nın çözümü ertelenmez sorunu: Toprak reformu	5	445
<i>M. Ovari</i> : Yaratıcı araştırma için	7	626
<i>xx</i> : Parti ve aydınlar (Yuvarlak masa toplantısı)	1	27
<i>xx</i> : Uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden kuruluşu ve halkların anti-emperyalist cephesi	5	429
<i>xx</i> : Gelişmiş sosyalizmin politik sistemi	6	563
<i>xx</i> : Güvenliğe giden yol: Caydırma ya da silâhsızlanma	12	1140
<i>xx</i> : Devrim ve demokrasi	7	625,
	9	807
	10	925
<i>xx</i> : Günümüzde emperyalizm: Teorisi ve pratiği	11	1023

	Sayı	Sayfa
S. Romero, A. Glinkin: Ekonomik bağımlılığın modernleştirilmesi	12	1151
H. Fazio, A. A. Fortuna: Tekeller ve Latin Amerika'da erkin yapısı	8	762

Görüşler

N. Aşhab: Filistin Ulusal birlik programı	7	661
J. Barrios: Diktatörlüğün yenilgisine götüren yol	3	261
J. Barrios: Değişimin nesnel ön koşulları	10	978
I. Bilen: NATO neyin görevlisi	6	513
S. Verira: İlerleme savaşımında	8	783
A. Delgado: Dayanışma çağrısı	9	880
A. Didusenko: Tarih yeniden yapılamaz	12	1174
C. Jagan: Guyana'nın ağır sorunları	12	1162
A. Gevvazio: Devrim düşmanlarına karşı direniş	5	479
C. Ganzales: Yaklaşan kavganın habercisi	10	965
xx: Barış ve Sosyalizm davasına daha öte hizmet dilekleri	1	88
N. Duleymi: Baskı ve terör durdurulsun	3	248
S. M. Zeraï: Afganistan'da yeni bir çağın başlangıcı	1	59
N. Kamel: Teslimiyetçiliğin içyüzü	3	265
N. Kiyanuri: Halk devriminde yeni bir aşamanın başlangıcı	4	368
xx: Küba Devrimi: Latin Amerika halklarının savaşımında nitel değişim	2	172
J. Lava, V. Ribakov: Güneyli ve Kuzeyli soydaşlar bir çatı altında yaşayacaklar	3	250
J. Lava, V. Ribakov: Viyetnam: Marksizm-Leninizm'in genel gerçekleri devrim pratiğiyle bağdaştırılmalı	4	386
N. Luvsançultem: Pekin yönetiminin savaş üstüne görüşü	7	673
O. Millas: Yenilgiye mahkûm bir strateji	12	1167
N. Thau Le: «Gemiyle kaçan» göçmenler sorunu	9	874

	Sayı	Sayfa
<i>T. I. Oizerman: Oportünizmin ideolojik – teorik kaynakları</i>	3	273
<i>J. Pittman: Hegemonyacılık ve büyük devlet politikası</i>	4	375
<i>xx: Utkudan sonra savaşım sürüyor</i>	9	876
<i>G. Smirnov: Devlet işletmeciliğinin rolü</i>	10	957
<i>J. Soares: Gerçekten demokratik değişim yolu</i>	11	1072
<i>V. I. Terebilov: İnsan hakları ve Sovyet yasası</i>	7	681
<i>I. Tile: Kadın sorunu ve komünistler</i>	3	240
<i>T. Huu: Asya ve dünya üzerinde Pekin'in gölgesi</i>	11	1062
<i>F. R.: Uğursuz bağlaşıklık</i>	2	180
<i>A. Ferreto: Halk hareketinin perspektifleri</i>	10	972
<i>xx: Alman toprağında sosyalizm</i>	9	857
<i>H. Chuong: Pekin'in politikası</i>	1	67
<i>K. Schacht: Reform politikasının açmazları</i>	8	772
<i>E. Tuka: Doğru ve ilkesel tutum</i>	7	653

Basın

<i>xx: Gerçekler ve yalanlar</i>	10	983
<i>xx: Komünistlerin savaş silâhı</i>	11	1081
<i>E. Mayer: Batı Almanya'nın kitap pazarında nazi dalgası</i>	1	72
<i>E. Henry: Günümüzde lumpen proletarya ve aşırıçılık</i>	9	884
<i>J. Reusch: «Sol» radikalizm: «Aşırı devrimcilik»ten konformizme gidiş ve tersi</i>	6	582
<i>A. Taştan: Faşist yasalara karşı, TKP üzerindeki yasağın kalkması için</i>	4	396

Olgular, Veriler, Haberler

<i>xx: Günümüzde işsizlik</i>	5	497
<i>xx: Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin gelişmesi</i>	9	895

	Sayı	Sayfa
xx: 1970'lerde Asya ve Afrika ülkelerindeki grev savaşı	12	1184
xx: İkinci Dünya Savaşı'nın trajik sonuçları	9	892
xx: Kardeşçe işbirliğinin meyvaları: EYK'nin 30. kuruluş yıldönümü	1	81
xx: Küba'da devrimci iktidarın 20. yılı	1	86
Ł. Sorokin: Gelişmiş kapitalist ülkelerde grev hareketlerine bir bakış	5	493
xx: Farklı çocukluk çağları: 1979 yılı uluslararası çocuk yılıdır	6	596
xx: Sovyetler Birliği ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki işbirliği	7	691

Özel Sayfalar

xx: TKP, YKP, ve AKEL'in Ortak Bildirisi	1	91
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı	2	182
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı	3	283
xx: TKP Merkez Komitesi'nin 1 Mayıs Çağrıları	3	285
xx: TKP MK'nin Bildirisi	5	499
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi	5	501
xx: TKP MK Politik Bürosu'nun Açıklaması	6	602
xx: TKP MK'nin Çağrısı	7	697
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı	9	897
xx: TKP MK'nin Bildirisi	10	987
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Çağrısı	10	990
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi	11	1089
xx: TKP, YKP ve AKEL'in Ortak Bildirisi	12	1197
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi	12	1190
xx: TKP MK Politik Bürosu'nun Açıklaması	12	1192
xx: TKP MK'nin Bildirisi	12	1193
xx: TKP Merkez Komitesi'nin Duyurusu	12	1195

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Irak Komünist Partisi MK'ne mesajı	1 . . .	95
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	2 . . .	184
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Alman Komünist Partisi Genel Başkanı Herbert Mies yoldaşa mesajı	2 . . .	185
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Fas İlerleme ve Sosyalizm Partisi 2. Kongresine mesajı	2 . . .	186
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TİP 2. Büyük Kongresi Başkanlığına mesajı	2 . . .	187
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın FİDEF'in 3. Kurultayına mesajı	3 . . .	288
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Irak Komünist Partisi MK'ne mesajı	3 . . .	290
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Fransız Komünist Partisi'nin 23. Kongresine mesajı	5 . . .	503
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Portekiz Komünist Partisi'nin 9. Kongresine mesajı	5 . . .	505
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın El Salvador Komünist Partisi'nin 7. Kongresine mesajı	5 . . .	506
xx: TKP ile Fransız Komünist Partisi'nin ortak açıklaması	6 . . .	605
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İsrail Komünist Partisi MK'ne mesajı	6 . . .	607
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosuna verdiği demeç	7 . . .	699
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın YKP MK Genel Sekreteri H. Florakis yoldaşa mesajı	7 . . .	702
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Lübnan Komünist Partisi 4. Kongresine mesajı	7 . . .	703
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Komünist Partisi 22. Ulusal Kongresine mesajı	8 . . .	792
xx: TKP MK genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Komünist Partisi Genel Başkanı Henry Winston yoldaşa mesajı	8 . . .	793
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri Gus Hall yoldaşa mesajı	8 . . .	794

	Sayı	Sayfa
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Güney Afrika Komünist Partisi Genel Başkanı Yusuf Dadoo yoldaşa mesajı	9	900
xx: TKP Merkez Komitesi'nin TİP Genel Yönetim Kuruluna mesajı	9	901
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ASBP MK'ne mesajı	10	992
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Peru Komünist Partisi 7. Ulusal Kongresine mesajı	10	993
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın 3. Uluslararası Kıbrıs'la Dayanışma Konferansı Başkanlığına mesajı	10	994
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın SBKP MK'ne mesajı	11	1092
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiltere Komünist Partisi'nin 36. Ulusal Kongresine mesajı	11	1093
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İsrail Komünist Partisi MK'ne mesajı	11	1094
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Genel Sekreteri Babrak Karmal yoldaşa mesajı	12	1199
İ. Bilen: Komintern 60 yaşında	3	291
xx: Yemen Sosyalist Partisi MK Genel Sekreteri Abdel Fattah İsmail yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	1	96
xx: Portekiz Komünist Partisi MK'nin TKP MK'ne mesajı	6	608
xx: ABD Komünist Partisi Genel Başkanı Henri Winston yoldaşın TKP MK'ne mesajı	9	903
xx: Küba Komünist Partisi MK'nin TKP MK'ne mesajı	9	902
xx: ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	10	995
xx: Bulgaristan Komünist Partisi MK'nin TKP Merkez Komitesine mesajı	12	1200
xx: ASBP MK Politik Büro üyesi ve MK Sekreteri Hermann Axen yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	12	1201

	Sayı	Sayfa
xx: Fransız Komünist Partisi MK'nin TKP MK'ne mesajı	12	1202
xx: Ahmet Saydan yoldaşın toprağa verildiği gün TKP MK adına yapılan konuşma	12	1203
xx: August Bebel'in «Kadın ve Sosyalizm» yapıtının 100. yıldönümü nedeniyle düzenlenen uluslararası konferansta TKP temsilcisinin konuşması	3	296
xx: «Sosyalist ve sosyal demokrat partilerle ilişkilerin güncel sorunları» üstüne bilimsel teorik konferansta TKP temsilcisinin konuşması	12	1206

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitap-
cılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhengraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

1220

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tot-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbster
6800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengergasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz

Bilhildisstraße 15

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim

U 2, 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg

Am Grün 56

Buchhandlung Libresso
8000 München 40

Türkenstraße 66

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster

Steinfurter Straße 15

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg

Weinmarkt 12 a

Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg

Am Damm 26

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg

Glockengasse 7

Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken

Nauwieser Straße 13

Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen

Freudenberger Straße 18

Buchhandlung Hornung und Steinbach.
7000 Stuttgart

Wilhelmsplatz 1

Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier

Lindenstraße 10

Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld

Gathe 55-57

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuru-
yor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için
önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler
çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica
ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz
bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mek-
tuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozšírování tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Československo

«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Peter Boyçuk: Yeni Sovyet barış girişimi ve onu yaşama geçirme</i>	1097
<i>Fyodr Konstantinov: Bir politik düşünür olarak Lenin</i>	1103
<i>Nicolas Şaui: Bunalıma son vermenin yolu</i>	1108
<i>John Pittman: 80'li yılların eşliğinde ABD</i>	1118
<i>David Henin: Ardıcıl yurtsever ve enternasyonalistler</i>	1127
<i>Josef Schleifstein: Pratiğe dönük</i>	1135
xx: Tüm partinin hedefi	1138
xx: Güvenliğe giden yol: Caydırma'ya da silâhsızlanma	1140
<i>Severo Romero, Anatoli Glinkin: Ekonomik bağımlılığın modernleştirilmesi</i>	1151
<i>Ceddi Jagan: Guyana'nın ağır sorunları</i>	1162
<i>Orlando Millas: Yenilgiye mahkum bir strateji</i>	1167
<i>Aleksandır Didusenko: Tarih yeniden yapılmaz</i>	1174
xx: 1970'lerde Asya ve Afrika ülkelerindeki grev savaşımı	1184

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	1190
xx: TKP MK Politik Bürosu'nun açıklaması	1192
xx: TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	1193
xx: TKP MK'nin duyurusu	1195
xx: TKP, AKEL ve YKP'nin Ortak Bildirisi	1197
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Afganistan Demokratik Halk Partisi MK Genel Sekreteri Babrak Karmal yoldaşa mesajı	1199
xx: BKP Merkez Komitesi'nin TKP Merkez Komitesi'ne mesajı	1200
xx: ASBP Politbüro üyesi ve MK Sekreteri Hermann Axen yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	1201
xx: FKP MK Sekreteri Faston Pliss Onier yoldaşın TKP MK'ne mesajı	1202
xx: Ahmet Saydan yoldaşın toprağa verildiği gün TKP MK adına yapılan konuşma	1203
xx: Sosyalist ve sosyal demokrat partilerle ilişkilerin güncel sorunları üstüne bilimsel teorik konferansta TKP temsilcisinin konuşması	1206

Güvenliğe Giden Yol: Caydırma Ya Da Silâhsızlanma

Bu soru, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» ile Uluslararası Barış Enstitüsü'nün Viyana'daki yuvarlakmasa toplantısında ele alındı. Toplantıya katılan kişiler şunlar: Uluslararası Barış Enstitüsü Başkanı Profesör Georg Fuchs; Uluslararası Barış Enstitüsü Şansölyesi Walter Hollitscher; Viyana Üniversitesi'nde Barış Araştırmaları Enstitüsü Dekanı Profesör Rudolf Weiler; Viyana Üniversitesi'nde Doğal Bilimler Bölümü'nden Profesör Thomas Schönfeld; SSCB Uluslararası Barış Enstitüsü'nde bilim danışmanı A. S. Belyakov; ve BSS Yayın Yürütmecisi (Çekoslovakya) Asistan Profesör Pavel Auersperg.

Aşağıda yuvarlakmasa tartışmasının özetini sunuyoruz.

Bugünkü Tehlikenin Boyutları ve SALT-2'nin Anlamı

Auersperg: Silâhlanma yarışı ve ölüm saçan yeni tip silâhların yapımı ve geliştirilmesi, otuz yıldır, Batı'nın garip askersel-politik «terör dengesi» kavramıyla aklanmaya çalışılıyor; bu kavrama göre, insanoğlunun yaşamını ve barışı, iki kutuplu NATO-Varşova Antlaşması sisteminin çerçevesindeki «global göz korkutma» güvence altında tutuyormuş. Bu yüzden, silâhsızlanmanın, özellikle de SALT-2'nin, bugün devletadamlarının, politikacıların, askerlerin ve bilimadamlarının gerçek konumlarının açığa çıkarılmasında bir denek taşı haline gelmiş olması için yeterli neden var demektir. Kimisi, savaş tehlikesinin ortadan kaldırılmasında yeni adımlar atmak için güzel bir dayanak saydığı Anlaşmayı (SALT-2) sevinçle karşılar; kimisi de, kendi ulusunu ve başka ulusları, barış ve güvenliği sağlama almanın tek yolunun, inanılır bir caydırma politikası olduğuna inandırmak çabasıyla, bu Anlaşma'ya şiddetle karşı çıkıyor.

Şu soruları ele almamızı öneriyorum:

- Silâhlanma yarışının boyutları ve niteliğindeki yeni unsur bizce nedir? Bunun bugün için ve uzun erimde taşıdığı risk nedir? SALT-2'nin bu bağlamdaki önemi nedir?
- Etkili silâhsızlanmayı kim ve nasıl engelliyor? Hangi güçler ve nasıl bir mantık klişesiyle?
- Ortaya çıkan soruların yanıtları nerde aranmalıdır: Askersel, politik ya da ahlaksal alanda mı?

● Bu alanda barış savaşçılarına düşen görevler nelerdir?

Fuchs: Silâhlanma yarışına karşı savaşım sorunlarının sayısı çok daha kabark olmakla birlikte, bu soruların ilginç ve anlamlı olduğu görüşümdedir. Dünya silâhla dolup taşıyor. Askersel harcamalar şimdiden astronomik bir sayıya, kabaca 400 milyar dolara ulaşmıştır ve hâlâ da artmaktadır. Başçıken devletlerin ortak nükleer potansiyelinin, kabaca, Hiroşima'ya atılan bomba gibi bir milyon tanesinin gücünde olduğu tahmin ediliyor.

Bu bağlamda, SALT-2'nin imzalanması, bence, dünyadaki atmosferi değiştirebilecek son derece önemli bir adımdır. Dünyanın en büyük iki devleti, SALT-2'le stratejik silâhların geliştirilmesine koydukları minimal sınırlandırma çabalarından sonra, bu yeni Anlaşma'yla, her tür stratejik silâh tarihinde ilk kez bu denli geniş boyutlu denetimli sınırlamalar getirmek arzusundalar. Bu arada belirtelim ki, Anlaşma'nın tüm yapısı, tarafları uluslararası güvenliğin güçlendirilmesine yöneltirken, her iki tarafın çıkarlarını da titizlikle gözetmiştir. Kısacası, Anlaşma, insanlığın barışçı gelişme umutlarını artırıyor.

Schöntfeld: Bence, Anlaşma'nın silâhlanma yarışının iki yönünü – nicel ve nitel – kapsadığını belirtmek gerekiyor. Anlaşma, saldırı silâhlarının nitel geliştirilmesi ve modernleştirilmesinin sınırlarını daraltıyor. Bu çok önemlidir. Oysa, NATO yöneticileri, gelecek onyınlın ortalarına dek her NATO üyesinin silâhlanma fonlarını yılda % 3 oranında artırmalarını kararlaştırmışlardı.

Sonuçta, yılda silâh için kaç yüz milyar lira harcanacağını önceden hesaplamak yeterli değildir. Önemli olan bu silâhların nasıl olacağı, silâhlanma yarışının yeni niteliğinin ne gibi bir tehlike oluşturacağı sorusudur. Burada söz konusu olan, yalnızca nötron bombası değildir. Birçok askersel-teknik alanlarda, Cruise füzeleri, MX seyfar füzeleri, vb. gibi yeni silâh tipleri ve yeni silâh sistemleri geliştiriliyor. Bundan sorumlu olan kişiler, kasten, stratejik silâhların sınırlandırılması konusunda anlaşmaya varılması olanaklarını kuşkuya düşürmek istiyorlar. SALT-2'nin böylesi niyetlere ağır bir darbe indirmiş olduğunu belirtmeliyiz. Bence bu Anlaşma, iyi niyet olduğu zaman, yeni tip yığınsal imha silâhlarının geliştirilmesini toptan yadsıma konusunda anlaşmanın gerçekçi ve erişilebilir bir hedef haline gelebileceğini gösteriyor.

Auersperg: Ben, nükleer ve konvansiyonel silâhların modernleştirilmesinin «sorumluluk eşiği»ni alçaltarak, savaş tehlikesini artırma eğilimi taşıdığını vurgulamak istiyorum. Bir nötron savaşbaşlığı, sıradan bir subayın emrine bırakılırsa, görünmez bir kaza sonucunda dünya çapında bir nükleer çatışma çıkmayacağını kimse güvenceleyemez. Bunun yanında, öyle bir durum doğabilir ki, gözetleme istiasyonları öbür ülke yönünden düşman füzesine benzer birşeylerin gelmekte olduğunu saptar saptamaz,